

revista economică

1 ^{8•1}
1976

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

„Cu prilejul Anului Nou doresc să urez eroicului nostru
popor, constructor al socialismului, împlinirea tuturor năzu-
ințelor și idealurilor de progres și bunăstare, noi succese pe
calea făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și
inaintării spre comunism”

NICOLAE CEAUȘESCU

MEHEDINȚI

SINT ZONE IN ȚARA care încorporează în perimetrul lor geografic și uman tot ceea ce este propriu întregii României: relief, climă, bogății și oameni. O asemenea zonă poate fi considerată și cea a județului Mehedinți.

Formele de relief variate, clima temperat continentală cu influențe submediteraniene, care favorizează dezvoltarea unei faune și flore specifice, resursele naturale ale solului și subsolului (minereu cuprifera, cărbune, argile superioare, calcar etc.), deschiderea largă la apele Dunării — iată doar câteva elemente care definesc acest județ, cu o istorie străveche, în care sînt înscrise multe file de glorie ale neamului nostru românesc. Dar, cu toate condițiile favorabile unei intense dezvoltări social-economice și în trecut, Mehedințiul a cunoscut o adevărată înflorire abia în anii de după eliberarea țării. Profundele prefaceri revoluționare care au întinerit chipul patriei în deceniile parcurse pe drumul edificării noii societăți și-au pus puternic amprenta și asupra tuturor așezărilor acestui județ.

Astăzi industria mehedințeană este reprezentată prin mari întreprinderi specializate în producția de nave și material rulant, în prelucrarea produselor agricole, forestiere, ale industriei ușoare etc. Numai în actualul cincinal au fost date în funcțiune 27 de obiective noi, între care: Combinatul de exploatare și industrializare a lemnului la Drobeta Turnu-Severin, o întreprindere de produse lactate, întreprinderea minieră și întreprinderea de reparații nave din Orșova, întreprinderea centrală hidroelectrică „Porțile de Fier”, a fost dezvoltată și reutilată „Țesătoria” — Cazanele. În același interval de timp, au avut loc de asemenea multe alte dezvoltări de capacități și reutilări a unor unități mai vechi. Prin ponderea pe care o deține, industria construcțiilor de mașini și de prelucrare a metalelor este cea mai importantă ramură din județ, înregistrînd în decursul ultimilor 20 de ani o creștere de circa 11 ori. Deosebita activitate desfășurată în toate întreprinderile a făcut cu puțință ca Mehedințiul să-și înde-

plinească prevederile actualului plan cincinal cu mai bine de 3 luni înainte de termen. Avansul cîștigat a permis obținerea, pînă la finele anului 1975, a unei producții suplimentare de peste 1.6 miliarde lei. Atingerea cotelor finale ale cincinalului a însemnat, la nivelul județului, o creștere a producției Industriale în 1975 de 2,7 ori în comparație cu 1970.

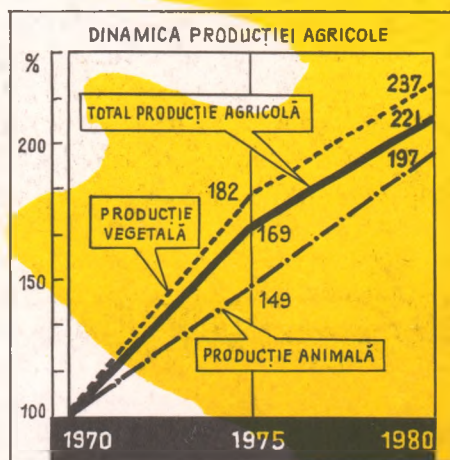
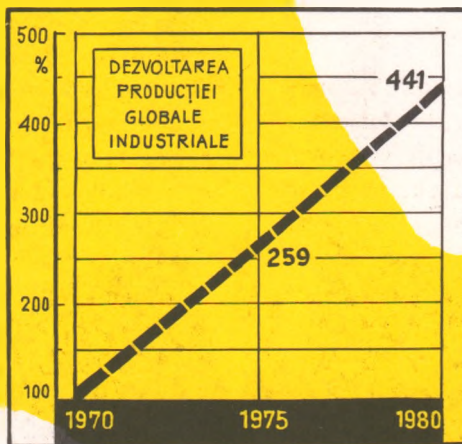
În activitatea economică a județului agricultura are o pondere mare: producția agricolă realizată în 1975 este mai mare cu 168,4%, față de 1970. În trecutul nu prea îndepărtat, cu toate condițiile existente, agricul-

mecizat, s-au extins zonele irigate (a fost pus parțial în funcțiune sistemul de irigații Crivina—Vînju Mare), a fost dezvoltat sectorul zootehnic, s-au ameliorat rasele de animale, au fost construite centre de vinificație, conservare și păstrare a fructelor etc.

Dezvoltarea economică a fost însoțită de însemnate înnoiri în condițiile de viață ale locuitorilor. Au fost construite în toate zonele urbane ale județului cartiere noi, însumînd sute și mii de apartamente, școli, case de cultură, creșe, spitale, spații comerciale și alte edificii. Schimbări profunde au avut și la sate, unde s-au ridicat numeroase școli, cămine culturale, magazine, dispensare etc.

Astfel de înnoiri vor continua să se afirme și mai intens în perioada care urmează. În cincinalul 1976—1980, pe baza unor masive investiții alocate de stat, urmează să fie puse în funcțiune 64 de capacități noi și dezvoltări, cuprinzînd o diversitate de activități: chimie, construcții de mașini, industrie ușoară și alimentară, metalurgie etc. Parte din aceste obiective vor fi amplasate în zone noi din județ, creînd astfel posibilitatea ca în afara orașelor Drobeta Turnu-Severin și Orșova să se ridice și în altele gradul de industrializare. Însemnate investiții vor fi alocate și în agricultură pentru organizarea și dezvoltarea unor complexe zootehnice de creștere și îngrijire a animalelor, pentru extinderea zonelor de irigații, pentru sporirea gradului de fertilitate a pămîntului, cît și pentru sporirea nivelului de mecanizare a lucrărilor. Punerea în funcțiune a noi obiective atît în industrie cît și în agricultură va crea condiții pentru creșterea numărului locurilor de muncă — acestea fiind mai multe în 1980 față de 1975 cu 18,4%. În domeniul social-cultural se va pune în continuare accent pe construirea de noi locuințe (12 mii apartamente), spitale și policlinici, cinematografe, școli etc. În 1980, numărul locurilor în grădinițe va crește cu 104,50% față de 1975, la creșe cu 63,30%, la internate cu 24,50% etc.

Așadar, un tablou măreț de înfăptuiri, concomitent cu un program vast de dezvoltare în viitorii ani, tablou al unei dezvoltări fără precedent atît pe tărîm economic cît și pe tărîm social-cultural.

tura mehedințeană păstra amprenta unei serioase înapoieri, datorită mai ales lipsei de mijloace mecanizate pentru lucrarea pămîntului, a îngrijirilor, a specialiștilor, etc. Prin măsurile adoptate la scară națională, și agricultura din această zonă a țării a beneficiat de avantajele socialismului. Întreaga activitate pentru culturile cerealiere se efectuează

MESAJUL

*adresat întregului nostru popor, cu prilejul
Anului Nou, la posturile de radio și televiziune,
de secretarul general al Partidului Comunist Român,
președintele Republicii Socialiste România*

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU

**Dragi tovarăși și prieteni,
Cetățeni ai Republicii Socialiste România,**

Începem activitatea anului 1975 și, totodată, a cincinalului 1971—1975 cu remarcabile realizări în dezvoltarea economico-socială a patriei, în ridicarea bunăstării materiale și spirituale a întregului nostru popor. Și în acest an industria socialistă a continuat să se dezvolte în ritm înalt. A crescut, de asemenea, producția agricolă, s-au realizat mari progrese în toate sectoarele de activitate economică. Au înregistrat un nou și puternic avânt învățămîntul, știința, cultura — factori determinanți ai mersului înainte al societății socialiste.

Cincinalul 1971—1975 se caracterizează prin dezvoltarea impetuoasă a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării, prin creșterea puternică a bogăției naționale, a avuției întregului nostru popor. S-au perfecționat relațiile de producție și sociale, s-a ridicat pe o treaptă nouă democrația socialistă, s-a creat cadrul tot mai adecvat pentru participarea maselor largi de oameni ai muncii la conducerea vieții economico-sociale, la făurirea conștientă a propriului viitor. Ca rezultat al strălucitelor realizări, concretizate sintetic în creșterea venitului național cu peste 70 la sută, s-au îndeplinit în întregime prevederile cincinalului cu privire la ridicarea nivelului de trai material și spiritual al tuturor oamenilor muncii.

Trebuie să subliniez totodată că în acest cincinal, inclusiv în anul 1975, a fost necesar să facem față unor greutăți — cum au fost inundațiile, seceta — să învingem o serie de lipsuri și deficiențe manifestate în unele sectoare de activitate, să depășim unele influențe ale fenomenelor de criză ce domină lumea capitalistă și care s-au răsfrînt într-o anumită măsură și asupra economiei țării noastre, ca de altfel asupra întregii economii mondiale.

Cu toate acestea, înfăptuind neabătut politica internă și externă a partidului nostru comunist — forța conducătoare a întregii societăți — poporul român a mers ferm înainte pe calea edificării societății socialiste multilateral dezvoltate. Se cuvine să subliniem și cu acest prilej că toate victoriile obținute în înflorirea patriei sînt rodul muncii eroice a clasei muncitoare, a țărănimii și intelectualității, a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, a întregului nostru popor, care, în strînsă unitate, își făurește viitorul liber și independent, viitorul socialist și comunist.

Este pentru noi un motiv de adîncă satisfacție și mîndrie patriotică să relevăm, în această zi, cînd sărbătorim cea de-a 28-a aniversare a proclamării Republicii — moment memorabil în întreaga istorie a patriei, în seculara luptă a poporului pentru o viață mai bună — că întreaga noastră națiune socialistă urmează cu încredere nețărmurită partidul comunist, înfăptuiește cu elan și abnegație programul său de edificare pe pămîntul României a celei mai drepte și mai umane orînduiri sociale.

La sfîrșitul acestui an, pentru realizarea înainte de termen a cincinalului, pentru toate mărețele înfăptuiri în opera de construcție socialistă, în numele Comitetului Central al partidului, Consiliului de Stat și guvernului, precum și al meu personal, adresez cele mai calde felicitări eroicei noastre clase muncitoare, țărănimii, intelectualității, întregului popor, tuturor organelor de partid și de stat, comuniștilor și, totodată, cele mai vii urări de noi succese în activitatea lor viitoare.

Stimați tovarăși,

Vom inaugura peste puțin timp anul 1976, primul an al celui de-al șaselea cincinal care, prin prevederile sale, asigură înfăptuirea istoricelor hotărîri ale Congresului al XI-lea, ridicarea patriei noastre socialiste pe noi

trepte de progres și civilizație. Așa cum am menționat și la Marea Adunare Națională, dispunem de tot ce este necesar din punct de vedere material și uman pentru realizarea cu succes a planului pe primul an al cincinalului.

Intrînd într-o nouă etapă a dezvoltării patriei, se impune să acționăm cu toată energia pentru înfăptuirea neabătută a hotărîrilor Congresului al XI-lea, pentru afirmarea plenară a revoluției tehnico-științifice în toate domeniile vieții economico-sociale, pentru ridicarea nivelului tehnic și calitativ al producției, creșterea productivității muncii și reducerea continuă a cheltuielilor materiale. Mai mult ca oricînd trebuie să acționăm pentru unirea eforturilor tuturor oamenilor muncii în îndeplinirea sarcinilor de plan, să întărim ordinea și disciplina, să perfecționăm neconținut conducerea și planificarea economiei, să dezvoltăm democrația socialistă, asigurînd participarea activă a întregului popor la conducerea conștientă a țării, la realizarea mărețului Program al partidului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism.

Avem deplina convingere că anul 1976, ca întregul cincinal viitor, va aduce poporului nostru noi satisfacții în muncă și viață, va adăuga noi și însemnate valori tezaurului avuției noastre naționale, va ridica pe o treaptă superioară bunăstarea materială și spirituală, gradul de civilizație al întregii națiuni socialiste.

Dragi tovarăși și prieteni,

Cetățeni ai României socialiste,

Anul pe care îl vom încheia în curînd ne-a adus mari realizări și satisfacții și în ce privește activitatea internațională a partidului și statului nostru.

Evenimentele petrecute în 1975 au confirmat pe deplin justetea aprecierilor și orientărilor Congresului al XI-lea cu privire la desfășurarea vieții internaționale contemporane.

Promovînd o politică internațională activă, România socialistă și-a lărgit relațiile de colaborare politico-economică, tehnico-științifică și culturală cu statele socialiste, cu țările în curs de dezvoltare, precum și cu statele capitaliste dezvoltate, dobîndind noi prieteni pe toate meridianele planetei.

Încheierea cu succes a Conferinței general-europene, victoriile istorice obținute în acest an de către popoarele din Indochina, precum și de către popoarele din Africa în cucerirea independenței naționale atestă cu putere creșterea forței popoarelor, manifestarea fermă a hotărîrii lor de a pune capăt vechii politici imperialiste, colonialiste de dominație și dictat, de a instaura în lume relații noi, bazate pe egalitate, respect al independenței și suveranității, neamestec în treburile interne și avantaj reciproc.

Cursul destinderii, care a continuat să se manifeste și în acest an, demonstrează existența unor reale posibilități de a se obține noi succese pe calea înțelegerii și colaborării între popoare. Așa cum am menționat însă și în expunerea la Marea Adunare Națională, nu trebuie să uităm nici un moment că mai există forțe reacționare care pot pune în pericol cursul destinderii și păcii și, de aceea, este necesar să acționăm cu toată fermitatea pentru întărirea solidarității și unității forțelor progresiste, antiimperialiste de pretutindeni.

Republica Socialistă România intră în noul an hotărîtă să-și intensifice eforturile pentru realizarea în

viață a documentelor adoptate la Helsinki cu privire la securitatea europeană, pentru înfăptuirea unei largi colaborări între țările din Balcani și soluționarea pe cale pașnică a situației din Cipru. În spiritul politicii promovate și pînă în prezent, România va acționa consecvent pentru soluționarea politică a conflictului din Orientul Mijlociu, pentru realizarea unei păci drepte și durabile în această parte a lumii. Vom acționa, de asemenea, pentru realizarea a noi pași în direcția lichidării subdezvoltării, a făuririi noii ordini economice internaționale, pentru realizarea dezarmării generale și, în primul rînd, a dezarmării nucleare. Mai mult ca oricînd, țara noastră se pronunță pentru creșterea rolului Organizației Națiunilor Unite și al altor organisme internaționale, pentru crearea condițiilor de participare a tuturor statelor, indiferent de mărime, la soluționarea problemelor complexe ale vieții politice mondiale.

Vom milita neabătut pentru extinderea în continuare a colaborării cu țările socialiste, cu țările în curs de dezvoltare, cu țările capitaliste dezvoltate, cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială. Totodată, vom desfășura o activitate susținută în vederea întăririi solidarității cu partidele comuniste și muncitorești, cu partidele socialiste, social-democrate, cu mișcările de eliberare națională, cu alte partide și organizații progresiste, democratice, pornind de la necesitatea unirii tuturor forțelor înaintate în lupta pentru o politică de pace și colaborare, pentru făurirea unei lumi mai drepte și mai bune.

Avem convingerea deplină că stă în puterea popoarelor de a obține în anul viitor noi succese în soluționarea problemelor internaționale complexe. Republica Socialistă România va face totul pentru a-și aduce contribuția la consolidarea și dezvoltarea destinderii și colaborării pe planeta noastră, slujind astfel atît interesele vitale ale poporului nostru cît și cauza generală a socialismului și păcii în lume.

Dragi tovarăși și prieteni,

Cetățeni ai României socialiste,

Minunatul Program de dezvoltare a patriei adoptat de Congresul al XI-lea al partidului, condițiile interne în care ne desfășurăm activitatea, precum și cursul evenimentelor internaționale ne dau temeiul să privim cu optimism și deplină încredere viitorul României socialiste.

Cu prilejul Anului Nou doresc să urez eroicului nostru popor, constructor al socialismului, împlinirea tuturor năzuințelor și idealurilor de progres și bunăstare, noi succese pe calea făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării spre comunism.

Să toastăm pentru înflorirea și strălucirea Republicii Socialiste România !

Pentru Partidul Comunist Român — forța politică conducătoare a națiunii noastre socialiste !

Pentru întărirea solidarității și unității țărilor socialiste, a mișcării comuniste și muncitorești, a forțelor socialiste, progresiste și democratice, antiimperialiste de pretutindeni !

Pentru pace și colaborare între popoarele lumii !

La începutul Anului Nou vă adresez dumneavoastră, muncitori, țărani, intelectuali, bărbați și femei, tineri și vîrstnici, români, maghiari, germani și de alte naționalități, cele mai fierbinți urări de îndeplinire a tuturor dorințelor de mai bine, satisfacții depline în muncă și viață, multă sănătate și fericire !

LA MULȚI ANI !

MAȘINILE ȘI UTILAJELE — FOLOSITE LA ÎNTREAGA CAPACITATE !

— Din primele zile ale noului cincinal, muncă rodnică și avântată —

SPORIREA CONTINUĂ A ZESTREI TEHNICE a întreprinderilor, intrarea în funcțiune, an de an, a noi și moderne capacități de producție pe întregul teritoriu al țării, au ridicat considerabil potențialul productiv al economiei, au mărit posibilitățile de sporire, diversificare și ridicare a calității produselor.

Dar, firește, acum este esențial ca acest puternic și modern potențial să fie nu numai mărit și consolidat în continuare ci, mai ales, valorificat eficient, printr-o exploatare rațională și o funcționare neîntreruptă. „O problemă hotărâtoare pentru îndeplinirea cu succes a prevederilor noului cincinal — arăta tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU — este utilizarea intensivă a capacităților de producție. În anul 1980, aproape 70 la sută din producția industrială se va realiza în capacitățile existente la finele anului 1975. Aceasta impune ca în fiecare întreprindere, la fiecare loc de muncă să se ia măsuri pentru folosirea integrală a mașinilor și utilajelor, a timpului de

lucru. Se impun, de asemenea, o mai bună întreținere a utilajelor, respectarea riguroasă a planului de reparații, întărirea răspunderii pentru funcționarea neîntreruptă a mașinilor”.

Întreprinderile din județul Caraș-Severin, a căror bază tehnică s-a consolidat puternic, au fost confruntate în anii cincinalului precedent cu o arie largă de probleme legate de creșterea eficienței utilizării fondurilor fixe, probleme care, în parte, au fost rezolvate, iar altele urmează a fi cercetate în prezent, în vederea găsirii unor soluții eficiente. Cu sprijinul Comitetului județean de partid Caraș-Severin, „Revista economică” a întreprins o investigație în principalele întreprinderi din acest județ, desprinzând experiența valoroasă dobândită, cit și unele rezerve în direcția capacităților de producție — problemă din care prezentăm câteva aspecte semnificative.

Indici înalți — producție mare peste plan

DE LA ÎNCEPUT se cere relevat faptul că marea majoritate a întreprinderilor, care au făcut obiectul investigației, au înregistrat în toți anii cincinalului trecut rezultate deosebite în realizarea sarcinilor de plan. Este elocventă din acest punct de vedere situația **Combinatului siderurgic Reșița**. Port-drapel în întrecerea pentru îndeplinirea cincinalului înainte de termen, combinatul s-a detașat mult, prin realizările obținute, nu numai de întreprinderile din județ, ci chiar de cele pe ramură. Siderurgistii de aici și-au realizat sarcinile inițiale ale cincinalului 1971—1975 cu 103 zile mai devreme. Aceasta a făcut cu puțință ca, pe ansamblu, combinatul reșițean, să realizeze o producție globală suplimentară în valoare de un miliard lei. Demn de remarcat este și faptul că, în același interval de timp, productivitatea muncii a sporit cu 27,8%, iar beneficiile peste plan înregistrate depășesc suma de 100 milioane lei. La baza acestor succese a stat, în primul rînd, folosirea din plin a utilajelor și agregatelor, obținerea unor indici înalți de utilizare a acestora. Iată

Tabelul nr. 1

Depășirea indicilor intensivi la Combinatul siderurgic Reșița, ca urmare a utilizării mai depline a capacității principalelor agregate

Denumirea agregatelor	Indici intensivi realizați față de plan = 100% în perioada 1971—1975
Melomator	101,1—108,8
Esterile de cocs turnale	101,1—102,1
Cuptoare Martin	102,5—105,2
Laminor profile grele	100,7—102,5
Laminor profile mijlocii	102,5—102,7
Laminor profile ușoare	105,2—109,1
Laminor de tablă	105,9—110,5
Laminor de bandaje și discuri	102,9—110,4
Laminor de bandaje și discuri	102,0—105,4

cum se prezintă, din acest punct de vedere, situația la principalele agregate (tabelul nr. 1).

Care au fost factorii determinanți care au facilitat obținerea acestor indici superiori față de prevederile din plan ?

● **mai buna organizare a producției și a muncii.** Prin măsurile luate în fiecare an, în funcție de situațiile impuse, a fost asi-

gurată aprovizionarea ritmică pe bază de program-cadru a tuturor agregatelor au fost amplasate în flux mașinile și utilajele din sectorul de ajustare de la laminarele de profile mijlocii, s-au creat condiții pentru sporirea capacității de pregătire a garniturilor de turnare pentru oțelărie, îmbunătățirea activității de transport în incinta combinatului etc. ;

● **promovarea de tehnologii avansate.** În cincinalul precedent a fost extinsă utilizarea oxigenului la cuptoarele Martin pentru accelerarea procesului de fabricație al oțelului și reducerea duratei de elaborare a șarjei, au fost utilizate noi rețele mai economice în fabricația coșului, fapt ce a condus la sporirea puterii calorice a acestuia, au fost introduse peste tot grafice de urmărire a producției pentru întărirea disciplinei în muncă și respectarea tehnologiilor de fabricație etc. ;

● **organizarea rațională a activității în sectoarele de întreținere și reparații.** S-a avut în vedere, în special, ca toate lucrările la agregatele sau instalațiile care intrau în revizii sau reparații să fie executate într-un timp cât mai scurt și de bună calitate, astfel încât timpul de imobilizare al acestora să fie cât mai redus. În acest scop, pentru fiecare agregat au fost întocmite din timp grafice de execuție a lucrărilor de reparații și a fișelor de constatare, lucru care a permis pregătirea din vreme a principalelor piese necesare ce urmau a fi înlocuite, stabilirea formației specializate de lucru etc. Se poate aprecia că la principalele lucrări de reparații timpul de imobilizare a unui agregat a fost redus cu 3—10 zile ;

● **pregătirea cadrelor pentru asigurarea permanentă a coeficientului de schimb necesar.** În acest scop preocupările au fost îndreptate spre crearea de condiții bune pentru integrarea în formațiile de lucru a absolvenților școlii profesionale, precum și a cadrelor pregătite prin cursurile de scurtă durată. Concomitent, s-au luat măsuri ca în componența fiecărei echipe sau brigăzi să intre, alături de lucrători cu experiență, și tineri începători în meserie. Acest fapt a condus la omogenizarea formațiilor de lucru în cele 3 schimburi, la crearea unui climat propice de însușire rapidă a tainelor meseriei, pentru autodepășire.

Rezultate remarcabile privind utilizarea eficientă a fondurilor fixe din dotare a dobândit și colectivul **Întreprinderii miniere Bocea**. Aici accentul a fost pus pe

valorificarea mai bună a mecanismelor din dotare în scopul creșterii randamentelor pe om și post, sporirii permanente a producției. Prin măsurile luate în organizarea producției și a ridicării profesionale a formațiilor de lucru, s-a reușit ca, în cincinalul 1971—1975, indicii planificați să fie depășiți la instalațiile de preparare cu 1%, la mașinile de încărcat cu siloz cu 1,9%, la mașinile de încărcat cu cupă cu 2,9% etc.

Acțiuni deosebit de eficiente pentru mai buna folosire a mașinilor și instalațiilor au fost întreprinse, și de colectivul **Combinatului de prelucrare a lemnului din Caransebeș**. Organizarea lucrului în două și trei schimburi la principalele locuri de muncă, reorganizarea unor fluxuri tehnologice, executarea operativă a reparațiilor și în condiții de calitate superioare, ridicarea calificării cadrelor etc., au făcut cu puțință ca, față de 1971, cînd pe total unitate indicii de utilizare a mașinilor și utilajelor se situau la 88,9%, în 1975 să se ajungă la 91%.

Așadar, apare concludent că atunci cînd factorii de decizie ai întreprinderilor, colectivele de muncă în totalitatea lor sînt preocupate de folosirea gospodărească a mijloacelor tehnice din dotare, cînd atitudini de măsurile organizatorice se au în vedere și cele privilegiate la creșterea calificării profesionale și a răspunderii în muncă a tuturor celor ce exploatează direct mașinile sau agregatele, cînd se iau măsuri operative pentru reducerea perioadelor de stagnări etc., se pot obține indici ridicați la fiecare grupă de mașini și utilaje și, prin aceasta, o producție suplimentară, costuri tot mai reduse.

Decade „mici” și decade „mari”

DEFINITORIE pentru activitatea unei întreprinderi industriale în ce privește folosirea zestrei tehnice din dotare este **ritmicitatea** cu care își realizează sarcinile de plan. Privind din acest punct de vedere lucrurile, se constată că întreprinderile din județul Caraș-Severin se încadrează în bună parte în disciplina realizării ritmice a planului. De altfel, unitățile fruntașe amintite au realizat în decursul ultimilor 5 ani o bună ritmicitate în materializarea planului cit și la livrări.

Dar sînt la Caraș-Severin și unități care împart realizarea planului lunar în decade „mici” și decade „mari”. Din păcate, acest mod de realizare a planului, care a devenit o practică permanentă, a condus la o serie de neajunsuri. Așa se face că în pe-

rioadă de „acalmie“, respectiv în prima decadă (respectiv una din decadele „mici“), când nu se realizează decât o parte infimă din plan, capacitatea mașinilor și utilajelor să nu fie utilizată decât parțial, pentru ca apoi, în perioada de „asalt“, — adică în ultima decadă (de obicei cea „mare“), când se fabrică „grosul“ producției — mijloacele tehnice să fie suprasolicitate, cu tot cortegiul de consecințe ce decurg dintr-o asemenea activitate. Iată (tabelul nr. 2) cum s-au prezentat lucrurile în 1975 în unele întreprinderi, situație care de altfel nu diferă mult față de cele petrecute în decursul celorlalți patru ani din cincinalul 1971—1975.

Tabelul nr. 2
Proportia realizării planului, pe decade, în unele întreprinderi din județul Caraș-Severin în 1975

Unitatea	Decada		
	I	II	III
Întreprinderea constructoare de mașini Reșița	24,70	26,10	49,20
Întreprinderea constructoare de mașini Bocșa	11,88	19,74	68,38
Întreprinderea metalo-chimică și mobilă Reșița	16,10	26,00	68,90
Întreprinderea minieră Anina	24,00	34,00	42,00

Așa cum se desprinde din tabel, doar Întreprinderea constructoare de mașini Reșița și Întreprinderea minieră Anina au reușit să producă, în medie, în prima decadă din cele 3 trimestre din 1975, aproape 25% din sarcinile de plan. Altele, cum ar fi, de pildă, Întreprinderea constructoare de mașini Bocșa, în prima decadă a realizat abia 11,88% din sarcinile lunare de plan. În general, cu excepția Întreprinderii miniere Anina, nu se poate spune că, în decada a doua, s-a produs revirimentul așteptat, lăsându-se ca recuperările din primele 2 decade să fie făcute abia în cea de-a 3-a.

Desigur, în unele cazuri ca, de pildă în cel al Întreprinderii constructoare de mașini Reșița, neritmicitatea se explică prin aceea că, datorită specificului producției (se fabrică agregate cu valori mari), produsele se finalizează abia în ultima perioadă a lunii: la Întreprinderea constructoare de mașini Bocșa, îndeplinirea ritmică a producției este influențată negativ și de faptul că beneficiarii nu asigură în toate cazurile documentația necesară producției planificate. Dar, dincolo de aceste greutăți obiective, atât în aceste întreprinderi cât și în celelalte menționate în tabel, stăruie încă o serie de deficiențe atât de ordin tehnic cât și organizatoric, care generează adevărate zigzag-uri în îndeplinirea sarcinilor lunare de plan. De ce natură sînt acestea?

În primul rînd, este vorba de modul în care sînt defalcate sarcinile de plan pe trimestre, apoi pe luni și, în cadrul lor, pe decade. De altfel, prin înșuși întocmirea programelor de fabricație nu se asigură zilnic nivelul mediu al producției lunare, nu se ține seama de acoperirea integrală a capacităților de producție existente.

În al doilea rînd, programarea producției nu este corelată strîns cu aprovizionarea tehnico-materială în cantitățile și sorto-tipodimensiunile corespunzătoare. La Întreprinderea constructoare de mașini Bocșa, de pildă, lipsesc adesea materiale specificate în proiecte. În alte locuri, cum ar fi la Întreprinderea constructoare de mașini Reșița, îndeplinirea ritmică a planului lunar este stînjinită atât de aprovizionarea neritmică cu unele materii prime sau materiale, cât și de întîrzierile intervenite în livrarea unor piese sau subansamble primite în cadrul planului de cooperare. La Întreprinderea minieră Anina, pe parcursul unor decade, lipsesc adesea

vagoane C.F.R. — fapt ce duce la nerealizarea planului.

Indiferent însă de greutățile întîmpinate sau de lipsurile proprii existente în întreprinderile amintite, ceea ce trebuie subliniat cu toată tăria este faptul că producția neritmică este păgubitoare nu numai pentru unitatea în care se desfășoară (nu permite o încărcare uniformă a mașinilor și utilajelor și nici folosirea din plin a timpului de lucru al muncitorilor), ci și pentru economia națională, deoarece aceasta nu primește la timp o serie de produse. Este suficient să arătăm că dacă numai la Întreprinderea constructoare de mașini Reșița s-ar fi asigurat încărcarea mașinilor de așa natură încît ele să se încadreze în indicele mediu dat pe ministerul de resort de minimum 85%, unitatea respectivă ar fi putut obține în decursul cincinalului încheiat o producție suplimentară de cîteva sute de milioane de lei.

Timpul de lucru utilizat din plin

ÎN CINCINALUL 1971—1975 s-a remarcat aproape în fiecare întreprindere din județul Caraș-Severin un progres real în folosirea fondului de timp maxim disponibil. Aceasta a permis să se obțină o producție mai mare cu același număr de lucrători și o mai înaltă productivitate a muncii. Din experiența multor întreprinderi investigate a rezultat că folosirea la maximum a fondului de timp a fost influențată în mod pozitiv de elasticitatea în organizarea producției și a muncii în funcție de nevoi și condițiile existente, de ritmicitatea în aprovizionarea locurilor de muncă, de întărirea disciplinei, extinderea asistenței tehnice pînă la formațiile cele mai mici de lucru și în toate schimburile, ridicarea calificării profesionale etc.

Dar o mai atentă analiză a faptelor (tabelul nr. 3) arată că în domeniul utilizării timpului de lucru mai sînt multe de făcut. Cifrele demonstrează că numai în cursul anului trecut timpul maxim disponibil a fost realizat în întreprinderile menționate doar în proporție de 91—94%, pierzîndu-se astfel mii sau chiar zeci de mii de ore muncă — timp în care s-ar fi putut produce în plus însemnate cantități de bunuri materiale necesare atît satisfacerii nevoilor economiei naționale, cît și cerințelor la export. Dacă am extinde calculul la scara întregului cincinal 1971—1975, ar rezulta desigur, cît de mult au pierdut întreprinderile respective datorită neutilizării totale a fondului de timp de lucru. Înlăturîndu-se deficiențele manifestate în această direcție (neaprovizionarea ritmică a locurilor de muncă, absențe și abuzuri de învoiri de la lucru etc.), s-ar putea pune în valoare mari resurse pentru îndeplinirea și depășirea noilor prevederi de plan.

Investigația noastră a mai scos la iveală un alt aspect asupra căruia conducerile întreprinderilor merită să mediteze și să ia măsurile corespunzătoare. Este vorba de faptul că deși timpul de lucru planificat nu a fost utilizat satisfăcător, în unele unități (Întreprinderea metalo-chimică și mobilă Reșița, Întreprinderea de transporturi auto Caraș-Severin etc.) s-au prestat un important număr de ore suplimentare.

Concluzia care se degajă este aceea că, pretutindeni, trebuie să se creeze condiții optime de lucru, astfel încît timpul de muncă planificat să poată fi folosit din plin și, pe această bază, să se obțină un nivel sporit al producției și productivității muncii.

Pentru 1976, măsuri eficiente

ÎN TOATE ÎNTREPRINDERILE INVESTIGATE, ținînd seama de sarcinile sporite

de plan ce le revin pentru 1976 — primul an din noul cincinal — s-au făcut intense

Tabelul nr. 3

Gradul de folosire a fondului de timp maxim disponibil în unele întreprinderi din județul Caraș-Severin în anul 1975

Unitatea	%
Întreprinderea minieră Bocșa	93,05
Întreprinderea constructoare de mașini Bocșa	93,00
Întreprinderea constructoare de mașini Reșița	92,55
Întreprinderea metalo-chimică și mobilă Reșița	91,70
Întreprinderea minieră Anina	93,5

pregătiri care urmăresc, în principal, obținerea unor indici mai înalți de utilizare a mașinilor, utilajelor sau agregatelor.

La Întreprinderea constructoare de mașini Reșița, de pildă, s-a stabilit o asemenea programare a producției de piese pe mașini, încît acestea să funcționeze din plin, în tot cursul unei luni. Paralel, au fost luate măsuri pentru o mai bună aprovizionare tehnico-materială, corespunzător structurii producției. Ca atare se preconizează o creștere a indicilor de utilizare în 1976 cu 2—3% față de cei atinși în anul trecut.

În alte unități, ținîndu-se seama de condițiile specifice de lucru și de neajunsurile consemnate în 1975, preocupările conducerilor de întreprinderi și a serviciilor de specialitate sînt orientate spre alte domenii de activitate, strîns legate de folosirea mai din plin a capacității utilajelor. La Întreprinderea minieră Bocșa, de exemplu, se va organiza mai bine activitatea de revizii și de reparații, în așa fel încît mașinile să rămînă cît mai puțin imobilizate atunci cînd intră în reparații. În 1976, aici se preconizează să se obțină la mașini-unelte un indice de utilizare de 94,8% față de 92%, cît s-a realizat în primele 10 luni din 1975.

În sfîrșit, la Întreprinderea minieră Anina au fost luate măsuri pe mai multe planuri pentru folosirea mai bună a mașinilor-unelte. Astfel, s-a întocmit din timp planul pieselor de schimb ce urmează a fi produse în acest an încît să se asigure un grad maxim de ocupare a mașinilor-unelte. Totodată, se va completa efectivul de muncitori pentru ca numărul lor să permită introducerea schimbului III. Datorită luării acestor măsuri, se preconizează obținerea în 1976 a unui indice de utilizare la mașini-unelte de 89% față de 85% cît este planificat.

Măsuri, potrivit specificului producției, au fost luate și în toate celelalte întreprinderi industriale din județ.

Paralel cu aceste măsuri — a căror aplicare trebuie urmărită zi de zi pentru a se obține efectele scontate chiar de la începutul noului an de muncă — se cere acționat sub forme variate în fiecare unitate și la fiecare loc de muncă, pe linia muncii politico-educative, pentru întărirea răspunderii și a disciplinei, pentru combaterea absențelor nemotivate și a învoirilor, pentru folosirea integrală și productivă a timpului de lucru — factori de o deosebită însemnătate pentru utilizarea mai bună a mașinilor, utilajelor și agregatelor.

Acționînd cu fermitate în toate verigile hotărîtoare ale producției, străduindu-se să pună în valoare noi rezerve interne importante pe linia gospodăririi cu maximum de grijă a zestrei tehnice din dotare, colectivele acestor întreprinderi vor aduce o contribuție de seamă la realizarea noului plan cincinal, la sporirea avuției naționale.

V. BOESCU
L. ȚINTEA

ACTIVITATEA DINAMICĂ ȘI CREATOARE A CONSILIILOR POPULARE, FORMĂ DE MANIFESTARE A DEMOCRAȚIEI SOCIALISTE

IN ATMOSFERA de puternică eferescență creatoare și entuziasm în muncă, cu care poporul nostru a trecut, în acest început de cincinal, la traducerea în viață a obiectivelor stabilite pentru noua etapă de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, în întreaga țară s-au intensificat acțiunile consacrate pregătirii Congresului consiliilor populare județene și al președinților consiliilor populare. După cum s-a apreciat în ședința Comitetului Executiv al C.C. al F.C.R. din 26 decembrie 1975, pregătirile se desfășoară în mod corespunzător, în toate județele fiind puse în dezbatere publică propunerile de dezvoltare economică și socială a comunelor, a tuturor localităților, schițele de sistematizare a acestora.

În strinsă concordanță cu formele și modalitățile variate prin care se manifestă adincul democratism al vieții noastre economice și sociale, cetățenii patriei au avut astfel posibilitatea să-și spună cuvântul în probleme care privesc dezvoltarea economico-socială a localităților în care trăiesc și muncesc, să se pronunțe asupra modului în care va arăta comuna, satul la sfârșitul acestui cincinal, să cunoască ce obiective economice și social-culturale vor imbogați zestrea localităților respective. Cu prilejul adunărilor populare care au avut loc în întreaga țară s-a manifestat cu deosebită forță spiritul de inițiativă al oamenilor muncii, au fost făcute numeroase propuneri utile pentru activitatea desfășurată pe plan local. Adunările populare s-au transformat în adevărate tribune de dezbatere a unor probleme de interes vital pentru activitatea prezentă și de perspectivă a localităților patriei.

La ședința menționată, Comitetul Politic executiv a hotărât să se supună spre aprobare înaltului forum — Congresul consiliilor populare județene și al președinților consiliilor populare — discutarea unor probleme de însemnătate primordială pentru etapa actuală și de perspectivă a dezvoltării țării noastre: planul cincinal 1976—1980 în profil teritorial; sarcinile care revin consiliilor populare din planul cincinal în domeniul agriculturii și industriei alimentare, precum și sarcinile acestora în domeniul investițiilor, construcțiilor și sistematizării localităților și în domeniul edilitar; programul pentru conservarea și dezvoltarea fondului forestier în următoarele trei decenii și jumătate și programul național de amenajare a bazinelor hidrografice; probleme privitoare la pregătirea forței de muncă și la îmbunătățirea activității în domeniile învățământului, culturii și sănătății publice; măsuri pentru perfecționarea activității consiliilor populare, pentru dezvoltarea democrației și participarea maselor la conducerea vieții economico-sociale.

Este o tematică bogată și variată, care îmbrățișează laturi esențiale ale activității unităților administrativ-teritoriale și a organelor centrale. Expresie a profundului democratism al societății socialiste românești, Congresul consiliilor populare județene și al președinților consiliilor populare va reprezenta, astfel, un eveniment de însemnătate deosebită, cu adinci rezonanțe în viața economică și socială a națiunii noastre.

Planul în profil teritorial — instrument al dezvoltării armonioase a localităților

PLANUL DE DEZVOLTARE economico-socială a unităților administrativ-teritoriale, ca plan propriu și, în același timp, ca parte integrantă a planului național unic, are un rol deosebit de important în ridicarea economică și socială a localităților din fiecare județ al țării. Prin modul în care se elaborează și este organizată realizarea sa, el contribuie la identificarea și atragerea în circuitul economic a resurselor naturale, la valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor locale, folosirea optimă a capacităților de producție și a forței de muncă, la dezvoltarea economică-socială de ansamblu a județului sau localității. Planurile în profil teritorial asigură armonizarea intereselor generale și particulare ale localităților cu cele ale județelor și cu cele ale întregii țări.

Prin noile obiective de investiții prevăzute a fi îndeplinite pe bază de studii temeinic fundamentate, planurile de dezvoltare economico-socială acționează în direcția creșterii aportului fiecărei localități la rezolvarea problemelor majore ale județului și în multe cazuri ale țării, realizându-se pe această cale și mobilizarea tuturor resurselor materiale și umane în vederea creșterii și modernizării potențialului industrial existent, ținând seama de obiectivele și sarcinile dezvoltării economiei pe ansamblul țării și în profil teritorial. Se asigură, de asemenea, prin aceste planuri creșterea producției agro-zootehnice a localității, folosirea integrală și intensivă a terenurilor agricole, extinderea metodelor agrotehnice avansate ș.a.

Planul de dezvoltare economico-socială asigură creșterea corelată a tuturor sectoarelor de producție și prestări, cât și a indicatorilor de dezvoltare social-culturală a localității. În el sînt prevăzute și acțiuni de cooperare între întreprinderi, în general, de cooperare între industria republicană și locală, îndeosebi, aceasta din urmă asigurând folosirea mai diversificată a unora din resursele locale.

Creșterea rolului consiliilor populare în întocmirea și realizarea planurilor de dezvoltare a localităților

UN PAS IMPORTANT în ridicarea răspunderilor consiliilor populare pentru întocmirea și realizarea planului de dezvoltare economico-socială a localităților s-a

realizat prin Legea nr. 8 din anul 1972 și Decretul nr. 121/1973. Aceste acte normative au stabilit cadrul legal și au dat noi dimensiuni activității de planificare desfășurate în profil departamental, de ramură și teritorial. S-a stabilit de asemenea, rolul deosebit de important al comisiei de planificare teritorială în întocmirea și realizarea planului de dezvoltare economico-socială a județului și a fiecărei localități în parte.

Trebuie să arătăm faptul că și pînă la apariția actelor normative amintite, consiliile populare au avut importante sarcini

în întocmirea și urmărirea planurilor economice; ele însă s-au amplificat și diversificat după această dată. În planificarea dezvoltării economico-sociale în profil teritorial a localităților și județului, apreciind realizările de pînă acum, putem afirma că există un început bun și chiar o experiență, care oferă garanția unor noi progrese.

În elaborarea proiectului de plan de dezvoltare economico-socială în profil teritorial pe perioada 1976—1980, s-a plecat de la prevederile legii privind dezvoltarea planificată a economiei naționale și a indicațiilor metodologice transmise de organele centrale, mergîndu-se pe linia atragerii sub îndrumarea organelor județene de partid și de stat, a tuturor consiliilor populare ale localităților la acțiunea de fundamentare și dezbatere a propunerilor și cifrelor de plan.

Comisia de planificare teritorială a județului nostru, folosind analizele și studiile proprii, consultînd organele locale ale consiliilor populare comunale, orașenești și ale municipiului Ploiești și conlucrînd strîns cu unitățile economice și social-culturale, a urmărit corelarea și armonizarea propunerilor, încadrarea obiectivelor propuse în localități în sarcinile dezvoltării economico-sociale a întregului județ. Este de remarcat faptul că elaborarea planului de dezvoltare economico-socială în profil teritorial a fost precedată de realizarea studiului cu privire la stadiul dezvoltării forțelor de producție, elaborat pe baza indicației Comitetului de Stat al Planificării, care a pus la dispoziția organelor de planificare de la nivelul județului o valoroasă și cuprinzătoare tematică. Acest studiu a creat posibilitatea organelor locale de la oraș și comune, cît și celor de planificare să cunoască stadiul de dezvoltare actual comparativ cu media pe țară, reparțizarea forțelor de producție în teritoriu și, evident, direcțiile principale în care

trebuie acționat mai intens în perioadele următoare.

O etapă la fel de importantă în elaborarea planurilor economico-sociale o constituie discutarea și analiza amănunțită a amplasamentelor noilor obiective industriale în cincinalul 1976—1980. Aprobarea amplasamentelor, a zonelor și platformelor industriale, de pildă, a ocazionat dezbateri ample, pînă la cel mai înalt nivel, rezultatele în această direcție concretizându-se într-o rațională și eficientă amplasare a viitoarelor investiții. S-a avut în vedere, în afara acestui important aspect și respectarea normelor cu privire la protejarea mediului înconjurător, împotriva poluării și degradării. Exemplificăm în această direcție scoaterea din propuneri a o serie de investiții care nu se încadrau în normele de mediu înconjurător. Totodată, s-a urmărit, concentrarea și raționalizarea unor utilități în cadrul diferitelor zone, alcătuirea unor servicii comune de deservire a tuturor unităților, cît și conjugarea armonioasă a intereselor urbanistice cu cele departamentale. De amintit, în această direcție, conlucrarea realizată cu Ministerul Industriei Chimice și unitățile sale, a căror activitate ocupă un loc important în economia județului.

În afara studiilor proprii ale comisiei de planificare teritorială, la **baza planurilor de dezvoltare economico-socială a județului și localităților** au stat și studiile întreprinse pentru elaborarea unor programe de perspectivă. Printre acestea se află mai multe programe aprobate de plenary ale Comitetului județean de partid, cum ar fi cele pentru dezvoltarea zootehniei, viticulturii, creșterea productivității muncii, reducerea cheltuielilor de producție etc., precum și stadiile privind dezvoltarea rețelei comerciale, a prestărilor de servicii, a sectorului sanitar, transporturilor ș.a.

Recent, în baza indicațiilor conducerii superioare de partid, organele județene au întreprins, cu sprijinul consiliilor populare ale comunelor și orașelor, studii privind dezvoltarea edilitar-gospodărească a localităților în contextul prevederilor schițelor de sistematizare. Acestea au făcut obiectul unor dezbateri largi organizate în comitetele de partid, adunări cetățenești, comisiile de sistematizare, sesiuni ale consiliilor. Propunerile și concluziile vor sta la baza unor programe ce se vor adopta într-o sesiune a Consiliului popular județean. Aceste studii vor oferi posibilitatea orientării mai bune în ce privește amplasarea construcțiilor în localități, echiparea tehnico-edilitară a acestora, cît și realizarea unei concepții moderne și unitare în dezvoltarea multilaterală a localităților.

Cum s-a elaborat planul de dezvoltare al unei noi localități

O ILUSTRARE CONCRETĂ a modului cum au fost traduse în fapt prevederile legale, indicațiile metodologice, cît și concluziile și direcțiile indicate de numeroasele studii și dezbateri, ne-o oferă planul de dezvoltare economico-socială a orașului Cîmpina, localitate printre cele mai reprezentative din punct de vedere economic și urban ale județului.

Planul dezvoltării economico-socială a orașului Cîmpina a fost elaborat în fază preliminară pe baza prevederilor legale, a indicațiilor metodologice primite, a indicatorilor de plan ce revin unităților din teritoriu în perioada 1976—1980 transmiși

de ministere, organe centrale, centrale industriale, unități județene economice sau social-culturale, comisiei de planificare teritoriale Prahova. Colectivele de lucru din cadrul comisiei, formate din ingineri, economiști și alte cadre de specialitate din organele județene de sinteză, au analizat, împreună cu specialiști și factori de răspundere din Consiliul popular orașenesc, sarcinile de plan în strînsă colaborare cu unitățile economice și social-culturale cu activitate în localitate. **În definitivarea planului de dezvoltare economico-socială a localității un rol deosebit s-a acordat propunerilor și popularizării acestora.**

Planul cuprinde principalii indicatori de dezvoltare economică și socială în perspectiva noului cincinal, și anume: activitatea de producție industrială, agricolă, activitatea unităților social-culturale, a unităților cooperatiste, volumul de investiții, sarcinile de export, aportul gospodăriilor individuale la constituirea resurselor centralizate ale statului, satisfacerea nevoilor de bunuri și servicii ale populației, lucrări de interes obștesc ce se realizează prin contribuția în bani și muncă a locuitorilor.

În cincinalul 1976—1980, producția globală industrială a orașului Cîmpina va spori cu peste 62% față de 1975, ritmul mediu anual de creștere depășind 10%. Se prevăd fonduri de investiții pentru dezvoltarea economică și socială a orașului din care aproape un miliard pentru dezvoltarea și modernizarea unităților industriale, existente, prin utilizarea mai rațională a suprafețelor de producție. Folosirea fondurilor alocate pentru acțiuni social-culturale și edilitar gospodărești va contribui la darea în folosință a: 3080 apartamente, 360 locuri în grădinițe, 100 locuri în creșe, un spital cu 430 paturi, 900 locuri în cămine de nefamiliști, un cinematograful cu 350 locuri, 3 100 mp spații comerciale, extinderea cu 16 km a rețelei de alimentare cu apă, construirea a 5 km de rețea și dotarea parcului de transport în comun cu 22 autobuze.

Productivitatea muncii va crește în 1980, față de 1975, cu 63%, cu un ritm mediu anual de 10,3%, fenomen foarte important dacă ținem seama de faptul că numărul total al lucrătorilor este mai mare decît populația ocupată a orașului. Este vorba, deci, de un deficit de forță de muncă, care trebuie asigurată din localitățile rurale limitrofe. Acest fenomen ridică o serie de probleme legate de: locuințe, transportul în comun, aprovizionarea populației, dezvoltarea rețelei comerciale și altele, de care s-a ținut seama la elaborarea și dezvoltarea planului pe 1976—1980.

Elaborarea planului economic în profil teritorial, concomitent cu întocmirea unor lucrări de sistematizare economico-socială a localității, consultarea unui mare număr de specialiști, oameni ai muncii, deputați, reprezentanți ai organizațiilor de masă, asupra amplasării noilor obiective social-economice, a fost completată cu afișarea și prezentarea principalilor indicatori ai dezvoltării economico-sociale a orașului.

La adunarea cetățenească unde au fost puse în dezbateri și supuse aprobării și lucrările de sistematizare economico-socială a orașului, au luat cuvîntul un număr mare de cetățeni, care au făcut propuneri valoroase și raționale pentru dezvoltarea în perspectiva cincinalului actual a orașului Cîmpina pe tărîm economic și social-cultural. Au fost solicitate clarificări în legătură cu noile amplasamente propuse pentru dezvoltări și extinderi la unitățile existente, s-au propus soluții pentru mai buna folosire a suprafețelor productive din unitățile industriale, pu-

nindu-se un accent deosebit pe crearea condițiilor în vederea realizării prevederilor din planul economic.

O problemă, de asemenea, importantă, pusă în discuție, a fost și cea a ridicării eficienței economice a unităților existente, paralel cu problemele dezvoltării pe mai departe a industriei. Cetățenii s-au referit, în propunerile lor, la amplasarea obiectivelor social-culturale în viitorul cincinal, astfel încît să contribuie la dezvoltarea arhitecturală a orașului. Ei au venit cu sugestii valoroase privind descongestionarea circulației prin devierea transportului mijloacelor grele de pe artera principală a orașului, prin crearea unei artere de ocolire a zonei centrale.

Dezbaterile au vizat și propuneri legate de mai buna organizare a teritoriului, economisirea și reamplasarea unor suprafețe folosite nerațional de unele unități economice, beneficiare a unor construcții sau utilități distribuite nerațional față de cerințele actuale. În acest sens, au fost propuse măsuri care să amelioreze această stare de lucruri, ținîndu-se seama de ele în programele de investiții din cincinalul actual și cele de perspectivă.

Dezbaterile s-au referit, de asemenea, la problema construcțiilor de locuințe, la încadrarea lor într-un ansamblu urbanistic rațional din punct de vedere al funcționalității și al liniilor arhitectonice tradiționale. Propunerile au subliniat în mod deosebit necesitatea ca planul de dezvoltare economico-socială să favorizeze, prin prevederile sale, popularea cu clădiri corespunzătoare a centrului orașului, avizarea amplasamentelor urmînd să țină seama de acestea.

Un domeniu important al dezbaterilor l-au constituit propunerile pentru noi obiective sociale: dispensar medical, centru stomatologic, creșterea numărului de paturi (de la 430 la 700), la spitalul ce se va construi în acest cincinal, creșterea numărului de locuri în creșe și grădinițe, a sălilor de clasă.

S-a apreciat, totodată, că este pentru prima oară cînd dezvoltarea planului economic s-a îmbinat cu lucrările de sistematizare a localității, subliniindu-se lărga consultare a cetățenilor în amplasarea obiectivelor social-economice, delimitarea perimetrului de construit al orașului și stabilirea centrului civic. Afișarea la timp a lucrărilor de sistematizare economico-socială a dat prilejul cetățenilor să gîndească și să se consulte asupra modului cum trebuie acționat pentru dezvoltarea orașului.

Înfăptuirea prevederilor planului în centrul atenției

DUPĂ ADOPTAREA planului de dezvoltare economico-socială și a programelor de măsuri începe una din etapele care succede firească planului și anume: **realizarea sa efectivă.** Necesitatea urmării realizării planului rezultă din înseși prevederile Legii nr. 8/1972, care stabilește că birourile executive ale consiliilor populare răspund de întocmirea și realizarea planului de către unitățile proprii, urmînd ca planurile unităților de interes republican și local să asigure folosirea deplină a capacităților de producție și a forței de muncă, ridicarea eficienței economice, contribuind la elaborarea de soluții optime — economice și sociale — privind dezvoltarea capacităților existente sau crea-

rea de noi unități economice. Pentru toate comitetele executive ale consiliilor populare județene și orașenești se prevăd expres în lege drepturi de control, avizare și adoptare a măsurilor de protecție a mediului, prevenirea poluării, degradării solului.

Acțiunile de urmărire a planului îmbracă forme variate, de la ținerea evidențelor și efectuarea raportărilor aprobate, până la acțiunile de control, rapoarte, dări de seamă în fața oamenilor muncii, deputaților, organelor reprezentative ale puterii de stat, centralelor, ministerelor și organelor centrale. Toate urmăresc, în raport de atribuții, modul și măsura în care se realizează sarcinile de plan, cât și concretizarea lor în valori materiale utile societății. Este de subliniat din ce în ce mai mult diversificarea formelor și mijloacelor de urmărire a planului de dezvoltare economică-socială, ca și a modului în care sarcinile de partid și obștești se identifică cu înseși sarcinile de plan și profesionale.

Desigur, va fi necesar ca la nivelul localităților în faza de urmărire a planului să fie extinsă și adîncită gama indicatorilor pentru ca organele locale să dețină un volum mai mare de informații în legătură cu activitatea economică și social-culturală. Sînt necesare informații mai ample despre indicatorii calitativi de eficiență economică, introducerea tehnologiilor noi, extinderea tehnologiilor avansate ș.a. Pentru aceasta se creează posibilitatea ca organele locale să intervină oportun și eficient în lichidarea unor neajunsuri în realizarea planului, rezultat al acțiunii unor factori și fenomene cu caracter întîmplător. Realizarea unei bune urmăriri a planului conduce la cunoașterea disponibilităților, ca și a măsurii în care acestea pot fi mobilizate în activitatea de realizare și depășire a sarcinilor asumate.

Ioan MOCANU

sef secție planificare-dezvoltare-organizare
Consiliul popular județean Prahova

Planul financiar teritorial — element de fundamentare a deciziilor

PLANIFICAREA FINANCIARĂ, parte componentă a planificării economiei naționale, este chemată să verifice în fiecare etapă cu ajutorul instrumentelor valorice de care dispune dacă **obiectivele planului economic** au acoperire financiară, dacă este posibilă realizarea lor în condițiile **menținerii echilibrului financiar**. Prin prisma acestui echilibru se verifică realitatea sarcinilor de plan și, pe această bază, **existența echilibrului general** în economie.

Și la scară teritorială planificarea financiară — fără să aibă un cadru organizatoric perfecționat, o metodologie unitară, un sistem de indicatori de balanță pe baza cărora se fundamentează și corelează planurile la nivel național — a reușit să exercite o influență pozitivă atît în ceea ce privește mobilizarea veniturilor, gospodărirea lor în perioada elaborării planurilor, cît mai ales în executarea acestora. Planurile financiare care se întocmesc la nivel județean cum sînt: bugetul local, balanța de venituri și cheltuieli bănești ale populației, planurile de credite, de casă etc. au asigurat o mai bună corelare și fundamentare a planurilor economice, o intercondiționare și influențare reciprocă — activă, atît în procesul elaborării lor, cît și al execuției acestora.

S-a reușit ca unii indicatori financiarî, să fie centralizați și se regăsesc în planul unic în profil teritorial, așa cum ar fi beneficiul, reducerea cheltuielilor la 1 000 lei producție-marfă, a celor materiale etc.

Analizele comune ale Consiliului județean de control muncitoresc, comisiei de planificare teritorială și celei financiar-bancare, împreună cu organele financiare din cadrul întreprinderilor au pus la îndemina organelor de partid și de stat teritoriale elemente, concluzii, măsuri și propuneri care au format obiectul multor hotărîri și decizii ale acestora pentru a mobiliza și impulsiona unitățile economice în realizarea sarcinii de creștere a eficienței întregii activități economice. Cu toate acestea, la nivel național și cu atît mai mult pe plan teritorial, găsirea unor pirghii de influen-

țare și mai activă a finanțelor, de întărire și intensificare a aportului acestora în procesul elaborării planurilor, de creștere a contribuției finanțelor și creditului în execuția planurilor, este o problemă de reală actualitate.

Dacă la nivelul macroeconomic, legătura dintre planificarea economică și cea financiară este bine definită și clarificată, existînd un permanent proces de perfecționare și adîncire, la nivel teritorial această legătură necesită încă a fi analizată, discutată și definitivată, întrucît încă nu s-a elaborat o metodologie unitară, un sistem cuprinzător de indicatori financiarî care să ajute la fundamentarea planului economic în profil teritorial. De aceea, comisia financiar-bancară teritorială, compartimentele special constituite în cadrul administrațiilor financiare județene care se ocupă de problemele planificării financiare în profil teritorial, nu au reușit pînă în prezent să elaboreze un plan financiar cuprinzător și unitar în profil teritorial.

Cu toate că la nivelul unităților economice, al organelor financiar-bancare se elaborează planuri financiare (balanțe de venituri și cheltuieli, planuri de credite, de casă, bugete locale etc.), acestea fiind întocmite de organisme diferite, avînd un conținut limitat ca rol și structură, **nu pot constitui un plan financiar unitar și complex în profil teritorial** care să dea posibilitatea organelor locale de partid și de stat să-și fundamenteze deciziile, să stabilească opțiunile și prioritățile de canalizare a mijloacelor financiare, să acționeze întotdeauna în deplină cunoștință de cauză pentru creșterea eficienței economice în toate aceste sectoare și compartimente de activitate etc.

Elaborarea unui plan financiar teritorial unitar ar da posibilitatea să se descopere importante rezerve și resurse financiare, care să ajute efectiv la creșterea substanțială a eficienței producției, a investițiilor și a altor activități de pe raza teritorială administrativă respectivă. El ar crea posibilitatea de influențare directă, activă, de către organele teritoriale în stabilirea unor proporții, core-

lații, priorități și necesități așezate pe o bază financiară reală și ar elimina unele necorespăreri ce mai apar în planificarea departamentală sau de ramură cu privire la mobilizarea și dirijarea mijloacelor financiare în teritoriu. Totodată, cu ajutorul acestui instrument ar putea fi mai ușor stabilită contribuția ramurilor, activităților, unităților, produselor sau obiectivelor la valorificarea potențialului material și uman din teritoriul respectiv.

Elaborarea planului financiar teritorial unic, care să stea la baza fundamentării planului economic în profil teritorial, este pe deplin posibilă, dacă avem în vedere că la nivelul unităților și chiar a județului se elaborează unele secțiuni din el ca: planurile financiare (balanțele de venituri și cheltuieli privind activitatea economică a centralelor și întreprinderilor de pe raza teritorial-administrativă, balanța de venituri și cheltuieli bănești ale populației, bugetul local, planul de credite, de casă, planurile de venituri și cheltuieli extrabugetare etc), care, sub forma unor indicatori sintetici s-ar putea regăsi în acest plan.

Acest plan noi îl concepem ca pe un principal instrument ce trebuie să mobilizeze pe de o parte toate resursele financiare existente în teritoriu, iar pe de altă parte, modul de distribuire a acestora pentru finanțarea acțiunilor prevăzute în planul economic.

Odată cu elaborarea planului unic financiar în profil teritorial, apreciem că este necesară și introducerea unui sistem unitar de indicatori financiarî care să stea la baza fundamentării acestuia, cum ar fi: **cheltuieli totale, din care materiale, la 1 000 lei producție** în industrie, transporturi, prestări de servicii etc., **acumulări din care beneficii la 1 000 lei fonduri fixe** în industrie, transporturi, prestări servicii, etc., **acumulări totale din care beneficii pe activități, eficiența exportului în profil teritorial** (curs de revenire net, curs de revenire brut, aportul valutar net, aportul valutar brut), **eficiența obiectivelor de investiții** puse în funcțiune în raport cu parametrii proiecției etc. Acest sistem de indicatori financiarî în profil teritorial, ar fi în același timp de un real ajutor organelor locale de partid și de stat în analiza, urmărirea, mobilizarea și impulsionarea unităților din teritoriu pentru creșterea eficienței întregii activități.

O altă problemă de actualitate care de asemenea, ar conduce la înlămurarea legăturii dintre planificarea economică și financiară în profil teritorial, este perfecționarea sistemului de echilibrare a bugetelor consiliilor populare prin stabilirea unui raport just între activitățile care contribuie la dezvoltarea unui teritoriu sau care influențează, consumă direct sau indirect din bugetul consiliilor populare.

În condițiile aplicabilității planului unic de dezvoltare economico-socială, ale integrării tuturor surselor și resurselor planificate și dirijării acestora potrivit intereselor economiei naționale pe o perioadă determinată, apreciem că este necesar ca și pe plan teritorial să se găsească noi modalități de echilibrare a bugetelor mai ales că în această situație, odată cu trecerea la planificarea teritorială, noțiunea de economie locală și-ar găsi mai puțin locul, avîndu-se în vedere și sfera de cuprindere, interesele naționale care în orice caz le înglobează și pe cele locale. În acest sens, se impune revizuirea structurii veniturilor proprii în noile condiții ale planificării teritoriale în sensul lărgirii acestora. Așa, de exemplu, trecerea în categoria venituri proprii a unor surse ca: impozitul pe retribuție a unităților republicane, se integrează în acest sistem de perfecționare a legăturii planului economic cu planificarea financiară în profil teritorial.

Mișu DOBROTA

Vicepreședinte al Comitetului Executiv
al Consiliului Popular al Județului Galați
Gică ANDREI
economist

COMERT EXTERIOR

Promovarea unor forme complexe de cooperare internațională

CONCEPTUL DE COOPERARE

ÎN TERȚE ȚĂRI

VIATA ECONOMICA internațională prezintă o serie de probleme complexe pentru soluționarea cărora a devenit imperios necesară instaurarea unei noi ordini economice internaționale, întemeiată pe principii și relații care să asigure progresul rapid al tuturor țărilor, în primul rând al celor rămase în urmă. În Raportul la Congresul al XI-lea al P.C.R., referindu-se la necesitatea instaurării unei noi ordini economice și politice internaționale, tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat că: „...este necesar să se asigure accesul tuturor țărilor la materiile prime și la sursele de energie, după cum trebuie să fie asigurat accesul tuturor statelor la cuceririle științei și tehnicii moderne“.

Deosebirile mari dintre localizarea resurselor naturale și consumului, dintre necesarul sporit de materii prime și cheltuielile foarte mari pentru prospectarea, explorarea și exploatarea resurselor, impun intensificarea cooperării economice internaționale și realizarea ei prin forme noi, care să armonizeze dezvoltarea echilibrată a economiilor naționale cu specializarea internațională a producției.

Formele de cooperare utilizate pe plan internațional, deși multiple la ora actuală, nu se poate spune că au epuizat variantele posibile de acțiuni comune în cercetarea științifică, producției sau comercializare.

Valențe ale cooperării

triunghiulare sau multilaterale

ÎN CADRUL procesului de diversificare continuă a formelor de cooperare, un interes în creștere suscită operațiunile triunghiulare sau multilaterale, care se apreciază că pot conduce la sporirea posibilităților și a eficienței economice în cooperarea internațională.

Cooperarea în terțe țări — formă la care participă cel puțin doi parteneri externi și unul local — partenerului local revenindu-i rolul principal — se poate realiza prin construirea în aceste țări a unor obiective economice și noi capacități de producție în industrie, îndeosebi în cea extractivă, precum și în alte ramuri, prin participarea partenerilor externi cu livrări de instalații și utilaje, documentații și asistență tehnică, plățile prin livrări de produse sau materii prime pe termen lung.

Cooperarea în terțe țări este o formă de colaborare avantajoasă atât pentru țările gazdă, cât și pentru partenerii externi.

Țările în care se realizează aceste acțiuni de cooperare sînt, în principal, țări în curs de dezvoltare din Africa, Asia și America Latină, care urmăresc dezvoltarea industriei proprii și reducerea dependenței față de factorii externi; punerea în valoare a resurselor naturale existente și dezvoltarea altor industrii orizontale și ridicarea nivelului tehnic al țării prin formarea de cadre calificate și specialiști; schimbarea structurii economice naționale; obținerea independenței economice față de țările dezvoltate: echilibrarea balanței de plăți și crearea mijloacelor de plată; lichidarea treptată a decalajului economic existent.

Partenerii externi, prin participarea la acțiuni de cooperare în terțe țări, au în principal următoarele avantaje: promovarea exportului de tehnologii, documentație, echipamente, asistență tehnică sau chiar instalații complete; introducerea pe noi piețe în care singuri nu ar avea acces, datorită ofertei incomplete; asocierea la livrări date de celălalt partener în condiții de credit avantajoase sau chiar avantajul obți-

nerii contractului datorită condițiilor de finanțare avantajoase oferite de unul din parteneri; împărțirea riscurilor și utilizarea conjugată a relațiilor economice și poziției pe piața respectivă de care dispune fiecare partener pentru realizarea în bune condițiuni a contractului și a plăților aferente; participarea comună la realizarea unor proiecte anunțate de către organismele internaționale (P.N.U.D., O.N.U.D.I., Banca Mondială, B.I.R.D., Bănci de Investiții etc.), cu șanse sporite de obținere a acestor contracte, ținînd seama de posibilitățile tehnice și relațiile celor doi parteneri.

La realizarea de cooperări în terțe țări trebuie să se aibă în vedere disponibilitățile partenerilor de a participa la o asemenea activitate, respectiv: posibilitățile materiale și financiare pe care le au, relațiile cu autoritățile locale ale țării gazdă — și cele tripartite, cu furnizorii, băncile și alte instituții interesate în acțiunea de cooperare; experiența proprie, evoluția sa istorică, referințe; structura organizatorică, actuală a partenerului și posibilitățile de adaptare pentru conlucrare de lungă durată. De asemenea, trebuie să se țină seama de posibilitățile de comunicare, legăturile care pot fi create pentru comunicări rapide; de posibilitățile tehnice de a participa la aceste acțiuni și de calitatea personalului din punct de vedere al formării tehnice, al activității de producție și din punct de vedere social.

Potențialul, experiența și

dorința de cooperare a României

DEZVOLTAREA economică a României în ultimele trei decenii, caracterizată printr-un mare efort național de industrializare, de creștere și modernizare a structurii producției, acordîndu-se atenție deosebită tehnologiilor moderne, a creat premisele ca țara noastră să poată fi astăzi un bun partener pentru acțiuni de cooperare în terțe țări în multe domenii ale economiei.

Numai în perioada 1960—1970 România a importat cca. 100 licențe și documentații și cca. 200 instalații industriale de înaltă tehnicitate, în special în industria constructoare de mașini și industria chimică. Totodată, dezvoltarea și întărirea activi-

Seminar UNCTAD pe tema cooperării industriale multilaterale

RECENT, specialiști și reprezentanți din 25 țări ale lumii și 6 organizații economice internaționale, au dezbătut la Geneva problematica vastă și complexă pe care o ridică forma mai nouă de cooperare „Cooperarea industrială tripartită” — dintre țările capitaliste dezvoltate, țările socialiste și cele în curs de dezvoltare.

Principalele probleme desprinse din discuțiile purtate și materialele difuzate pot fi rezumate pe scurt la următoarele:

1. Deși este o formă de cooperare relativ nouă, în promovarea căreia se întîmpină unele greutăți, toți participanții au fost unanimi în a aprecia că are importante perspective de dezvoltare în viitor pornind de la recunoașterea unor realități și avantaje cum sînt: tendința de internaționalizare a dezvoltării și creșterea gradului de interdependență; necesitatea industrializării țărilor în curs de dezvoltare în vederea lichidării decalajelor economice, promovării exportului de produse manufacturate, înlocuirea unor importuri și reducerea deficitului balanțelor de plăți; necesitatea asigurării unor surse stabile de energie și materii prime; promo-

varea exportului de mașini și utilaje al țărilor dezvoltate; nivelul tehnic și economic competitiv al țărilor socialiste; creșterea gradului de eficiență și competitivitate al acțiunilor de cooperare; împărțirea riscurilor; dorința unei mai mari stabilități a relațiilor economice; internaționalizarea surselor de finanțare prin utilizarea excedenților valutare ale țărilor exportatoare de petrol și a fondurilor puse la dispoziție de instituțiile financiare internaționale; utilizarea conjugată a relațiilor economice și politice de care dispune fiecare partener; complementaritatea economiilor diferitelor țări; contribuția la instaurarea unei noi ordini economice și politice internaționale; constituie un factor de înțelegere și apropiere între popoare etc.

2. Cu prilejul seminarului au fost însă evidențiate și dificultăți care mai frinează cooperarea industrială tripartită cum sînt: lipsa de interes pentru această formă de cooperare din partea unor țări dezvoltate sau în curs de dezvoltare (puține însă ca număr); reticența unor țări la construirea de obiective în comun; deosebirile izvorite din sistemele social-politice diferite; costul ridicat al surselor de finanțare și al transportului; criza monetară internațională (fluctuațiile cursurilor valutare, dese devalorizări ale unor monede ale țărilor în curs de dezvoltare; neconvertibilitatea unor monede; modul și costul garantării creditelor și investițiilor; inflația (lipsă de corelare între

rata inflației și cursurile de schimb valutare); vulnerabilitatea obiectivelor construite din cauza condițiilor privilegiate în care au fost realizate; facilitățile acordate ar putea conduce la introducerea unor restricții în alte sectoare ale schimburilor economice internaționale; pericolul unei superspecializări (prin dezvoltarea unilaterală a economiei); lipsa de mijloace de rambursare din partea unor țări în curs de dezvoltare, mai ales în cazul în care partenerii externi nu sînt interesați ca livrarea în contrapartidă să fie în natură.

3. Avînd în vedere factorii care favorizează această formă de cooperare, dificultățile pe care le mai întîmpină și interesul aproape unanim de a o dezvolta pe viitor, participanții la seminar au emis idei de promovare ca: dezvoltarea cooperării bilaterale dintre Est și Vest și pe această bază promovarea cooperării industriale tripartite cu țările în curs de dezvoltare; acordarea de credite preferențiale și de ajutoare pe linie guvernamentală; internaționalizarea surselor de finanțare prin atragerea la finanțare a BIRD, a băncilor și instituțiilor regionale de finanțare; compensațiile (clearingul), prin preluarea în contrapartidă a unei părți din producția obiectivului construit sau a altor produse; folosirea pentru finanțare a excedenților valutare ale țărilor exportatoare de petrol; îmbunătățirea sistemului de preferințe vamale generalizate prin suprimarea excepțiilor și a restricțiilor cantitative precum și perfecționarea regulilor de origine; folo-

tații proprii de cercetare și proiectare contribuie într-o măsură crescândă la promovarea progresului tehnic. În principalele domenii industriale (energie electrică, extracție minieră și petrolieră, metalurgie, chimie și petrochimie, construcții și materiale de construcții etc.) au fost create baze de cercetare și proiectare, care dispun de un mare număr de specialiști de înaltă competență și aparatură modernă, capabile să elaboreze soluții de un înalt nivel tehnic și o concepție înaintată, competitivă pe plan mondial. În prezent, peste 80% din valoarea producției industriale construcțiilor de mașini este realizată pe baza concepției proprii, iar în industria chimică investițiile bazate pe cercetări proprii au crescut de la 8% în perioada 1966—1970 la peste 30% în perioada 1970—1975.

Dezvoltarea potențialului său industrial, a permis României să participe în ultimii 10 ani la acțiuni de cooperare bilaterală pentru realizarea a 51 de obiective industriale în străinătate, din care: 10 obiective în industria chimică; 7 în sectorul mine-petrol; 7 în industria lemnului și materialelor de construcții; 6 în industria constructoare de mașini ș.a. De asemenea, participă ca asociat la 24 societăți mixte de producție în străinătate, din care mai principale: 9 în sectorul mine-petrol; 6 în agricultură și industria alimentară; 4 în industria lemnului și materialelor de construcții. În afara acestor acțiuni mai pot fi amintite acțiuni pentru: elaborarea de studii și proiecte; acordarea de asistență tehnică; trimiterea de consilieri, experți, cercetători științifici, proiectanți, tehnicieni și alți specialiști să lucreze nemijlocit în institut și întreprinderi de specialitate din străinătate; acordarea de burse pentru specializare în România ș.a.

Aceste acțiuni de cooperare se realizează îndeosebi cu țările în curs de dezvoltare: ca țară socialistă în curs de dezvoltare, România acordă o deosebită atenție extinderii relațiilor de cooperare economică și tehnică cu celelalte țări în curs de dezvoltare, sprijinind eforturile acestor țări pentru progresul și independența economică.

În perspectivă, Directivele Congresului al XI-lea al P.C.R. stabilesc ca o opțiune fundamentală în dezvoltarea relațiilor economice externe că: „Țara noastră va acționa și în viitor pentru amplificarea relațiilor economice cu țările care au pășit pe calea dezvoltării independente, în scopul înaintării mai rapide, atât a României, cât și a statelor respective, pe calea lichidării decalajului față de țările înaintate economic”.

Lichidarea acestor decalaje impune folosirea maximă a mijloacelor umane și materiale proprii, cât și extinderea cooperării internaționale bazată pe principii de egalitate și echitate, pe avantajul reciproc în condițiile respectării depline a suveranității naționale.

Este edificator faptul că peste jumătate din acordurile și înțelegerile de cooperare încheiate de România la nivel guvernamental, au fost încheiate cu țări în curs de dezvoltare, acorduri care prevăd participarea României la dezvoltarea industrială a acestor țări. Este cunoscută participarea țării noastre la realizarea de obiective industriale în străinătate ca, de exemplu: rafinării de petrol în India, Pakistan și Siria; fabrici de produse sodice în Iran și Egipt; fabrici de acid sulfuric și de îngrășăminte în Turcia și Egipt; combinate pentru industrializarea lemnului în Sri Lanka, Iran și R. P. Congo; fabrici de ciment în Liban; filatură de bumbac în Sudan și R. P. Congo; centrale termice în India, Egipt și Filipine; stații și posturi electrice de transformare în Pakistan, Siria și Egipt; linii de montaj și fabrici de tractoare în Iran și Egipt, precum și alte unități de producție.

Întreprinderea română GEOMIN a încheiat contracte pentru valorificarea unor resurse naturale, ca de exemplu: valorificarea zăcămintelor de fosfați de la Hamrawein (Egipt); cercetări geologice în regiunea Cavallo (Algeria) pentru minereuri neferoase și prospecțiuni de zăcămintele de plumb și barită; prospecțiuni în regiunea Abas-Abad (Iran) pentru zăcămintele de minereuri feroase și neferoase; proiecte pentru exploatarea fosfaților de la M Rata (Tunisia); exploatarea și prelucrarea fosfaților la Kneifiss (Siria) ș.a.

Dezvoltarea bazei proprii de cercetări și proiectări, precum și recunoașterea consulting-ului ca formă superioară de cooperare a condus la înființarea în România a Institutului român de consulting ROMCONSULT. Prin ROMCONSULT, România acordă asistență necesară unor beneficiari pentru executarea unor studii, proiecte, supravegheri de licitații, conducerea efectuării de lucrări de construcții și montaj în domeniul construcțiilor civile, industriale, rutiere, portuare, hidrotehnice și orice alte lucrări pe care beneficiarul nu poate să le execute prin mijloacele proprii.

Mecanism și forme

ÎNTEPRINDERILE românești pot participa la acțiuni de cooperare cu țări, împreună cu partenerii externi și locali, în calitate de furnizor general, co-furnizor sau sub-furnizor, la construirea de societăți mixte de producție, de comercializare sau ca acționar la un consorțiu internațional. Datorită numeroaselor posibilități și a avantajelor deosebite create tuturilor partenerilor, considerăm că în viitor această formă de cooperare va trebui să aibă o pondere din ce în ce mai importantă în ansamblul cooperării economice internaționale.

Cooperarea în țări se realizează în general prin forme de cooperare în producție, dintre care menționăm:

- construirea de uzine și instalații sau modernizarea unor unități existente în industrie, în agricultură și în alte ramuri; (exemplu: construirea unei fabrici de acid sulfuric în Turcia în cooperare cu firma „Lurgi” din R. F. Germania și una în Egipt în cooperare cu firma „Davy Power Gas” — filiala din R. F. Germania);

- efectuarea împreună cu alți parteneri — de prospecțiuni și explorări pentru valorificarea resurselor naturale în special în industria minieră, petrolieră și forestieră; (exemplu: cercetarea fosfaților din Mauritania prin cooperare cu firma B.R.G.M. din Franța);

- specializarea în producție prin dezvoltarea unei fabricații în țara gazdă, care să furnizeze materiile prime sau semifabricatele necesare partenerilor la acțiune;

- trimiterea pentru angajare temporară în străinătate de consilieri, cercetători științifici, proiectanți, tehnicieni și alți specialiști care vor lucra — alături de partenerul extern în întreprinderi de specialitate — pentru acordarea de asistență tehnică, participarea la diverse lucrări și eventual la conducerea tehnică;

- efectuarea de lucrări de cercetare și dezvoltare a unei producții, la cererea unui client din țara gazdă; (exemplu: participarea la cercetarea nisipurilor de mare din Tanzania);

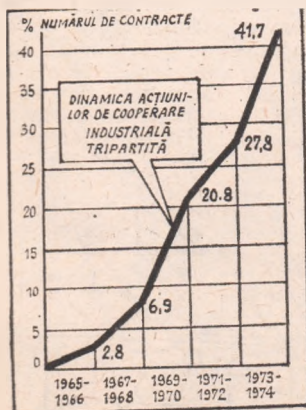
- coproducția — sau producția în comun — prin fabricarea de către fiecare

ing. G. CRISTEA
ec. I. RUSU

Ministerul Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale

(Continuare în pag. 20)

sirea unor tarife de transport mai reduse pentru produsele care fac obiectul cooperării industriale tripartite; participarea mai activă a unor țări în curs de dezvoltare la organizațiile internaționale multilaterale ca GATT, F.M.I. ș.a. și revizuirea statutului acestor organizații în vederea sprijinirii a-

cestei forme de cooperare; îmbunătățirea sistemului informațional (eventual prin crearea unui Centru internațional de cooperare industrială); abordarea sub egida unor organizații economice internaționale a proble-

melor privind finanțarea, transferul de tehnologie, eficiența, sistemul de garanții, problemele juridice și fiscale, elaborarea unor contracte tip (sau ghiduri), organizarea unor reuniuni pe tema cooperării tripartite etc.

Rezultatele unei anchete

Cu prilejul Seminarului, secretariatul UNCTAD a prezentat și un studiu privind realizările din ultimul deceniu (1965—1974), în domeniul cooperării industriale tripartite*, elaborat pe baza unei investigații internaționale (directă sau prin chestionar) organizată de acest organism.

● Repartiția contractelor de cooperare industrială tripartită, conform anchetei a fost în perioada 1965—1974, pe cele 3 grupe de țări următoarea:

— Țări în curs de dezvoltare	109
— Țări socialiste	176
— Țări capitaliste	168

Total 453

● Repartiția pe țări a contractelor a fost următoarea:

Țări în curs de dezvoltare: Algeria 6; Argentina 2; Brazilia 4; Columbia 1; Congo 2; Dahomei 1; Egipt 6; Guinea 1; India 12; Indonezia 1; Iran 7; Irak 12; Iordania 1; Ku-

weit 5; Liban 4; Libia 5; Malaysia 2; Mauritania 1; Maroc 9; Nigeria 5; Pakistan 1; Paraguay 1; Peru 2; Sri Lanka 1; Siria 5; Togo 1; Emiratele Arabe 1; Uruguay 1; Camerun 3; Tanzania 1; Venezuela 1; Zair 1; Alte țări 3.

Țări socialiste: Bulgaria 6; Cehoslovacia 19; R.D.G. 11; Iugoslavia 23; Ungaria 39; Polonia 40; U.R.S.S. 21; Alte țări 17.

Țări capitaliste dezvoltate: Austria 20; Belgia 8; R.F.G. 36; Franța 33; Grecia 2; Irlanda 1; Italia 18; Japonia 4; Spania 5; Suedia 6; Elveția 6; Anglia 9; S.U.A. 15; Alte țări 5.

● Eșalonarea în timp (perioada 1964—1975) a realizării celor 453 de acțiuni de cooperare este prezentată în graficul alăturat, care semnifică tendința de intensificare a cooperării internaționale în această formulă tripartită.

Deosebit de elocvent în acest sens este faptul că în ultimii doi ani ai perioadei analizate (1965—1974) s-a realizat peste 40 la sută din totalul tranzacțiilor, iar în ultimii 4 ani aproape 70 la sută.

dr. I. NIȚA

* „Tripartite Industrial Cooperation Study” by the UNCTAD, Secretariat-doc TAD/SEM. 1/2.G — 75 — 51690 — Geneve 25 nov. 1975.

CENTRALA INDUSTRIALĂ ȘI CREȘTEREA ECONOMICĂ (I)

CONDUCERE ORGANIZARE

AM ÎNCHEIAT CU SUCCES un cincinal și am început în aceste zile ale anului 1976, altul nou. Am parcurs și vom continua să parcurgem, sub conducerea înțeleaptă a partidului, un drum plin de împliniri în realizarea unui ritm înalt al creșterii noastre economice, punînd astfel temelii solide operei de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate.

Activitatea de transpunere în viață a Directivelor Congresului al XI-lea al partidului cu privire la noul cincinal deschide în fața întregii țări o vastă perspectivă de muncă și creație, de noi realizări economice și sociale, de ridicare a nivelului de viață, material și spiritual, al întregului popor. Planul asigură dezvoltarea, în continuare, în ritm înalt a economiei naționale, valorificarea mai deplină a potențialului economic, amplasarea rațională a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării, sporirea și modernizarea producției industriale și agricole, creșterea eficienței întregii activități economice.

**Centrala industrială
de prelucrări metalurgice
București**
ing. Petru ZIMBRAN
director general

1 Munca plină de abnegație a muncitorilor, inginerilor, economiștilor, a tehnicienilor întreprinderilor componente ale centralei noastre a creat posibilitatea ca sarcinile cincinalului 1971—1975 să fie depășite și să se poată raporta, cu îndreptățită mîndrie, încheierea cincinalului înainte de termen, astfel: în aprilie 1975 — Întreprinderea „Laminorul”-Brăila, în iunie — I.S.P.C.-Buzău și I.S.C.L. Galați, în iulie — Întreprinderea „Cablul Românesc”-Ploiești, în august — Întreprinderea de țevi „Republica”-București, în septembrie — Întreprinderea de țevi Roman, în octombrie — Întreprinderea „Industria Sirmei”-Cîmpia Turzii. **Planul cincinal la nivelul centralei a fost realizat la 20 noiembrie 1975.**

Pe ansamblul centralei producția globală a sporit cu peste 69% în 1975 față de 1970. Această creștere s-a realizat în condițiile ridicării productivității muncii cu 37%. Paralel cu măsurile de creștere a productivității muncii, s-au creat condiții pentru asigurarea unui important număr de noi locuri de muncă. Astfel, numărul lucrătorilor a crescut, la nivelul anului 1975, cu peste 7 000 față de 1970.

Activitatea centralei s-a desfășurat în toți anii cincinalului precedent sub im-

perativul creșterii eficienței economice. Preocuparea tuturor colectivelor de întreprinderi, a cadrelor de conducere la toate nivelele a permis găsierea de noi soluții pentru reducerea cheltuielilor de producție. Concludent este faptul că, în 1975, cheltuielile totale la 1 000 lei producție-marfă au fost reduse, față de 1971, cu 29,6 lei, iar cele materiale cu 25,6 lei. Beneficiile realizate în 1975 au depășit volumul de 1,5 miliarde lei.

1 Ce a însemnat pentru dezvoltarea centralei dv. înfăptuirea înainte de termen a cincinalului 1971—1975? Ce niveluri au atins principalii indicatori ai producției și de eficiență economică, ce mutații s-au produs în tehnologii și structura producției?

2 Pornind de la specificul activității centralei dv. v-am ruga să ne prezentați principalele măsuri aplicate sau în curs de aplicare privind îmbunătățirea organizării și conducerii producției, specializării și profilării întreprinderilor componente, diversificării producției, în vederea satisfacerii mai depline a nevoilor economiei și sporirii competitivității exportului.

3 Ce măsuri ați inițiat pentru demararea noului cincinal în ce privește înnoirea nomenclatorului de produse, modernizarea și perfecționarea tehnologiilor și proceselor de fabricație, stimularea creativității și inovației, dat fiind că el este definit drept „cincinal al revoluției tehnico-științifice”.

Publicăm în numărul de azi o parte din răspunsurile primite.

perativul creșterii eficienței economice. Preocuparea tuturor colectivelor de întreprinderi, a cadrelor de conducere la toate nivelele a permis găsierea de noi soluții pentru reducerea cheltuielilor de producție. Concludent este faptul că, în 1975, cheltuielile totale la 1 000 lei producție-marfă au fost reduse, față de 1971, cu 29,6 lei, iar cele materiale cu 25,6 lei. Beneficiile realizate în 1975 au depășit volumul de 1,5 miliarde lei.

Diversificarea continuă a producției centralei a creat posibilitatea de a participa cu succes la activitatea de comerț exterior. În cursul cincinalului 1971—1975, volumul exportului realizat de întreprinderile componente a crescut de 3,25 ori, iar exportul în devaliz libere a reprezentat, în 1975, peste 50% din totalul exportului.

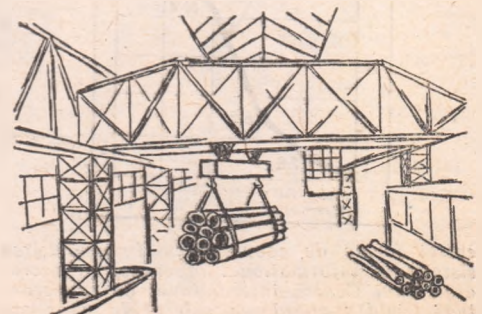
Aceste succese au fost posibile datorită preocupării permanente a conducerilor colective ale centralei și întreprinderilor pentru perfecționarea continuă a metodelor de lucru, a organizării producției și a muncii, asigurării unei baze materiale corespunzătoare, utilizării optime a capacităților de producție. În cursul cincinalului trecut, atît centrala cît și întreprinderile componente s-au reorganizat în baza Decretului privind normele unitare de structură pentru unitățile economice. Prin această reorganizare, s-au eliminat o serie de verigi intermediare, s-a redus la circa 7,8% numărul personalului TESA și s-au stabilit legături directe și eficiente între conducere și sectoarele productive.

O atenție deosebită s-a acordat în permanență modernizării și dezvoltării sectoarelor de producție, îmbunătățirii continue a calității și diversificării producției, în vederea asigurării în măsură cît mai mare a necesarului economiei națio-

nală cît și a participării la export cu un volum cît mai însemnat de produse.

2 Pentru realizarea obiectivelor majore ce au stat în fața întreprinderilor și centralei, au fost luate în cursul cincinalului trecut importante măsuri. Au fost înființate două centre de cercetare și proiectare care, în colaborare cu institutul central de cercetări metalurgice și cu Institutul de proiectări laminare, au asigurat și asigură cercetarea aplicativă în întreprinderile noastre. Totodată, ele efectuează studii și întocmesc proiecte pentru dezvoltarea secțiilor și a întreprinderilor, pentru promovarea de tehnologii noi.

Volumul total al investițiilor alocate în perioada 1971—1975 a depășit 3,5 miliarde lei. O dezvoltare deosebită a cunoscut Întreprinderea metalurgică Iași unde, prin punerea în funcțiune a unor noi linii tehnologice de țevi sudate longitudinale, capacitatea de producție a crescut de peste trei ori. Dezvoltări importante au cunoscut și Întreprinderea de țevi „Republica”-București, Întreprinderea de țevi Roman, Întreprinderea metalurgică Aiud,

Laminorul Brăila, I.S.P.C. Buzău. S-au modernizat și dezvoltat sectoarele de producție pentru fabricarea materialului tubular destinat forajului de mare adâncime, precum și sectorul de producție a țevilor de diametre mici și pereți subțiri. Practic, nu există sector de activitate care să nu fi cunoscut înnoiri importante.

Paralel cu dezvoltarea activității de producție, s-a acordat o deosebită atenție asigurării condițiilor optime pentru pregătirea noilor cadre necesare industriei noastre, pentru crearea unor condiții bune de viață pentru lucrătorii tuturor întreprinderilor. Astfel, s-au construit și dat în funcțiune trei grupuri școlare cu 29 clase, patru internate cu peste 1 200 locuri, cantine, ateliere-școală. De asemenea, s-au construit și dat în funcțiune nouă cămine de nefamiliști cu peste 2 500 locuri, creșe și grădinițe de copii.

Pe linia preocupării continue pentru asimilarea de produse noi, a diversificării producției, în 1975 volumul produselor noi a reprezentat 22% din totalul producției, urmînd să atingă peste 48% în 1980. O atenție deosebită a fost acordată asimilării și extinderii producției de țevi destinate cazanelor energetice, a țevilor inoxidabile, țevilor sudate prin curenți de înaltă frecvență, a plaselor sudate, a electrozilor și a sirmelor pentru sudură, a profilelor în-doite la rece etc. S-au asimilat tehnologii noi, ca de exemplu: fabricarea prăjinilor de foraj cu racorduri sudate, aplicarea tratamentelor termice în atmosferă, extinderea metodelor de control nedistructiv.

3 Cincinalul 1976—1980 pune în fața centralei noastre probleme deosebit de importante și complexe. Acest cincinal, al revoluției tehnico-științifice, se va caracteriza prin noi dezvoltări ale întreprinderilor existente, prin proiectarea, construirea și punerea în funcțiune a unor noi întreprinderi, cu linii tehnologice moderne, asimilarea unor tehnologii avansate și noi produse, creșterea productivității muncii. Atît asimilarea noilor produse, cît și proiectarea tehnologiilor, a instalațiilor vor purta amprenta concepției proprii, studiile și proiectele urmînd a fi elaborate de centrul nostru de cercetare și proiectare.

Prin noile investiții, prin dezvoltarea și modernizarea, în continuare, a întreprinderilor existente, centrala pune accentul pe satisfacerea în cea mai mare măsură a cererilor beneficiarilor din sectoarele energetic, inclusiv cel nuclear, al industriei petroliere, construcțiilor industriale și civile, industriei chimice, alimentare etc. O atenție deosebită se va acorda fabricării laminatelor din oțeluri pentru rulmenți. Din analiza sarcinilor de plan pe cincinalul 1976—1980 rezultă că producția globală a Centralei industriale de prelucrări metalurgice crește cu 73%, în timp ce productivitatea muncii va spori, în 1980, cu 65% față de realizările anului 1975.

Înfăptuirea acestor sarcini deosebit de importante cere din partea conducerii centralei, a conducerilor întreprinderilor o mobilizare deplină a tuturor forțelor din prima zi a anului 1976. Pregătirea bazei materiale, a forței de muncă, asigurarea desfacerii produselor prin încheierea în timp util a contractelor economice, prospectarea pieței externe, buna organizare a locurilor de muncă, au constituit și constituie, în continuare, preocupări de bază ale colectivelor noastre de conducere.

Centrala industrială de utilaj tehnologic, chimic, petrolier și minier

Nicolae VULCAN

— director general —

1 Angajîndu-se ferm în marea întrecere pentru realizarea cincinalului înainte de termen, participînd într-o măsură tot mai mare la descoperirea și valorificarea superioară a rezervelor de producție, orientînd forțele spre domeniile decisive ale producției, cu deosebite accentuînd laturile de eficiență ale activității economice, **colectivele de oameni ai muncii din întreprinderile noastre au reușit să-și îndeplinească — pe ansamblul centralei — planul anilor 1971—1975 încă de la 2 septembrie 1975.** Aceasta a permis ca pînă la sfîrșitul cincinalului încheiat să se realizeze o producție suplimentară de 4,5 miliarde lei. O parte a întreprinderilor au realizat cincinalul chiar mai devreme: Întreprinderea de utilaj chimic „Grivița Roșie” și Întreprinderea de ventilatoare din București în mai 1975, Întreprinderea mecanică de mașini și utilaj minier Baia Mare și Întreprinderea mecanică de utilaj tehnologic Moreni în iunie 1975, Întreprinderea „Unio”—Satu-Mare în iulie 1975 etc.

Folosind cîteva cifre aș dori să relev că, în comparație cu anul 1970, în 1975 producția globală industrială a sporit cu 87%, cu un ritm mediu anual de creștere de 13,3%. Este semnificativ, de asemenea, de arătat că productivitatea muncii a crescut în 1975, față de anul luat în comparație, cu 33,9%, pe fondul unor radicale înnoiri ale structurii producției, a lărgirii sistematice a gamei de produse. În 1975 centrala noastră se prezenta cu o producție nouă sau îmbunătățită tehnic și tehnologic în proporție de 85%.

2 Pornind de la necesitatea efectivă a perfecționării activității complexe de producție pentru realizarea în bune condițiuni a obiectivelor însemnate ale planului cincinal, de la dimensiunile centralei noastre, care înscrie în structura sa 22 unități industriale, 4 institute de cercetări și proiectări și o unitate de comerț exterior și cooperare internațională, la care se adaugă — fapt esențial — o gamă foarte mare de produse, conducerea centralei a militat cu consecvență pentru **perfecționarea întregului mecanism al relațiilor cu întreprinderile, pentru dezvoltarea diviziunii muncii și dimensionarea rațională a unităților sale, pentru adîncirea specializării și cooperării.**

Căile înfăptuirii acestui deziderat au fost numeroase, la loc de frunte situîndu-se **îmbunătățirea permanentă a organizării și conducerii întreprinderilor**, materializată în acordarea unor largi drepturi și prerogative. Unitățile noastre sînt grupate în șase mari grupe, pe specific de producție: utilaj tehnologic complex pentru industria chimică, utilaj petrolier, utilaj minier, pompe, ventilatoare și armături. Din punctul de vedere al ponderii producției acestora, utilajul tehnologic complex pentru industria chimică deține 30%, utilajul petrolier 25%, utilajul minier 22%.

Experiența obținută în perioada de cînd centrala noastră funcționează într-o asemenea structură organizatorică ne-a permis și ne permite în continuare să luăm măsuri eficiente, să acționăm mai bine pentru adîncirea specializării și cooperării în scopul eliminării paralelismelor, restringerii gamei produselor, a părților de produse, a fazelor tehnologice în condițiile

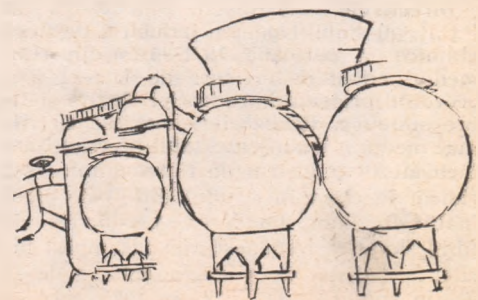
menținerii sau chiar creșterii volumului activității. Așa s-a acționat în fabricația utilajului tehnologic complex pentru chimie cînd, o serie de utilaje și instalații au fost scoase din producția unei întreprinderi ca „Grivița Roșie” și redistribuite la alte unități, urmărindu-se tocmai specializarea întreprinderilor pe anumite tipuri de utilaje, sporirea eficienței economice. În același timp, s-a desfășurat o susținută activitate de cooperare între întreprinderile din grupele amintite, pentru legarea mai strînsă a activității institutelor de cercetare și proiectare de specificul producției întreprinderilor respective.

3 Mutațiile de ordin cantitativ acumulate în industria românească, angajarea complexă a României în circuitul schimburilor economice internaționale prefigurau, încă din anii anteriori, necesitatea unor „salturi” calitative care să capteze și să pună în valoare binefacerile științei și tehnicii contemporane. **De-finirea cincinalului 1976—1980 ca cincinal al revoluției tehnico-științifice ridică în fața centralei noastre, a întregii economii naționale sarcina majoră de a pune într-o lumină nouă conceptul de eficiență, întregul proces de realizare a bunurilor materiale.**

Astăzi, mai mult ca oricînd, **nu ne mai putem permite să importăm produse care pot fi realizate în țară** ca rezultat al gradului de echipare tehnică a întreprinderilor și lărgirii activității de cercetare, sau să executăm produse după modele uzate moral, după licențe învechite, după cum nu ne mai putem permite să livrăm pe piața externă produse în care valoarea materialului deține un procent ridicat.

Anul 1976 prevede ca în afara unor importante sporuri cantitative — cum ar fi creșterea producției cu 17% față de anul 1975 — și unele sarcini calitative de mare anvergură. Înainte de toate se pune problema **asimilării în fabricație a unor mașini, instalații și utilaje tehnologice de mare rafinament tehnic și performanțe ridicate** (armături industriale, ventilatoare pentru industria navală, foreze rotopercutante și instalații pentru industria minieră, utilaje pentru industria chimică și rafinării, perfecționarea unor instalații și echipamente pentru foraj extracție, noi tipuri de sape cu role ș.a.).

Angajarea industriei românești în procesul activ al comerțului mondial, al cooperării internaționale ne obligă la ridicarea competitivității, la alinierea produselor noastre la nivelul calitativ și de eficiență al produselor realizate în țări dezvoltate. Instalațiile de foraj realizate la Întreprinderea „1 Mai”—Ploiești și Întreprinderea de utilaj petrolier Tîrgoviște, echipamentele miniere pentru subteran și suprafață realizate la Întreprinderea „Unio”—Satu-Mare, utilajele pentru chimie și rafinării realizate la I.U.C. Ploiești și „Grivița Roșie”—București, armăturile energetice și de reglaj de la I.U.P. Tîrgoviște sînt numai cîteva exemple care evidențiază preocuparea noastră pe linia asimilării în fabricație a unor produse cu înalți parametri tehnici și funcționali. Evident, pașii făcuți pe acest tărîm sînt doar un început. Subliniem acest lucru deoarece sarcinile actualului cincinal ne obligă la luarea de măsuri energice pentru **dezvoltarea**

activității de cercetare, însușirea și aplicarea în practică a unor tehnologii avansate, pentru fructificarea creativității și lărgirea legăturilor dintre întreprinderi și institutele de învățământ superior. Avem în vedere lărgirea gamei de armături industriale, însușirea în fabricație a unor instalații complexe pentru rafinăriile de mare capacitate din Siria, Egipt și Liban, utilaje pentru industria de fire și fibre sintetice, pentru prelucrarea cauciucului, instalații pentru regenerarea uleiurilor, dispozitive și instrumente de lucru pentru foraj extracție și alte produse care ne vor permite să sporim contribuția la echiparea tot mai completă a industriei noastre.

Pe lină priorităților se va înscrie și activitatea de autoutilare care urmărește, în principal, dotarea întreprinderilor noastre cu mașini, instalații și dispozitive adecvate noilor cerințe ale proceselor de fabricație. Semnificativ este faptul că în 1975 s-au realizat autoutilări în valoare de 150 milioane lei, cu o eficiență de peste cinci milioane lei valută. De fapt, activitatea de autoutilare a devenit în ultimii ani o adevărată microindustrie de mașini și aparate, reușind să soluționeze probleme extrem de acute ale dotării tehnice.

Un alt domeniu spre care ne vom îndrepta atenția este cel al stimulării producerii invențiilor și inovațiilor. În acest scop, în toate unitățile centralei s-au purtat dezbateri, s-au organizat analize ceea ce a condus la fundamentarea unor bogate planuri tematice de invenții și inovații, pentru atragerea cât mai multor cadre tehnice și muncitorești în această activitate. Deși în ultimii ani în întreprinderile și institutele centralei noastre s-au brevetat și aplicat un număr de 83 invenții, iar alte 56 sînt în diferite faze de soluționare, apreciem că nu au fost fructificate toate posibilitățile existente, că nu a fost suficient stimulată și orientată gândirea tehnică originală. Tocmai de aceea, considerăm extrem de utilă modernizarea tehnologiilor de fabricație, asimilarea unor produse cu parametri tehnico-funcționali ridicați, care să încorporeze cele mai noi cuceriri ale progresului tehnic-științific.

Centrala industrială de fire și fibre chimice – Săvinești ing. Valeriu MOMANU director general

1 Industria firelor și fibrelor sintetice constituie treapta cea mai înaltă a petrochimiei. Prelucrarea derivatelor petroliere în combustibili lichizi permite obținerea unor produse de 4 ori mai valoroase, la cauciuc sintetic de 40 ori, iar prelucrarea aceleiași cantități de petrol în fibre sintetice permite obținerea unor produse textile a căror valoare este de 100 ori mai mare decât cea a materiei prime. Iată, de ce, dezvoltarea industriei de fire și fibre chimice, și, în primul rînd, a fibrelor sintetice, a constituit și constituie obiectul unor preocupări de prim ordin al conducerii de partid și de stat.

Directivele Congresului al X-lea al P.C.R. au stabilit pentru industria de fibre chimice în perioada 1971—1975 un ritm mediu anual de creștere de 11,2—14,5%, acordînd prioritate producției de fire și fibre sintetice. Realizările dovedesc că ritmul mediu atins în cincinalul pe care l-am încheiat în industria de fibre chimice s-a ridicat la circa 16%, unul din cele mai înalte din lume. Ponderea producției de fibre sintetice românești, în ansamblul țărilor socialiste, de pildă, a crescut de la 9% în anul 1972 la 12,3% în 1975, ceea ce

indică un ritm superior de dezvoltare față de acestea.

Pentru atingerea nivelurilor de producție stabilite, în cadrul programelor de dezvoltare a fost prevăzută sporierea bazei de materii prime, în scopul asigurării integrale din producția internă. În același timp, au fost dezvoltate corespunzător capacitățile de prelucrare a firelor și fibrelor chimice atât în cadrul industriei ușoare (țesături, tricotațe), cât și în sectorul industriei chimice (anvelope și articole tehnice din cauciuc).

2 Dezvoltarea producției de fire și fibre chimice în cincinalul 1971—1975 a fost axată pe două direcții și anume: **intensificarea utilizării spațiilor existente și construirea de obiective noi.**

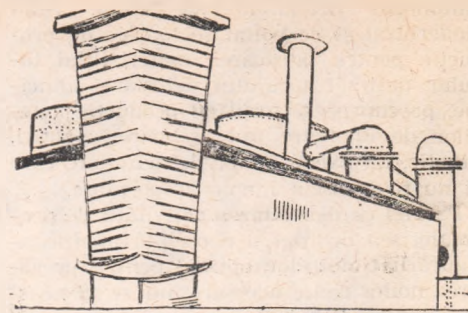
Caracteristic pentru obiectivele noi a fost amplasarea acestora în cadrul platformelor industriale existente: **din volumul investițiilor realizate în 1971—1975, aproape 80% au fost amplasate pe platformele existente.** Această strategie a grefării dezvoltărilor pe întreprinderile existente a condus la creșterea eficienței investițiilor și la evitarea cheltuielilor generate de amplasamentele noi. În elaborarea documentațiilor privind noile capacități de producție s-a urmărit introducerea tehnologiilor celor mai moderne pe plan mondial.

În domeniul fibrelor poliamidice a crescut substanțial ponderea fibrelor texturate, respectiv la 50% față de firele textile relon. S-a asimilat producția de fire texturate poliamidice, vopsite în masă, fire de mare efect coloristic din care se produc covoare de înaltă rezistență la uzură. A fost extinsă, treptat, producția de rețele cord pentru anvelope și fire tehnice care, la nivelul anului 1975, a reprezentat 30% din întreaga producție de fibre poliamidice relon. A fost dublată capacitatea în cursul cincinalului 1971—1975, prin intrarea în funcțiune a unei noi linii de fabricație. În domeniul fibrelor polinitrilacrilice, s-a dezvoltat, cu precădere, producția de pală, atingînd 65—68% din totalul producției de melană: au apărut procedee de vopsire în masă și în cablu a melanei, noi sortimente înlocuitoare de bumbac, cu efecte favorabile asupra reducerii importului de bumbac, fibre tip covor.

Ponderele fibrei poliesterice tip bumbac a crescut, în perioada 1971—1975, de la 32% la 50% față de fibra tip lină, lucrîndu-se la extinderea producției de fibră poliesterică tip „in”. Pe baza cercetărilor proprii, s-a introdus producția de fibre poliesterice cu contracție mărită, excelent suport pentru piele sintetică. Potrivit orientării pieței externe, producția de fibre poliesterice texturate a crescut de 8 ori în cincinalul 1971—1975.

Realizarea programului de investiții prevăzut pentru actualul cincinal are în vedere, în primul rînd, acoperirea necesarului intern, cât și crearea de disponibilități pentru export, **ritmul mediu anual de dezvoltare a industriei de fibre chimice atîngînd circa 16%.** Pe această bază, producția se va ridica de la 8,1 kg/locuitor în 1975, la 15,4 kg/locuitor în 1980 și, corespunzător, va crește și consumul de la 6,3 kg/locuitor în 1975 la 9,5—11 kg/locuitor în 1980. O astfel de cifră a consumului este comparabilă cu țări dezvoltate din Europa Occidentală sau Japonia.

Producția de fire și fibre poliamidice va spori, în special, la fire textile, rețele cord și fire tehnice, unde necesarul intern prezintă un însemnat deficit. **Noile capacități ce vor fi puse în funcțiune în cincinalul 1976—1980 vor ridica potențialul de producție a firelor și fibrelor poliamidice de 2,21 ori în 1980 față de nivelul anului 1975.** De asemenea, datorită extinderii instalațiilor existente și înființării de noi platforme, **producția de fire și fibre poliesterice va fi de 2,36 ori mai mare în 1980 față de 1975.** Dezvoltarea se va axa pe realizarea de sortimente de tip bumbac, de mare finețe,

fibre poliesterice tip „in”, fibre poliesterice modificate, cu hidrofilie ridicată și inflamabilitate redusă, ca și pe alte tipuri de fibre cu diverse utilizări. Corespunzător dinamicii producției de fire și fibre sintetice, va crește producția de monomeri. **Astfel, în 1980, producția de caprolactamă va spori de 1,67 ori față de 1975,** prin extinderea de capacități la instalațiile existente, dar mai ales, prin crearea de obiective noi grefate pe platformele industriale în funcțiune.

Date fiind noile dezvoltări ale industriei de fire și fibre chimice în cincinalul 1976—1980, care vor dubla potențialul de producție, conducerea de partid și de stat, prin Decretul 129 din 27.X.1975, a dispus trecerea industriei de fire și fibre artificiale la M.E.F.M.C. În acest fel, preocupările centralei noastre vor fi axate exclusiv pe dezvoltarea industriei de fire și fibre sintetice, acestea deținînd principala pondere în producția de fibre chimice.

3 Așa cum am mai subliniat prin investițiile ce au fost realizate în cincinalul precedent s-au creat condiții pentru lărgirea considerabilă a sortimentelor, pentru continua ridicare a calității produselor. Se poate aprecia că față de o perioadă nu prea îndepărtată, progresele înregistrate au făcut posibil înlăturarea reclamațiilor cu privire la calitate, economia românească primind produse din unitățile centralei noastre numai de calitate superioară. De altfel, una din principalele caracteristici ale dezvoltării industriei de fire și fibre sintetice în perioada 1976—1980 în scopul lărgirii nomenclatorului sortimental și ridicării în continuare a calității producției, constă în introducerea de tehnologii perfecționate bazate pe cercetare proprie și experiența industrială a specialiștilor noștri. Introducerea tehnologiei de obținere a firelor poliamidice nerăsucite (rotosetate) utilizate la războaie hidraulice, de mare viteză, îmbunătățirea stabilității la lumină a firelor texturate, realizarea vopsirii în masă a firelor texturate, firelor bicomponente, reducerea inflamabilității firelor, ca și realizarea antistatizării permanente, sînt numai cîteva din perfecționările ce vor avea loc în actualul cincinal.

Îmbunătățiri tehnologice va cunoaște și fabricația de caprolactamă, în scopul ridicării caracteristicilor calitative ale monomerului, ceea ce va permite extinderea producției celor mai pretențioase sortimente, cum sînt firele relon pentru rețea cord anvelope. Recent a fost pus la punct procedeul industrial de fabricație a acidului adipic, produs de înaltă puritate.

Eforturile ce vor fi depuse, în continuare, în acest nou cincinal în care debutăm, vor marca, pe lîngă o creștere considerabilă cantitativă a producției de fire și fibre chimice, și una calitativă, prin îmbogățirea nomenclatorului de sortimente și ridicarea calității întregii producții, fapt ce va favoriza acoperirea nevoilor economiei naționale, diminuarea importurilor de astfel de produse și creșterea, în schimb, a exporturilor.

Anchetă realizată de
V. BOESCU
B. PĂDURE

CURSUL :

Studierea politicii
economice interne
și internaționale
a Partidului Comunist
Român
Pentru cursanții
din industrie

TEMA 6

În sprijinul participanților la învățămîntul politico-ideologic de partid

Productivitatea muncii în industrie și căile creșterii ei.

Sarcinile trasate de Congresul al XI-lea întreprinderilor și organizațiilor de partid pentru mobilizarea oamenilor muncii la îndeplinirea prevederilor cincinalului 1976-1980 privind creșterea productivității muncii.

Productivitatea muncii și calitatea produselor

I. Conceptul de productivitate a muncii

Sub influența revoluției tehnico-științifice și a aplicării rezultatelor acesteia în producția materială, productivitatea muncii cunoaște o evoluție accelerată, necunoscută în trecut, devenind principala trăsătură caracteristică a creșterii economice contemporane. Ținînd seama de rolul ei determinant în ridicarea nivelului de trai al poporului nostru, sporirea rapidă și continuă a productivității muncii ocupă un loc central în cadrul Programului Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism. Această — orientare — statornic pusă în centrul politicii partidului nostru de industrializare socialistă a țării — depășește cu mult cadrul industriei. Dat fiind rolul conducător crescînd al industriei în economia noastră națională, obținerea unui volum tot mai mare al producției cu cheltuieli cît mai mici de muncă își răsfrînge efectele asupra producției și eficienței muncii în toate ramurile economiei naționale, accelerînd dezvoltarea noastră economică de ansamblu, lichidarea decalajelor economice ce separă România de țările dezvoltate — decalaje datorate în primul rînd nivelurilor diferite de dezvoltare a industriei, de asimilare a cuceririlor științei și tehnicii în economia națională.

Pe baza creșterii productivității muncii se reduc cheltuielile de producție, sporesc acumulările și se creează premisele cele mai nemijlocite ale realizării țelului suprem al partidului nostru, acela de ridicare a bunăstării materiale și spirituale a poporului nostru. „Cu cît este mai mare productivitatea muncii, arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu cît bogățiile naționale sînt valorificate la un nivel mai înalt, cu atît se creează posibilități mai mari pentru îmbunătățirea condițiilor de viață ale întregii populații, concomitent cu înfăptuirea în ritm rapid a reproducției lărgite“.

Creșterea productivității muncii este o lege economică generală a progresului economic și social, reflectînd într-o formă sintetică dezvoltarea și perfecționarea forțelor de producție în interacțiunea lor cu relațiile de producție. Fiecare orînduire socială nouă a apărut și s-a dezvoltat pentru că a realizat un progres însemnat în creșterea productivității muncii. Socialismul va învinge capitalismul și va asigura celor ce muncesc un trai îmbelsugat în măsura în care va crea o productivitate a muncii superioară. De aceea K. Marx sublinia că „economia de timp, ca și repartizarea planică a timpului de muncă pe diferite ramuri de producție rămîne prima lege economică a producției colective“.

Productivitatea muncii este expresia sintetică a eficienței, a rodniciei cu care este cheltuită munca pentru producerea bunurilor materiale. Ea se măsoară fie prin cantitatea de produse obținută într-o unitate de timp, fie prin cheltuiala de timp necesară pentru obținerea unei unități de produs. În ambele cazuri producția se poate exprima în unități naturale, natural-convenționale, unități de muncă și unități valorice; la rîndul său, timpul de muncă se poate exprima în număr de persoane ocupate sau în om-ore lucrate. Cel mai bun mod de exprimare și de calcul a productivității muncii îl reprezintă producția de unități naturale. Din cauza neomogenității producției în cele mai multe întreprinderi, subramuri și mai ales la nivelul întregii industrii calculul productivității muncii se efectuează în valori, prin folosirea producției globale, a producției marfă și a producției nete. Producția netă s-a introdus de curînd în practică; ea se calculează fie prin scăderea din producția globală a cheltuielilor materiale, fie prin însumarea retribuției cu beneficiile și alte cheltuieli de muncă vie.

Productivitatea muncii, ca de altfel însăși munca cheltuită

în procesul de producție, îmbracă două forme fundamentale; productivitatea muncii individuale și productivitatea muncii sociale. Ambele forme se referă atît la munca vie, cît și la munca materializată. Deosebirea dintre acestea rezidă doar în aceea că productivitatea muncii individuale se referă la cheltuirea de muncă (vie și materializată) în condiții specifice de înzestrare tehnică, de calificare și de intensitate a muncii; productivitatea muncii sociale exprimă rodnicia muncii cheltuite (vii și materializate) în condiții medii de înzestrare tehnică, de calificare și de intensitate a muncii etc.

Făcînd aceste precizări, putem să subliniem că între productivitatea muncii, respectiv între fiecare din formele acesteia și valoare există raporturi invers proporționale; creșterea productivității muncii (individuale și sociale) determină reducerea mărimii valorii (individuale și respectiv sociale) ce revine pe unitatea de produs. Creșterea productivității muncii antrenează, așadar, reducerea valorii pe unitate de produs și modificarea structurii acesteia; ea nu modifică mărimea valorii corespunzătoare întregii producții întrucît se știe că „în intervale de timp egale se produc valori de mărime egale“.

După cum arată K. Marx, creșterea productivității muncii presupune o asemenea transformare a procesului muncii „datorită căreia timpul de muncă socialmente necesar pentru producerea unei mărfi este redus, datorită căreia deci o cantitate mai mică de muncă dobîndește forța de a produce o cantitate mai mare de valoare de întrebuințare“.

II. Sarcinile privind creșterea productivității muncii în industria României

Pe baza luării în considerare a acestei legități, partidul și statul nostru au acționat permanent în direcția dezvoltării și modernizării bazei tehnico-materiale și umane a producției, pentru perfecționarea conducerii și organizării industriei. Aceste eforturi care s-au intensificat și orientat tot mai judicios în ultimele două planuri cincinale au asigurat o continuă și rapidă creștere a productivității muncii.

Dinamica producției și a productivității muncii în perioada 1950—1974

	1950 = 100%	Ritm mediu anual de creștere 1951—1974 %				
		1955	1960	1965	1970	1974
Volumul producției industr.	202	340	649	11 ori	19 ori	13,0
Productivitatea muncii pe un lucrător	160	237	343	488	621	7,9

În condițiile ocupării în industrie a unui efectiv de personal de circa 3,3 ori în 1974 față de 1950 productivitatea este de circa 6,2 ori mai mare. Semnificația acestei creșteri a productivității muncii rezultă cu pregnanță din aceea că dacă,

de pildă, nivelul din 1950 al productivității muncii ar fi rămas constant, numai producția ramurii industriei din cincinalul 1971—1975 ar fi necesitat un număr de forță de muncă considerabil mai mare decât efectivul total al populației apte de muncă existent.

Ritmul de creștere a productivității muncii — rezultat al unui mare efort de promovare a progresului tehnic, de pregătire a cadrelor, de specializare și cooperare etc. — situează România printre țările lumii cu cea mai rapidă creștere a productivității muncii.

Ritmul mediu anual de creștere a productivității muncii în industria prelucrătoare în unele țări în perioada 1963—1972 în procente

Țara	Ritmul mediu anual de creștere	Țara	Ritmul mediu anual de creștere
România	7,75	R. F. Germania	5,25
Japonia	10,50	Danemarca	5,25
Olanda	7,50	R. D. Germană	5,20
Cehoslovacia	7,40	U.R.S.S.	5,10
Bulgaria	7,00	Iugoslavia	5,10
Franța	6,60	Italia	4,25
Austria	6,00	Belgia	4,20
Suedia	5,80	Ungaria	4,20
Elveția	5,70	Regatul Unit	3,60
Polonia	5,40	S.U.A.	3,40

Ca urmare a ritmului mai înalt de creștere a productivității muncii, România continuă să reducă tot mai mult decalajele ce o separă încă de țările dezvoltate din punct de vedere economic. Acest proces ar putea fi însă mult mai rapid dacă ritmul de creștere a productivității muncii ar fi la nivelul posibilităților. Astfel, este adevărat că România duce o consecvență politică de ocupare deplină a forței de muncă. Dar aceasta înseamnă că potențialul uman trebuie să-l utilizăm cât mai rodnic în condițiile existentei unei dotări tehnice moderne, unor cadre tot mai calificate. Totuși trebuie să arătăm că în timp ce în țara noastră contribuția productivității muncii la creșterea producției în perioada 1963—1972 este de circa 50%, în alte țări ea este considerabil mai mare: R. D. Germană 78%, R. S. Cehoslovacă 77%, R. F. Germania 90,8%, Danemarca 87,9%, Austria 87,3%; în unele țări asistăm chiar la o reducere absolută a consumului de muncă motiv pentru care productivitatea muncii crește mai repede decât însăși producția (130% în Elveția, 127,6% în Regatul Unit, 114,8% în Olanda, 106% în Suedia).

Lichidarea completă a diferențelor de productivitate a muncii și, în general, în nivelul dezvoltării forțelor de producție constituie o preocupare vitală, a partidului nostru în etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate. Creșterea productivității muncii este una din direcțiile de bază ale acțiunii partidului nostru, în al cărui Program se subliniază că „**creșterea productivității muncii, pe baza mecanizării și automatizării procesului de producție va constitui un factor esențial în dezvoltarea generală a societății**”.

Creșterea productivității muncii își sporește însemnătatea, în noul plan cincinal fiind pe bună dreptate, considerată una din problemele sale fundamentale. O expresie în acest sens o constituie faptul că, ținându-se seama de rămânerea în urmă pe care încă o mai avem față de țările dezvoltate în ce privește nivelul productivității muncii, de marea însemnătate a productivității pentru progresul nostru material și spiritual conducerea Partidului Comunist Român a hotărât accelerarea ritmului de creștere a productivității muncii; față de 6,7—7,2 la sută cât se prevăzuse în Directivele Congresului al XI-lea al P.C.R., urmează să se realizeze un ritm mediu anual de creștere a productivității muncii de 9,1 la sută. În acest fel contribuția productivității muncii la sporirea producției industriale va fi de circa 80% față de 70% cât fusese inițial prevăzut.

Această creștere mai accelerată a productivității muncii nu trebuie socotită însă decât ca o sarcină minimă. În principiu, este știut, orice sarcină de creștere economică cu caracter cali-

tativ trebuie considerată doar ca o cerință minimă. În cazul de față, în condițiile programului amplu de investiții și al prevederilor referitoare la reducerea săptămânii de lucru, creșterea productivității muncii peste ritmul de 9,1 la sută ar economisi un asemenea volum de muncă încât ar deveni posibil ca, pe baza resurselor actuale de forță de muncă, să realizăm obiective suplimentare de creștere economică și de satisfacere a nevoilor de trai ale oamenilor muncii.

Motivația fundamentală a chemării tovarășului **Nicolae Ceaușescu** — secretar general al partidului nostru — de a realiza sporuri și mai mari de creștere a productivității muncii rezultă din eforturile sporite făcute continuu pentru dezvoltarea bazei tehnico-materiale și umane a producției industriale, din nivelul tehnic atins, din experiența și calificarea cadrelor, din rezervele de care dispunem. Aceste rezerve trebuie puse cu atât mai mult în valoare cu cât, în ultimii ani, în diferite țări se constată o intensificare a creșterii productivității muncii. Astfel, în 1971 și 1973 ritmurile de creștere au fost: Bulgaria 6,0 și 7,1%, R. D. Germană 5,0 și 5,5%, R. P. Polonă 5,0 și 8,9%, U.R.S.S. 6,0 și 6,3%, Franța 6,0 și 7,0%, R. F. Germania 2,0 și 7,4%, Japonia 5,0 și 10,5% în anul 1972, Suedia 4,0 și 6,4%.

În dezbateri se va insista asupra modului de întocmire a planului de creștere a productivității muncii. Măsura includerii rezervelor de plan. Analiza corelațiilor dintre producția la 1 000 lei fonduri fixe, înregistrarea muncii cu fonduri fixe și energie și productivitatea muncii.

Detășamentul comuniștilor, fiecare om al muncii care lucrează în industrie cunoaște cât de însemnate posibilități și rezerve de creștere a productivității muncii există în întreprinderile noastre industriale. Este în interesul major al întregului nostru popor să valorificăm la un nivel superior toate posibilitățile existente, să realizăm o asemenea creștere a productivității muncii care să depășească ritmul prevăzut de 9,1 la sută. Pentru aceasta nu trebuie neglijate nici cele mai mici rezerve și posibilități, știut fiind faptul că un singur procent de creștere a productivității muncii la orice loc de muncă, atelier, întreprindere etc., cu fiecare an care trece, reprezintă cantități de producție tot mai mari. Sugestivă în acest sens este valoarea continuu crescândă a producției pe care o reprezintă un singur procent de creștere a productivității muncii la nivelul întregii industrii.

— în milioane lei —						
	1950	1959	1965	1970	1975	1980
Un procent de creștere a productivității muncii						
echivalează cu:	200	650	1500	2900	5000	11000
					peste	circa

Astfel un singur procent de creștere a productivității în 1975 echivalează cu 25 procente realizate în 1950; în 1980 un singur procent de creștere a productivității muncii va echivala cu circa 2,3 procente realizate în anul 1975.

În fine, pentru a sublinia și mai bine imperativul accelerării creșterii productivității muncii, valoarea fiecărui procent suplimentar de creștere și mai ales necesitatea elaborării în acest scop a unui complex de măsuri care să asigure mobilizarea posibilităților existente astăzi în întreprinderi este suficient să analizăm mai îndeaproape efectele pe care le are realizarea unor ritmuri mai accelerate de creștere a productivității muncii decât cele prevăzute inițial în planul cincinal și chiar decât cele recent stabilite la Plenara comună din 21—22 iulie a.c.

Astfel, ajungerea din urmă a țărilor cu industrie mai dezvoltată — în condițiile în care acestea tind să-și accelereze creșterea productivității muncii — ar fi mult îngreunată dacă, în viitorii ani, productivitatea muncii crește cu numai 6,5—7,2%. În schimb, în baza unui ritm mediu anual de creștere a productivității muncii de 9,1%, atât cât s-a prevăzut la recenta Plenară comună din 21—22 iulie a.c., economia noastră națională poate realiza obiectivul lichidării decalajelor productivității muncii din industrie în raport cu unele țări dezvoltate în decurs de numai 3—4 planuri cincinale.

În acest context, ar mai trebui reținut însuși faptul că, în măsura în care, economia noastră realizează un singur procent suplimentar peste ritmul de 9,1%, obiectivul de lichidare a decalajului industriei românești se poate atinge în medie cu 5 ani mai devreme.

III. Căile de creștere a productivității muncii

in industrie

La creșterea productivității muncii concură un număr infinit de factori care, după natura lor, pot fi sintetizați în factori naturali, tehnici, economici, social-politici, psihologici etc. Fiecare dintre acești factori participă în proporții, cu intensități și sensuri diferite la creșterea productivității muncii. În afara rezervelor de creștere a productivității muncii care țin de deficiențe și neajunsuri, factorii productivității muncii includ rezerve imense, practic infinite de creștere a productivității muncii. rezerve care constau : în posibilități de mai bună combinare în timp și spațiu, cantitativ și calitativă, a mijloacelor de muncă, a tehnologiilor și a materiilor prime etc. pe de o parte și forța de muncă, timpul de muncă pe de altă parte ; în posibilități de a produce mai mult și de calitate mai înaltă în condiții de dotare tehnică și cu cadre neschimbate ; în posibilități de ușurare a condițiilor de muncă, de transport, de odihnă și repaus etc. și de îmbinare organică a acestora cu munca.

Toate aceste posibilități de creștere a productivității muncii se cer studiate cu atenție și incluse neîntrerupt în programele de creștere a productivității muncii. Mai mult, credem că programele de productivitate nu trebuie stabilite numai în raport cu realizările precedente, așa cum se procedează acum, ci mai ales în raport cu nivelul productivității muncii din întreprinderi și firme din țări dezvoltate, fapt care ni se pare nu numai necesar dar și posibil dacă ținem seama de rezervele existente în întreprinderi de creștere a productivității muncii.

(Recomandăm să se analizeze îndeplinirea planului de creștere a productivității muncii din întreprindere. Nivelul de realizare. Factorii care au influențat pozitiv și negativ creșterea productivității muncii).

• Perfecționarea tehnicii și tehnologiei de producție. Progresul tehnic reprezintă calea principală de creștere a productivității muncii ; el asigură nu numai economisirea muncii vii, ci și a muncii materializate, valorificarea superioară a resurselor, ridicarea calitatii produselor etc. exercitând astfel un rol important, multilateral, în creșterea productivității muncii.

Ținând seama de aceste corelații strânse între productivitate și progresul tehnic, partidul nostru a acordat cea mai mare atenție bunei dimensionări a volumului investițiilor, astfel încât să se realizeze o cât mai deplină și rapidă asimilare a cuceririlor științei și tehnicii contemporane. Așa se explică de altfel în măsură covârșitoare creșterea însemnată a productivității muncii realizată în țara noastră. Aceste eforturi de promovare a progresului tehnic, susținute de o înțeleaptă politică de investiții, se impun a fi perseverent continuate. „Ținând seama de progresul tot mai rapid al științei și tehnicii contemporane, a arătat tovarășul Nicolae Ceaușescu, este necesar ca cincinalul viitor să devină cincinalul revoluției tehnico-științifice, al afirmării largi a cuceririlor celor mai avansate ale cunoașterii în toate ramurile și sectoarele de activitate“.

Directivele Congresului al XI-lea al P.C.R. în vederea promovării largi a progresului tehnic prevăd alocarea unui mare volum de investiții în industrie, din care o parte însemnată pentru procurarea sau producerea de mașini, instalații și tehnologii de producție moderne. Toate acestea vor fi utilizate atît pentru construcția de noi obiective moderne, cît și pentru reutilizarea celor existente, ceea ce va duce în ansamblu la ridicarea gradului de înzestrare tehnică, de mecanizare și automatizare a producției. Odată cu adîncirea gradului de înzestrare tehnică la operațiile și secțiile de bază — condiție esențială pentru fabricarea unor produse moderne, în cantități sporite și cu un cost redus — o atenție, deosebită urmează să se acorde muncilor și secțiilor auxiliare în care se concentrează un număr însemnat de forță de muncă, ceea ce, în ansamblu, va duce la creșterea simțitoare a productivității muncii.

Un efort aparte, în cadrul măsurilor de promovare a progresului tehnic, îl reprezintă introducerea și perfecționarea tehnologiilor de fabricație, care, prin definiție, au o multiplă și intensă influență favorabilă asupra creșterii productivității muncii. Într-un fel, promovarea unor tehnologii moderne este cerută de ridicarea gradului de înzestrare tehnică. Sînt însă extrem de numeroase cazurile în care perfecționarea largă a tehnologiilor de fabricație se poate realiza în condițiile aceluiași nivel de înzestrare tehnică, respectiv cu aceleași mijloace de muncă. Introducerea tehnologiilor și modernizarea celor existente contribuie în măsură hotărîtoare, în multe cazuri, la devansarea creșterii înzestrării tehnice și electroenergetice a muncii de către sporirea productivității muncii.

Promovarea și perfecționarea tehnologiilor moderne de producție este condiția fundamentală a creșterii productivității muncii. Noile obiective și sarcini ale creșterii productivității muncii în acest cincinal nu trebuie să se realizeze prin efort fizic, ci prin promovarea revoluției tehnico-științifice. Unele din aceste obiective, cum sînt multe din cele la care ne-am

referit mai sus, comportă investiții, altele însă reclamă eforturi financiare mici sau nule. Avem aici în vedere rezervele care există în unități pentru mai bună utilizare a dotării tehnice și îndeosebi a fondului de cadre calificate existente chemate să perfecționeze tehnica, tehnologia de fabricație și producția ; în această direcție un rol de mare însemnătate îl are revitalizarea mișcării de investiții și inovații, sporirea autodotării etc. În toate aceste privințe este cît se poate de limpede că promovarea și utilizarea deplină a progresului tehnic comportă crearea pe toate căile a unei atmosfere novatoare, propice creșterii productivității muncii, realizării cu adevărat a unui cincinal al revoluției tehnico-științifice.

Actualele programe de creștere a productivității muncii elaborate pînă în 1980 includ mari posibilități de mai bună reflectare a rolului cadrelor de concepție și a progresului tehnic în general în creșterea productivității muncii.

(Deosebit de relevantă în acest sens poate să se dovedească dezbateră asupra modului de întocmire și de realizare a planului tehnic, corelațiile acestuia cu programele de creștere a productivității muncii).

• Organizarea științifică a producției și muncii. Această cale de creștere a productivității muncii, denumită, pe bună dreptate, „neinvestițională“ — ocupă un loc deosebit de important în realizarea obiectivelor stabilite de partidul nostru pentru creșterea producției. Ea este un proces complex care concură la economisirea muncii vii și materializate, la folosirea mai bună, extensivă și intensivă a potențialului tehnico-material printr-o varietate considerabilă de laturi care o compun, cum sînt : pregătirea tehnică a fabricației, pregătirea din timp a cadrelor calificate (inclusiv reciclarea), îmbunătățirea muncii de programare operativă a producției, organizarea temeinică a muncii în secții, ateliere și la fiecare loc de muncă, aprovizionarea ritmică a întreprinderii, secțiilor și locurilor de muncă cu materii prime, materiale, piese, subansamble, scule, aparate de măsură și control, asigurarea asistenței tehnice etc.

În toate aceste privințe există rezerve mari, a căror nefolosire ne împiedică să valorificăm pe deplin baza tehnico-materială și potențialul de cadre. Analiza temeinică a consumului de muncă în sectoarele sau operațiile de bază și auxiliare, în fiecare fază a procesului de producție — asigurînd ocuparea deplină și rațională a zilei de muncă a fiecărui om — permite realizarea unei cotituri radicale, un aport considerabil la creșterea productivității muncii. În acest sens un rol stimulatoriu l-ar putea avea corelarea prin plan a măsurilor de progres tehnic cu măsurile de organizare științifică a producției și a muncii. Aceasta este, de altfel, concepția partidului nostru, felul în care trebuie soluționată și corelată organizarea producției și a muncii. După cum subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu „...problema creșterii productivității muncii trebuie să-și găsească o expresie clară în plan, la fiecare minister, la fiecare loc de muncă, clarificîndu-se ce are de făcut fiecare om — măsurile de mecanizare și automatizare care trebuie întreprinse“.

(În dezbateră este indicat să se recurgă la analiza cauzelor care determină utilizarea nesatisfăcătoare a mașinilor, instalațiilor și a suprafețelor de producție (utilaje nemontate, utilaje montate în secții de bază, în secții auxiliare, utilizarea tehnologiilor moderne etc.).

• Ridicarea calificării și cointeresarea materială. Munca omenească — privită în complexitatea laturilor sale, fizice, intelectuale — dintotdeauna a avut un rol determinant în producție. În condițiile contemporane, progresul tehnico-științific reclamă exigențe tot mai reduse pentru efortul fizic, mărînd considerabil cerințele de ordin intelectual, de pregătire generală și profesională a forței de muncă.

Influența calificării asupra creșterii productivității muncii se exercită pe cele mai diferite căi, direct sau indirect, imediat sau cu întîrziere. În mod sintetic, ea se rezumă la două aspecte esențiale ; este izvorul nesecat care concură la dezvoltarea progresului tehnic, la perfecționarea mijloacelor de muncă și a tehnologiilor de producție, este condiția fundamentală a valorificării depline, cît mai rapide a eficienței oricărei măsuri de progres tehnic, de organizare etc. Așa dar, într-un fel sau altul, creșterea calificării cadrelor contribuie la creșterea productivității muncii întrucît creează posibilitatea ca aceeași cantitate de forță de muncă să dobîndească capacitatea de a prelucra și produce o cantitate tot mai mare de produse.

Calificarea forței de muncă poate exercita o influență mai favorabilă asupra creșterii productivității muncii în măsura în care procesul de pregătire ține pasul cu progresul tehnic, respectiv dacă planul de pregătire este corelat cu planul tehnic, cu planul de măsuri tehnico-organizatorice, cu planul de creștere a productivității muncii. Această corelare se cere efectuată cel puțin sub două aspecte, și anume : sub aspectul conținutului de cunoștințe nou cerute în

producție, sub aspectul devansării în timp a măsurilor de promovare a progresului tehnic de către pregătirea cadrelor calificate. Acestea sînt, de altfel, două din sarcinile fundamentale pe care partidul nostru le-a pus în fața întregului sistem de învățămînt general și profesional, mediu tehnic și superior, a tuturor formelor de pregătire din interiorul întreprinderilor sau din afara acestora; acestea sînt rațiunile pentru care reciclarea a fost concepută, organizată și legiferată ca o componentă a sistemului general de pregătire a cadrelor. Eliminarea curenților care mai există — și la care s-a referit din nou secretarul general al P.C.R., tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Plenara comună a C.C. al Partidului Comunist Român și al Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale din 21—22 iulie a.c. — constituie garanția creării unei mai bune concordanțe cantitative și calitative între pregătirea oamenilor și nivelul înzestrării tehnice a producției, concordanță atât de necesară sporirii rapide a productivității muncii.

Creșterea productivității muncii în ritmul necesar — indicat de partidul nostru — este condiționată puternic de asigurarea îmbinării permanente dintre cointeresarea materială și morală. În societatea noastră oamenii știu că lucrează pentru ei, pentru bunăstarea prezentă și viitoare a întregului popor. Pe acest fond general care are incidențe atât de complexe cu creșterea productivității muncii apare necesară aplicarea adecvată a întregului sistem de stimulente materiale colective și individuale, alegerea judicioasă, după criterii complexe a formelor de retribuție astfel încît acestea să favorizeze creșterea productivității muncii, formarea cadrelor tinere, concomitent cu respectarea eticii și echității socialiste în efectuarea repartiției. Indiferent de forma de retribuție, cointeresarea materială și morală — care înseamnă participare conștientă la creșterea productivității muncii — presupune asigurarea unei corelații cît mai strînse între rezultatele muncii fiecăruia și nivelul retribuției. În acest context, circumscriem de fapt, însăși funcțiile normării muncii, ale premierii și ale altor componente ale sistemului de retribuție a muncii. De această legătură organică dintre munca depusă și rezultatele ei și mărirea retribuției depinde realizarea unui avînt rapid și multilateral al progresului tehnic, al organizării științifice a producției și a muncii, al ridicării calificării etc., depinde mobilizarea rezervelor de creștere a productivității muncii existente în întreprinderi.

(Măsura în care planurile de pregătire a muncitorilor calificați și de reciclare sînt corelate cu prevederile și obiectivele planului tehnic trebuie să facă obiectul dezbaterilor în seminari).

IV. Modernizarea produselor și creșterea productivității muncii

Ridicarea nivelului calitativ al produselor reprezintă una din problemele de bază ale creșterii producției și productivității muncii în industrie. „In centrul atenției ministerelor, a arătat tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, a celorlalte organe centrale, a unităților economice, a tuturor oamenilor muncii, a întregului nostru partid va trebui să stea ridicarea nivelului tehnic și a calității produselor”.

Productivitatea muncii este, prin excelență, un indicator calitativ, în virtutea faptului că el exprimă cantitatea de bunuri produse în aceeași unitate de timp. Cantitatea de bunuri produse poate să aibă însă însușiri foarte diferite, variînd în limite largi, ceea ce poate să influențeze considerabil productivitatea muncii. Productivitatea muncii este determinată nu numai în producția care se încadrează în normele de calitate, ci și de producția rebutată. Astfel, orice produs rebutat, pe de o parte diminuează cantitatea de produse și, deci, productivitatea muncii; munca irosită pentru rebuturi nu se scade însă din consumul total de muncă, determinînd încă o dată diminuarea productivității muncii.

Relațiile dintre calitatea produselor și productivitatea muncii nu se rezumă însă la problema producției rebutate. Producția care se încadrează în limitele minime de utilitate pînă la producția de cea mai bună calitate reprezintă un imens domeniu — cu siguranță cel mai important — de creștere a productivității muncii. În măsura în care, prin intermediul prețurilor sau al altor mijloace de pondere, calitatea mai bună sau mai slabă se echivalează în volum de producție se poate spune că productivitatea muncii include influența modificării calității, a asimilării de produse noi.

În practică însă raporturile normale, de echilibru armonios dintre productivitate și calitate, datorită unui complex de cauze apar perturbate. Din eventaiul destul de larg al corelațiilor dintre calitate și productivitate ar trebui să ne oprim, în primul rînd, la unele situații în care se încearcă o economie de muncă pe seama diminuării calității producției. Chiar dacă asemenea produse mai ies din întreprinderi și nu afectează negativ, în măsură prea mare productivitatea muncii lor, în mod sigur afectează eficiența economică. Într-o economie modernă — condusă conștient — nu poate fi admisă ca regulă creșterea consumului de muncă nici în cazul creșterii calității producției; cu atât mai puțin se poate accepta o creștere a consumului de

muncă atunci cînd însușirile bunurilor apar mai mult sau mai puțin depreciate.

Modernizarea produselor este un proces care trebuie conceput, organizat și desfășurat astfel încît să echivaleze cu creșterea, în toate cazurile, a însușirilor, a calității produselor; atunci cînd modernizarea lor atrage după sine — în mod obiectiv — o creștere a consumului de muncă, apare totuși absolut necesar ca avantajele economice ale creșterii calității să fie mult mai mari; numai în acest fel productivitatea muncii nu are de suferit.

Modernizarea produselor se află în deplină corelație cu productivitatea muncii dacă sînt respectate cel puțin două condiții esențiale și anume; pe de o parte să încorporeze știința nouă, cele mai noi realizări în domeniul științei și tehnologiei, ceea ce reclamă efort de inteligență, de cercetare științifică, precum și de investiții; pe de altă parte este necesară reducerea la minimum a perioadei de timp din momentul descoperirii noilor cunoștințe pînă în momentul transferării lor în produse sau tehnologii noi. Efectul pozitiv maxim este înregistrat de productivitatea muncii atunci cînd procesul de modernizare a produselor asigură toate condițiile necesare satisfacerii cu concomitență a celor două cerințe minime menționate. Necesitatea soluționării concomitente a acestor exigențe ale modernizării produselor devine și mai imperioasă dacă o privim în contextul competiției internaționale tot mai deschise a produselor noastre cu cele din alte țări, în condițiile în care avem de făcut față unui ritm de-a-dreptul accelerat de asimilare și de modernizare a produselor și care continuă să se intensifice.

(Se recomandă să se facă o atentă analiză a realizării planului de calitate, de asimilare de produse noi și de modernizare a celor existente).

Din toate aceste considerente rezultă, firește, preocuparea de căpetenie a partidului și statului nostru de intensificare a proiectării și re-proiectării produselor, de ridicare a gradului de dotare tehnică, de organizare științifică a producției și muncii, de dezvoltare a cercetării și învățămîntului, și de integrare a acestora cu practica.

Stă în putința fiecărui om al muncii de a contribui la realizarea unei corelații normale între calitate și productivitate. De altfel fiecare om al muncii este interesat într-o cît mai perfectă armonizare a productivității și calității. De realizarea unei cît mai bune armonizări a productivității și calității depinde raportul dintre retribuția nominală netă și retribuția reală, ritmul în care sînt satisfăcute nevoile fiecăruia și ale întregii noastre națiuni, progresul general al economiei românești.

Gheorghe RABOACA

cercetător științific principal
Institutul de Cercetări Economice

ÎNTREBĂRI

1. Ce se înțelege prin productivitatea muncii și cum se exprimă?
2. De ce productivitatea muncii ocupă un loc central în politica Partidului Comunist Român?
3. Cum se explică necesitatea accelerării creșterii productivității muncii în perioada 1976—1980 în raport cu prevederile Congresului al XI-lea al P.C.R.?
4. Care sînt principalii factori de creștere a productivității muncii în industrie? Dar în ramura, întreprinderea (secția sau sectorul) în care lucrați?
5. Care sînt efectele ridicării calității producției asupra creșterii productivității muncii?

BIBLIOGRAFIE

K. Marx — Capitalul vol. 1 Ediția a IV-a Editura Politică, p. 8; 335; 537.

V.I. Lenin — Opere, vol. 27, Editura Politică 1959, p. 241.

V.I. Lenin — Opere, vol. 29, Editura Politică 1959, p. 411.

* * *

Directivele Congresului al XI-lea al P.C.R. în volumul Congresul al XI-lea al P.C.R., Editura Politică, 1975, p. 757—770 794—796.

Nicolae Ceaușescu — Raportul C.C. al P.C.R. la Congresul al XI-lea, în volumul „Congresul al XI-lea al P.C.R.”, Editura Politică, 1975 pag. 44—48.

Nicolae Ceaușescu — Cuvîntare la Plenara comună a C.C. al P.C.R. și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale din 21—22 iulie 1975, Editura politică, București, 1975, pag. 28—31.

Alte recomandări :

Politica economică a Partidului Comunist Român, industrie, construcții, culegere de lecții, Editura Politică 1972, pag. 237, dr. Vasile M.P. Popescu — Principalul factor al dinamismului economice, Revista Economică nr. 6/26 iulie 1974, Stere Gioga, Bogdan Pădure — Productivitatea muncii în procesul creșterii economice, Revista Economică nr. 20/16.V.1975, nr. 22/30.V.1975 și nr. 24/13.VI.1975, I. Bati — Creșterea productivității muncii și a venitului național — factori decisivi ai dezvoltării economice — Probleme economice nr. 3 martie 1973.

PROGRESUL TEHNIC ÎN CUMPÂNĂ DINTRE CONTINUITATE ȘI DISCONTINUITATE

UNEORI ne scapă faptul că sub valurile agitate ale transformărilor radicale ale tehnicii curge calm, ascendent curentul unor sisteme și procedee tehnice mai vechi. Ochiul spiritului — la fel ca și vederea fizică — este atras în primul rînd de mișcările repezi. Dar la o observare stăruitoare, devine evident că asalturile periculoase pornesc de la o temelie relativ stabilă în mișcarea ei continuă și că, mai mult decît atît, transformările radicale își trag seva din înaintarea lină a unei părți considerabile a ansamblului forțelor de producție.

Progresul tehnic este o îmbinare de de tendințe dezechilibrante și de tendințe echilibrante, alimentate mai ales de sistemul de comandă economic, căruia progresul tehnic îi este supus. Dacă tendințele dezechilibrante ar precumpăni, dacă ele ar depăși o anumită limită pe care din păcate încă nu știm s-o exprimăm sub o formă simplă, de exemplu sub forma unui număr, întreaga viață economică ar fi dată peste cap, economia ar fi cuprinsă de haos. Sporurile de eficiență, pe care progresul tehnic le introduce sub o mare varietate de manifestări în economie ar fi supracompensate de factori perturbatori inerenti aceluiași progres tehnic. Progresul tehnic, esențialmente legat de creșterea economică, acționează înăuntrul ei în această formă contradictorie, sporind eficiența, dar generînd uneori și o anumită dezordine.

Economia se „apără” pe diferite căi împotriva acțiunilor perturbatoare ale progresului tehnic. Unele dintre acest moduri de „apărare” sînt constatabile statistic, altele sînt ușor detectabile prin raționament.

Selecția este unul din procedeele de comandă prin care economia dirijează progresul tehnic. În funcționarea selecției putem distinge două aspecte prin care sistemul de comandă economic operează asupra progresului tehnic. Căci, este bine știut faptul că în toate țările industrializate sau în cele care au depășit un anumit nivel de industrializare capacitatea de generare a progresului tehnic potențial, exprimat prin cantitatea de informație tehnologică nouă, este mult mai mare decît capacitatea de încorporare a acestei informații în sisteme tehnice cu funcționare economică, fie ele de natură substanțială, energetică sau informațională. Această capacitate de absorbție a progresului tehnic de către economie este dată de totalul fondurilor de investiții pe care economia poate să le aloce pentru materializarea informației tehnologice noi, de numărul de oameni suficient de calificați pentru a realiza această materializare, de capacitatea de a încadra sistemele tehnice noi în structura dată a forțelor de producție și de alți factori.

Faptul că informația tehnologică nouă este redundantă în raport cu capacitatea de absorbție a economiei are cauze multiple. El este ilustrat în primul rînd de diferența dintre cantitatea de informație tehnologică nouă generată și cea materializată, diferență vizibilă de exemplu prin aceea că numai o parte din sistemele teh-

nice brevetate este aplicată în producție și în alte activități economice.

De regulă, în capitalism acest proces de selecție este foarte dur, deoarece diferența de care am vorbit este foarte mare. Prin el se realizează, în primul rînd, eliminarea informației tehnologice noi care nu permite o eficiență economică imediată sau într-un viitor previzibil. În al doilea rînd, sînt eliminate pentru moment acele soluții tehnice noi care ar amenința valori economice și tehnice consacrate, care au prins rădăcini adînci în economie. Aceste valori economice consacrate iau forma unor valori materiale durabile, cum sînt fondurile fixe de producție, respectiv capitalul fix, calificarea unui număr mare de oameni, cunoștințele tehnice de detaliu și posibilitățile de perfecționare „măruntă” pe care le conțin aceste cunoștințe tehnice etc.

● Coexistența sistemelor tehnice „rivale”

SISTEMUL tehnic vechi, încorporat în asemenea valori economice de mari dimensiuni, se apără cu înverșunare împotriva apariției sistemelor noi și mai ales împotriva propriei lor desființări de către sistemele noi. Această apărare ia o formă pasivă atunci cînd reprezentanții sistemelor vechi, înrădăcinate, opun o rezistență fățișă, pe cele mai felurite căi creșterii sistemelor noi, accentuînd pe această cale rigoarea cu care acționează sistemul de filtrare economică sau o formă activă, de „conservatorism progresist”, atunci cînd la asaltul sistemelor noi, cele vechi răspund prin autoperfecționare, prin stimularea creșterii capacității de absorbție de informație tehnologică nouă, dar selecționată în așa fel încît să mărească capacitatea de adaptare a sistemului vechi, fără a-i pune în pericol propria existență și fără a-i suprasolicita potențialul de absorbție. Astfel se explică coexistența îndelungată a sistemelor tehnice rivale.

S-ar putea invoca, pentru ilustrarea procesului conturat mai sus, numeroase exemple, atît din istoria mai veche a tehnicii, cît și din faza contemporană a acesteia. Exemplul devenit clasic este acela al rivalității dintre navele cu vele care, după apariția vaporului, au supraviețuit decenii de-a rîndul prin perfecționări multiple care le-au asigurat mult timp o eficiență comparabilă sau chiar superioară celei a navelor echipate cu mașini cu aburi. Pentru o epocă mai apropiată de noi s-ar putea aduce în discuție cazul cărbunelui care, prin unele ameliorări în procesele de extracție, de transport și de utilizare, a încercat să reziste asaltului petrolului și celui al gazelor naturale — superioare prin însăși natura lor cărbunelui în procesele menționate.

S-ar putea invoca cazul încă nedecis al vehiculelor automobile inzestrate cu motoare cu ardere internă. După aprecierea unor specialiști, automobilul este un „monstru tehnic”. o evoluție care tinde să depășească cadrul raționalității tehnice. Contrar principiului simplității, fundamental pentru progresul tehnic, automobilul

este o mașină foarte complicată, avînd o fiabilitate redusă, ținînd pe cel care îl conduce sub presiunea psihologică a iminenței unei defecțiuni. Automobilul nu poate funcționa în condiții bune decît în prezența unei vaste „organizații de spate”, ca să ne exprimăm în termeni militari, conștînd dintr-o rețea ramificată de stații de service, de ateliere de reparații, de depozite de piese de schimb etc. În prezent se pune un foarte mare accent asupra efectelor negative „externe” ale automobilului, cum este poluarea aerului, accidentele, aglomerarea urbană etc. Dar el este „îmbătrînit” și sub aspectul structurii sale interioare.

Totuși, el nu numai că rezistă, dar producția mondială de autovehicule tinde să crească, în ciuda deficitului potențial de carburanți. Desigur că la ora actuală nu s-a impus încă atenției un vehicul sau un sistem de transport comparabil sub aspectul avantajelor dar lipsit de dezavantajele acestuia. Tehnica nu a generat încă ceva superior, dar este limpede că industria automobilelor se va opune invențiilor care i-ar anihila valoarea mașinilor, a calificării oamenilor, a cunoștințelor acumulate timp de multe decenii etc.

Ar fi o simplificare dacă am atribui această inerție numai marilor monopoliști capitaliste, deși, în literatură se invocă adeseori pe drept cuvînt cazuri de frinare artificială a progresului tehnic de către unele organizații monopoliste. Trebuie să avem însă în vedere faptul că această fixare de interese se produce nu numai la vîrfurile piramidei organizatorice capitaliste, ci la totalitatea oamenilor care lucrează într-o ramură statornică.

Evident că în economia socialistă prin procesul de conducere conștientă a societății, a dezvoltării cu ajutorul planificării efectele negative ale fenomenului sînt evitate în cea mai mare parte.

Redundanța, o risipă ?

S-AR cuveni cîteva cuvinte în privința raportului dintre redundanță¹ și selecție cu privire la generarea informației tehnologice și absorbirea ei în economie. Redundanța este necesară pentru asigurarea evoluției eficiente a sistemelor tehnologice. În fapt, redundanța este baza selecției, căci altfel s-ar putea ajunge cel puțin din punct de vedere teoretic, la situația în care economia ar trebui să absoarbă toate sau aproape toate soluțiile tehnice noi care i se oferă. N-ar exista nici o fază de opțiune, iar progresul tehnic material ar fi strict determinat de progresul informațional. Ca orice sistem rigid, economia s-ar expune la variate primejdii rezultînd din incapacitatea de a alege din toate soluțiile posibile pe acelea care corespund cel mai bine situației în care se află mediul său extern și cel intern. Redundanța informa-

¹) Termen din teoria informației : excesul de informație transmisă față de strictul necesar este utilă atunci cînd excesul de semnale se introduce pentru a se asigura transmiterea fără erori

ției tehnologice concepută în felul acesta este un fel de rezervă și, ea și celelalte genuri de rezerve pe care trebuie să le conțină o economie în creștere, și ea este un factor de asigurare a eficienței progresului tehnic și, implicit, al creșterii economice.

● Progresul tehnic nu este numai un proces de escaladare

ESTE limpede că progresul tehnic trebuie să fie eficient în raport cu criteriile pe care i le transmite în mod imperativ sistemul de comandă economic căruia sistemul tehnologic al societății îi este subordonat.

Privind lucrurile într-un mod simplificat (și din păcate nu putem cere asta sistemelor complexe într-un alt mod), progresul tehnic nu se înfățișează întotdeauna ca un proces de escaladare, în care fiecare treaptă atinsă servește drept bază de pornire pentru urcarea pe o treaptă nouă. Complicația principală constă în aceea că o dată o treaptă atinsă, pentru continuarea urcușului se recurge adeseori la soluții realizate cu multe trepte în urmă.

Esențialmente progresul tehnic este un proces de combinare și recombinație a unor soluții de principiu sau a unor principii tehnice preexistente. Această recombinație a unor informații existente explică extraordinara eficiență a invențiilor și numărul lor relativ mare, pentru că recombinația a ceea ce se cunoaște bine necesită un efort intelectual mult mai redus decât a inventa totul de la început. În cele mai multe cazuri inventatorii procedează într-un mod analog cu proiectanții. Aceștia concep sistemele tehnice pe baza unor cunoștințe codificate și catalogate în cele mai mici amănunte, informația necesară găsimul-se sistematizată în compendii ingineresti bine întocmite. Mai mult decât atât, o mare parte din piesele din care se compune o mașină modernă sunt standardizate și se produc pe scară de masă în uzine specializate, găsindu-se în permanență în stoc. Proiectantul este mereu îndrumat, nu numai de îndemnuri exprese, dar și prin logica profesiei sale, să utilizeze un număr maxim de piese standardizate, produse la maximum de profesionalitate de producători specializați.

● Logica invenției și stocul de informație

LOGICA invenției îl îndeamnă pe inventator să procedeze pe cât posibil în același mod. El își dă seama, într-un fel sau altul, că piesele și subsamblele consacrate, fie printr-o standardizare industrializată (ceea ce reprezintă, în trecut, fie o invenție tehnică, economică și socială relativ recentă, dar de o imensă importanță pentru progresul tehnic), fie prin acțiunea tehnică, sunt rezultatul unui proces istoric de selecție și perfecționare, costisitor în ansamblu, și că a modifica un asemenea subsistem, atunci când acest lucru nu este neapărat necesar, atrage după sine costuri care pot să reducă în mare măsură perspectivele de recepție ale invenției sale.

Nu vrem să diminuăm importanța fundamentală a invențiilor radicale sau a noilor posibilități pe care le creează interpretarea științifică a principiilor care stau la baza unor invenții realizate anterior descoperirii legilor științifice și cu atât

mai puțin orizonturile noi pe care le creează cercetarea științifică fundamentală în domenii ca fizica, chimia, biologia și multe alte ramuri ale științei pentru cercetarea tehnică ulterioară. Ceea ce credem că trebuie subliniat este faptul că toate aceste modificări de principiu sunt posibile datorită stocului de informație care constituie suportul realizărilor principale noi.

● Roata, această minunată formă geometrică

O ATENȚIE specială merită roata, întrucât chiparea materială a cercului, această formă geometrică, care a exercitat asupra omenirii o fascinație dusă până într-acolo încât a devenit la multe popoare puțin evaluate un simbol de cult religios, simbolul soarelui etc. Se presupune că roata a fost inventată în neolitic și din punct de vedere tehnologic a fost studiată și perfecționată de-a lungul întregii istorii a tehnicii. De exemplu, majoritatea istoricilor tehnicii acordă o importanță deosebită evoluției ceasornicelor mecanice, începând din epoca renașterii, ca prilej de perfecționare a transmisiilor cu roți dințate, care joacă un rol fundamental în toate sistemele mecanice actuale. Și în zilele noastre perfecționarea transmisiilor cu roți dințate este o preocupare majoră.

Importanța mișcării de rotație și a roții a fost sesizată, desigur în treacă, de economiști care au studiat capitalismul. În primul rând de Karl Marx. Werner Sombart face observația că capitalismul este însoțit de transformarea tuturor proceselor de producție în procese rotative și nu încapă îndoială că tehnica modernă a tins multă vreme și tinde într-o mare măsură și astăzi să realizeze acest lucru. Mișcarea de rotație prezintă avantaje unice, astfel încât orice transformare a unui proces mecanic într-un proces rotativ tinde să fie însoțită de un mare spor de eficiență tehnică. Mișcarea de rotație este continuu îmbunătățită sub toate aspectele și, deși procesul poate fi urmărit oricât de mult în trecut, el continuă și astăzi sub diferite aspecte. Unul dintre acestea este reducerea frecării elementelor rotative față de suportul fix al acestora. Evoluția recentă caută crearea unor lagăre fără contact, axul în rotație fiind suspendat într-un câmp magnetic sau, pur și simplu, în aer.

Desigur nu este menirea noastră de a întreprinde un istoric al mișcării de rotație și al rolului ei în tehnica modernă. Deși un asemenea istoric ar fi extrem de instructiv, el s-ar lăsa de limitele pe care le-am amintit cu câteva rânduri mai sus. Ceea ce ne interesează în mod special aici este faptul că un număr foarte mare de invenții și de perfecționări tehnice s-a realizat și se realizează cu purtători materiali ai mișcării de rotație studiate timp îndelungat și existând atât în stocul informațional al societății, cât și în stocul ei material. Fabrica de rulmenți este o prezență comună în toate țările care au atins un anumit nivel de dezvoltare a industriei constructoare de mașini. Este bine știut faptul că în țara noastră procesul de industrializare a cuprins crearea unui număr de fabrici de rulmenți și, fără îndoială, va apărea necesitatea de a se construi uzine speciale producătoare de roți dințate, reductoare, transmisi, și acestea specializate cu timpul pentru diferite destinații.

Rev. utilizarea repetată a purtătorilor materiali ai mișcării de rotație în diferite invenții noi reprezintă fără îndoială o imensă economie de efort inventiv. Preexisten-

ța unei producții materiale de purtători materiali ai mișcării de rotație de genul celor amintiți exemplificativ mai sus înlesnește dezvoltarea unor mașini noi, prin invenție.

● Un accelerator: rețeaua de transfer tehnologic

AM DAT EXEMPLUL mișcării rotative din cauza importanței ei covârșitoare în progresul tehnic din ultimele secole. Motorul electric, generator de mișcare rotativă în condiții de eficiență tehnică și economică deosebită, echipează astăzi aproape toate mașinile staționare.

Asemenea exemple se pot găsi în domeniul electronic, în domeniul chimiei, unde un număr redus de substanțe de bază pot fi transformate cu relativă ușurință într-o varietate mare de compuși noi etc.

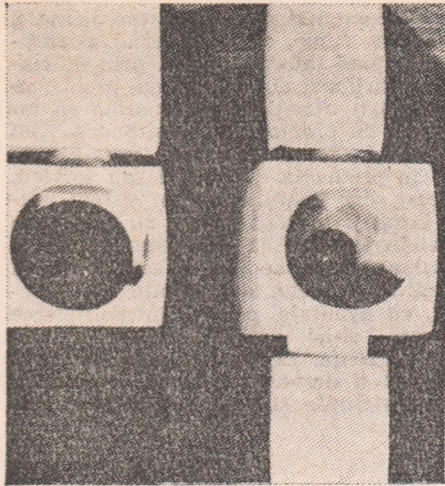
O dată ce un principiu tehnic fundamental nou este descoperit, el intră într-o rețea de procese de transfer tehnologic între ramuri, căutându-i-se și găsindu-i-se noi și noi utilizări, uneori neașteptate. Adeseori acest transfer este însoțit de modificări secundare, de adaptări pentru noi condiții de utilizare. Unul din procedeele frecvent utilizate este modificarea dimensiunilor sistemelor tehnice. Prin reducerea dimensiunilor (desigur însoțite și de alte adaptări), unele mașini utilizate în fabrici, au ajuns mașini de uz casnic. Eficiența procedurii este dublată cu cea rezultând din producția de masă a unor bunuri omogene care mobilizează veniturile unui număr mare de cumpărători, reintroducându-le în circuitele economice.

O sursă majoră de continuitate și de stabilitate în evoluția tehnicii este constanța unor principii. Astfel, principiile de prelucrare a metalelor, materialul structural de bază al industriei moderne, sunt extrem de stabile în toate fazele, de la obținerea metalului în procesele metalurgice până la procesele de finisare. Mai mult decât atât, o mare parte din aceste principii sunt transferate asupra maselor plastice, după cum, la timpul său, o parte din aceste principii au fost transferate asupra fierului și oțelului din domeniul prelucrării lemnului. Desigur, perfecționarea este continuă și un strung modern este în multe privințe deosebit de primul strung metalic realizat la începutul secolului al XIX-lea, ca să nu mai vorbim de strungurile din lemn cu îndelungata lor dezvoltare anterioară. Au crescut imens viteza de funcționare, precizia, fiabilitatea, siguranța și confortul în exploatare, aspectul estetic etc. Dar principiul a rămas în esență nemodificat.

În legătură cu aceasta nu putem trece peste faptul că această continuitate asigură progresul tehnic și într-o altă privință. Sistemele tehnice noi trebuie realizate cu sistemele productive existente. Dacă un principiu tehnic radical nou ar pretinde sisteme de fabricație la fel de radicale noi în toate privințele, progresul tehnic ar fi extrem de îngreuiat.

Progresul tehnic este perturbator al delicatului sistem de echilibrare economică și, ca atare, implică costuri sociale cu care sunt plătite sporurile de eficiență pe care le aduce cu sine. Dar, totodată, în evoluția sa contradictorie el este însoțit de elemente de continuitate și de stabilitate, unele provenind din afara sistemului tehnologic al societății, din sistemul de comandă economic, iar altele din chiar logica sa internă

Ihor LEMNIJ

DESIGN-UL — O DISCIPLINĂ A DEZVOLTĂRII ?

— O DISCUȚIE
ȘI CÎTEVA PROPUNERI —

DESIGN-UL este una din disciplinele noi, de graniță, situate la joncțiunea științei, a tehnicii și a operei artistice, pe care le-a adus cu sine revoluția tehnico-științifică. În desfășurarea ei această revoluție a pus la ordinea zilei imperativul unei înnoiri nemaiîntlnite în toate domeniile vieții materiale. În același timp însă în ultimii ani, în contextul semnalelor de alarmă privind caracterul limitat al resurselor naturale, imperativul înnoirii este supus unor constringeri care, fără să oprească înnoirea, trebuie să ducă la opțiuni bine cîntărite. Contribuția designului la găsirea unor soluții pentru ambele aceste imperative ale prezentului, precum și locul designerilor în societate, au fost larg dezbătute la al IX-lea Congres al Consiliului Internațional al Asociațiilor de Design Industrial (I.C.S.I.D.), cu tema „Design-ul și omul”, care a avut loc recent la Moscova. În cadrul unei convorbiri solicitate de „Revista economică” I. Bițan, arh. P. Bortnovski și N. Constantinescu, de la Institutul de Arte Plastice, au avut amabilitatea să răspundă unor întrebări cu privire la rolul designului în dezvoltarea țării noastre.

R.E. : Profesiunea de designer este nouă. Care au fost fenomenele sociale și economice care au făcut necesară apariția acestei profesii ?

P. Bortnovski : Aducînd în procesele de concepție (program-proiectare) a produsului industrial (și implicit în modelarea mediului din ce în ce mai mult dominat de prezența acestuia) toți acei determinanți umani, psihic-emoționali și socio-culturali, care prin natura lor sînt în afara demersurilor strict tehnologice și economice, design-ul acționează totodată ca un factor integrator, polarizant și organizator în cadrul tendințelor centrifuge ale super-specializării la care a condus firesc dezvoltarea industrială, exercitînd o efectivă concertare a eforturilor spre unul din cele mai importante obiective ale oricărei producții : o maximă valoare de folosire umană. Acest rol este relevant, în special, dacă ne raportăm la categoria bunurilor care intră în contact direct cu omul utilizator sau care, integral sau parțial, sînt prezente în cîmpul percepției sale. În această ordine de idei aș spune că, prin caracterul său, intervenția design-ului tinde a conferi produsului industrial, serializat, de mare circulație, creat în condițiile tehnologice, economice și social-culturale contemporane, funcționalitatea, coerența în gîndire, virtutea de utilizare de natura celor ce au caracterizat obiectele-unelte produse în cadrul civilizațiilor artizanale preindustriale ; obiecte a căror creare era strict determinată de rigoarea relațiilor nemijlocite concepție-producție-utilizare. Aș sublinia totodată faptul că o atare înțelegere a design-ului, ca gest esențial în cadrul schimbărilor contemporane, este cea pe care o considerăm utilă demersurilor noastre viitoare. Doctrina design, metodele, profesiunea ca atare, s-au format încă din anii '30 în țări puternic dezvoltate. Indicînd un mod rațional de creare a bunurilor civilizației industriale, design-ul s-a aplicat asupra programelor care i se propuneau și a adus un efectiv sprijin dezvoltării economiei societății de consum. Mult prea adesea

însă design-ul a fost cantonat în rolul de simplu cosmetician al produsului în scopul unic al stimulării vânzării acestuia (sensul de „estetică industrială” care superficial privit riscă a fi și azi împămîntenit la noi), sau în rolul de inventator continuu de obiecte efemere frecvent înlocuibile în cadrul acelei inconștiente risipe și false strategii a prosperității care a dominat societatea capitalistă în ultimele decenii.

Semnarele ultimilor ani, veritabila alertă în ce privește caracterul limitat al resurselor energetice și de materie primă, alarma în ce privește poluarea fizică și vizuală etc., etc., ca și trezirea conștiinței necesității unei noi ordini economice prin care țările neindustrializate să poată fi angrenate în procesele dezvoltării, au venit să consfințească această orientare a design-ului spre sensurile sale majore și să-l propună ca factor activ al progresului social.

I. Bițan : Aș aminti printre problemele acute de care omenirea a devenit conștientă în ultimii ani și pe aceea a necesității apărării mediului ambiant, la soluționarea căreia design-ul va avea de spus cuvîntul său, căci el este acela care trebuie să privească lucrurile în ansamblu. În ultimă instanță criza mediului ambiant este o criză a sistemului obiectelor create de om, care constituie cultura lui materială. În ultimii ani auzim vorbindu-se mereu despre o reconstruire a naturii, dar aceasta nu poate însemna decît a umaniza și mai mult natura. Marx considera că „natura umanizată” înseamnă natura transformată prin munca omului. În acest caz trebuie să ne referim neapărat la știință și tehnologie. Dar și la design. Actuala criză a mediului ambiant va fi soluționată cu sprijinul științei și al tehnologiei și prin contribuția inovatoare a design-ului. În cadrul unei strategii globale va trebui să se abandoneze fetișismul obiectelor, preocuparea prioritară pentru obiecte, în favoarea priorității nevoilor. Numai în acest fel se va putea controla universul obiectelor, fără a se sacrifica nevoile umane.

N. Constantinescu : Punînd în centrul

preocupărilor sale omul, design-ul se va concentra desigur și asupra unui alt domeniu în dezvoltare rapidă în lumea modernă, acela al activităților legate de timpul liber, rezultat din creșterea productivității. Aceste activități fin de cultură, comunicații, sport, turism. În toate aceste domenii se cer soluții și numai design-ul le poate oferi.

R.E. : Cum vedeți contribuția design-ului la dezvoltarea economiei românești ?

I. Bițan : Ne aflăm în pragul unui nou cincinal. Dacă examinăm programul acestui cincinal constatăm că este vorba în primul rînd de o reinnoire a repertoriului de obiecte, o completare a universului de obiecte, care implică un program extraordinar pentru design. Designerul va trebui să contribuie la infaptuirea acestui program, prin rezolvare sistemică, de pe pozițiile și cu mijloacele design-ului. Scopul va fi de a se obține o sporire a valorii utilitare și estetice a produselor, a economiei de materiale și deci o reducere a prețului de cost. Prin impulsul pe care l-ar furniza vânzării s-ar reduce stocurile, s-ar spori beneficiile și s-ar ajunge la o accelerare generală a ritmului înnoirii. Dar principala contribuție a design-ului va ține de reconsiderarea unor sisteme de obiecte și nu a unor obiecte izolate. Drept exemplu se poate aminti aportul posibil la elaborarea unei politici a sortimentelor. Sortimentul este un obiect sistemic și complex, iar armonizarea sa duce la o mai mare concordanță și armonizare a multor laturi ale vieții sociale : economice, organizarea producției, tehnologie, nevoi, distribuirea resurselor etc. O politică corectă a sortimentelor poate economisi în măsură însemnată resursele materiale ale țării. O experiență interesantă în acest domeniu a fost relatată la recentul Congres de la Moscova la care am participat. Ca urmare a unor soluții propuse de design-eri, la Centrala Unională de Aparataj Electric din U.R.S.S., care reunește 40 întreprinderi și furnizează aproape întreaga producție de aparate electrice de măsurare, sortimentul centralei a fost redus de la 1300 aparate la 500, care îndeplinesc aceleași funcțiuni, cu rezultate foarte importante în ce privește costurile și beneficiile.

N. Constantinescu. Școala noastră asigură o pregătire multilaterală a studentului, programa cuprinzînd discipline tehnice (tehnologii, organe de mașini), discipline despre om și activitățile lui (anatomie, psihologie, ergonomie, marketing) și de artă propriu-zisă (cu accent pe vizualitate, pe ergonomie).

Temele de cercetare ale școlii sînt bine ancorate în realitatea economică. Aș aminti cîteva din contractele încheiate în acest sens, cu Ministerul Energiei Electrice, Electroputere — Craiova, Trustul de Alimentație Publică, cu Municipalitatea orașului Constanța. Unora din studenți li s-au acceptat o serie de invenții la Oficiul de Invenții și Standarde, ceea ce atestă calitatea temelor noastre de cercetare.

I. Bițan : Absolvenții noștri sînt foarte bine pregătiți dar, adesea, nu sînt folosiți cum trebuie, sînt încadrați în diferite funcții prin asimilare, căci profesiunea de designer nici nu figurează încă în nomenclatorul de profesii al Ministerului Muncii și nici în schemele de încadrare ale întreprinderilor. Corpul de profesioniști se diseminează, există chiar riscul descalificării. Designerul este privit — așa cum se arată — ca un cosmetician al produsului în unele întreprinderi, el nu este solicitat din faza concepției. În consecință programul nostru național de

design este oarecum sărăcit de niște programe interesante. Singurul departament care are o deschidere din punct de vedere organizatoric spre acest domeniu este Ministerul Industriei Ușoare unde s-a înființat un Centru de proiectare.

P. Bortnovski : Este evidentă necesitatea creării unui organism menit să ducă o politică activă și coerentă pentru promovarea acestui tip de demers în cadrul structurilor societății noastre socialiste. Exemple de organizare pentru un asemenea **for de promovare** există în multe țări industrializate sau în curs de industrializare. I.C.S.I.D. recomandă ca model structura și modul de organizare a Consiliului Britanic al Design-ului și al Centrului său permanent. Pornind de la acest model, în țările socialiste, de pildă în U.R.S.S., R. P. Polonă, R. P. Ungară funcționează pe lângă guvernele respective organisme adaptate condițiilor specifice din aceste țări. În cadrul unui plan general de dezvoltarea corelat cu însuși planul de dezvoltare națională, un atare organism ar pu-

tea prelua : studierea **aspectelor organizatoric-legislative**, formulând propuneri concrete în ce privește locul și strategia design-ului în cadrul structurilor producției și ale serviciilor ; studierea unui program și a unei **metodologii unitare în învățământul de design**, atât pentru procesul de formare, la nivel universitar, a cadrelor de creatori în design (instituțiile de artă), cât și pentru procesul de informare, de deschidere spre colaborare cu acest cimp de creație a specialităților conexe din domeniul tehnic și economic — aceasta atât în cadrul învățământului universitar de specialitate (ASE, Politehnici), cât și în reciclările organizate la același nivel de către Academia Ștefan Gheorghiu. De asemenea, studierea și formularea programelor intitulate de **educație vizuală**, care, destinate maselor largi ale societății, utilizatori și creatori de bunuri, sint menite nu numai a trezi o receptivitate față de această categorie de probleme, ci și a genera aceea gândire activă și aceea efectivă stare de creativitate adecvată participării la etapa

actuală a civilizației industriale ; acestea prin intermediul tuturor treptelor și formelor învățământului general și liceal, ca și prin programe difuzate pe calea mijloacelor de comunicare în masă, presă, radio, televiziune, filme, expoziții etc. ; asigurarea unei **baze informaționale**, prin difuzarea realizărilor și documentarea problemelor de design ; funcționând primordial ca instrument de promovare, acestui organism i-ar reveni sarcina relevării „calității design“ în producția de bunuri sau servicii. În acest sens instituirea unui **sistem premial** bazat pe criterii sigure, cu prealabile testări întreprinse de organismele Inspectoratului General de Stat al calității, ca și atribuirea etichetei de calitate „**bon design**“, cu avantaje pentru întreprinderea creatoare și-ar dovedi, ca peste tot în lume, eficiența. Design-ul poate deveni o disciplină a dezvoltării dacă i se pun în valoare virtuțile și i se acordă locul cuvenit.

Ileana VASILIU

COOPERAREA ÎN TERȚE ȚĂRI

(Urmare din pag. 9)

din părți de repere, subansamble etc., care se assemblează într-un produs finit comercializabil sau pentru necesitățile partenerilor ; (exemplu : asamblarea de tractoare în Brazilia de către firma „Malevs“, cu șasiu românesc și motor Mercedes) ;

— organizarea de stații și rețele de service în cazurile în care s-a participat cu un partener extern la realizarea unei producții de serie, care necesită service după vânzare ; (exemplu : service-ul acordat de RENAULT la autoturismele Dacia vindute în țere țări) ;

— înființarea de societăți mixte de engineering și consulting ; (exemplu : ROMCONSULT participă la societatea mixtă RODECO din R. F. Germania) ;

— înființarea de întreprinderi (societăți mixte) cu caracter productiv sau linii de montaj pentru desfacerea unor produse de serie ;

— înființarea de consorții internaționale, pentru obținerea de materii prime importante pe termen lung ; (exemplu : participarea în Liberia la un consorțiu pentru exploatarea minereului de fier din Wologisi și participarea în Liberia la un consorțiu pentru obținerea de cauciuc natural) ;

— comercializarea în comun a producției, printr-o rețea proprie, rețeaua de distribuție a fiecărui partener sau alte forme ;

— participarea în comun cu partenerul extern la societăți mixte comerciale din țere țări.

Activitatea de cooperare în țere țări trebuie începută încă în faza de anunțare a construirii obiectivului de către țara gazdă, de ofertare, participarea la licitații și la celelalte aranjamente, necesare obținerii contractului. De asemenea, și în timpul derulării contractului trebuie să existe o coordonare perfectă a acțiunilor față de partener și țara gazdă.

În ceea ce privește finanțarea livrărilor în cadrul acestor acțiuni de cooperare, România utilizează căile obișnuite de credit furnizor sau credit bancar. Banca Română de Comerț Exterior colaborează cu băncile din străinătate pentru perfectarea acestor aranjamente.

România, din anul 1973, este membră cu drepturi depline la Fondul Monetar Internațional și la Banca Mondială, prin care se finanțează o serie de proiecte de dezvoltare. De asemenea, unele proiecte pot fi finanțate și de către B.I.R.D. (Banca In-

ternațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare).

În prezent, pentru perfectarea acțiunilor de cooperare în țere țări sint unele greutăți inerente noului ca : preferința unor țări industrializate pentru schimburile tradiționale de utilaje contra materiei prime ; informații și contacte insuficiente privind posibilitățile tehnice și disponibilitățile existente la partenerii furnizori și țările gazdă ; necesitatea creării de mijloace de plată ; credite ieftine și mecanisme de preluare pentru plăți a unei părți din producția noului obiectiv ; lipsa unor reglementări internaționale privind transferul de know-how și altele.

Pentru viitor, întreprinderile românești trebuie să se preocupe de efectuarea de acțiuni comune de cooperare cu firme din țările socialiste și țările capitaliste dezvoltate pentru țările în curs de dezvoltare, precum și de antrenarea mai multor firme la programele de cooperare în țările din Africa, Asia, America Latină, ceea ce impune o prospectare mai sistematică a posibilităților unor căi de comunicare și de prezentare a problemelor.

Unul din conceptele de bază ale noii ordini economice și politice propuse lumii întregi prin Hotărârea Congresului al

XI-lea al P.C.R. și expuse în declarația prezentată de România la Sesiunea a VII-a extraordinară a Adunării Generale a O.N.U. este înlocuirea modelului vechi de relații între țările în curs de dezvoltare — furnizoare de materii prime și țările industrializate — furnizoare de mașini, utilaje și know-how, printr-un model nou de relații — de cooperare economică.

Construind în colaborare întreprinderi industriale în țările în curs de dezvoltare, pe de o parte țările industrializate pot folosi capacitățile lor de investiții fără a suprasolicita balanța lor deficitară de forță de muncă, iar pe de altă parte, țările în curs de dezvoltare vor putea prelucra materiile lor prime în țară, fără ca populația în căutare de lucru să fie obligată să migreze.

Cooperarea în țere țări se dovedește a fi unul din mijloacele eficiente de intensificare a acțiunilor de cooperare permițând ca interesele asigurării aprovizionării cu materii prime a unor țări să fie armonizate cu interesele privind lărgirea sectorului de prelucrare a materiilor prime și creșterea exporturilor ale altor țări. Astfel, ea contribuie la instaurarea unei noi ordini economice internaționale și la promovarea unei largi colaborări între state, accesul liber al tuturor popoarelor la cuceririle științei și tehnicii, ale civilizației contemporane.

CUNOAȘTEȚI CU EXACTITATE PREȚUL DE COST AL PRODUSELOR DUMNEAVOASTRĂ ?

Prin sistemul ORMIG puteți evidenția cu ușurință cheltuielile efectuate pentru producția dv., având astfel un permanent control asupra oscilațiilor prețului de cost. Partea scriptică, indispensabilă oricărei întreprinderi, este redusă la minimum. Pentru acest sistem este suficient să scrieți numai planul de muncă. Toate formulele pentru sarcinile pe sectoare și ateliere, planurile desfășurătoare, bonuri de materiale etc. sint imprimate rapid și fără erori de mașina de tipărit ORMIG.

Fiecare loc de muncă primește cu exactitate necesarul absolut de informații.

Alte avantaje obținute prin folosirea sistemului ORMIG :

- controlul permanent și exact al productivității și calității
- micșorarea la limită a timpilor intermediari, ce pot interveni în fazele de producție
- reducerea timpilor morți pe fluxul productiv
- reducerea deșeurilor
- posibilitatea de a reduce la minim stocul de materii prime
- folosirea judicioasă a parcului de mașini etc.

Dacă doriți să aflați detalii despre sistemul ORMIG pentru prelucrarea documentației tehnologice, solicitați prospectul nostru 202 RO/3

Organisationsmittel GmbH
497 Bad Oeynhausen — R.F.G.
Brunhildestr. 8

ORMIG

ȘANTIER EDITORIAL

Eficiența economică și pirghiile financiare

(Editura politică)

Cornel IUGA

● Cum vă propuneți să prezentați rolul pirghiilor financiare în ridicarea eficienței economice?

— Pornind de la faptul că dinamismul creșterii economice al unei țări, ridicarea bunăstării materiale și spirituale a populației sînt condiționate nu numai de cuantumul efortului de dezvoltare ci, într-o proporție din ce în ce mai mare, de eficiența cu care sînt utilizate resursele materiale, de muncă și bănești angrenate în circuitul productiv, în cuprinsul lucrării am căutat — și sper să fi reușit în bună măsură — să examinez rolul care revine finanțelor, pirghiilor economico-financiare în așezarea întregii activități pe criteriile unei înalte eficiențe, în perfecționarea continuă a gestiunii economice. În tratarea acestui rol am avut în vedere că finanțele, pirghiile financiare sînt integrate organic de partidul și statul nostru în ansamblul metodelor de conducere a mecanismului economico-social, în contextul cărui ele au menirea de a acționa pe căi și modalități economice și nu administrative în direcția stimulării unităților socialiste pentru folosirea integrală, cu randament sporit, a fondurilor puse la dispoziție de societate.

În această viziune examinez rolul principalelor pirghii financiare — beneficiu, impozit, finanțare, credit — în cointeresarea unităților pentru multiplicarea eforturilor și preocupărilor de punere mai deplină în valoare a posibilităților de care dispun pentru creșterea eficienței economice.

● Încercați să sugerați direcții noi, menite să sporească rolul pirghiilor financiare în viața economică ?

— Sporirea autonomiei unităților economice, condiționarea mai strînsă a posibilităților lor de dezvoltare de propriile rezultate pe care le obțin au impus și impun soluții noi privind acțiunea pirghiilor financiare.

Remarcînd progresele înregistrate în eliminarea elementelor de centralism excesiv care s-au manifestat în domeniul relațiilor financiare, în folosirea într-o concepție unitară a pirghiilor financiare și stimulentele materiale, în lucrare am încercat să relievez unele posibilități a căror folosire este de natură, după părerea mea, să pună mai energic în mișcare interesul și responsabilitatea economică a unităților socialiste. În esență, am în vedere stabilirea unei relații mai strînse între ceea ce primesc unitățile economice din partea societății și ceea ce ele, la rîndul lor, sînt obligate să dea acesteia, ca și posibilitatea acordării unor avantaje nu numai în cazul realizării și depășirii beneficiilor, ci și a impozitului pe circulația mărfurilor, a accelerării vitezei de rotație a mijloacelor circulante etc.

Desigur, unele soluții și opinii exprimate în lucrare privind lărgirea cadrului de acțiune al pirghiilor financiare pot da naștere la discuții. Ne exprimăm însă speranța că ele pot constitui puncte de reflecție în preocupările de ridicare continuă a rolului sistemului financiar și de credit în îndeplinirea obiectivelor de importanță istorică care stau în fața poporului nostru în actuala etapă de făurire a societății socialiste multilaterale dezvoltate.

Creșterea economică și resursele naturale

(Editura politică)

Aurel IANCU

● După cite sintem informați, titlul de mai sus

se referă la un prim volum. Aveți un proiect mai vast ?

— Da. De curînd am încheiat tema de cercetare **Resursele naturale, modernizarea structurii economice și creșterea economică**, la care, împreună cu un colectiv de cercetători din I.C.E. (Mihai Ion, Camelia Cămășoiu, Lucia Mihăilescu), am lucrat timp de aproape doi ani. Această temă — importantă pentru teoria și practica economică din țara noastră — a fost structurată în două mari secțiuni: prima este obiectul unui prim volum, cu titlul pe care l-ați indicat, elaborat de mine, iar cea de-a doua, intitulată **Resursele naturale; politici de adaptări și restructurări**, face obiectul de studiu al celui de-al doilea volum elaborat de membrii colectivului menționat.

Scopul principal al acestor studii este de a fixa mai bine traiectoria economiei României în evoluția economiei mondiale, în corelație cu starea resurselor de materii prime și energetice, pentru a putea astfel evalua strategia schimbărilor structurale ale economiei noastre comparativ cu alte țări. Contribuțiile de ordin practic și teoretic pentru fundamentarea strategiei noastre de dezvoltare derivă din încercarea de a oferi posibilitatea unei dimensionări mai reale a eforturilor ce trebuie făcute, ținînd seama și de evoluția în perspectivă a problemei resurselor într-un context mondial. Spre deosebire de Forrester și Meadows, în abordarea noastră evoluția fenomenelor social-economice în lume este concepută nu în termeni fizici și biologici, ci ca procese conștiente și adaptative. Folosind o metodologie sistemică și structurală, procesele ne apar ca manifestînd tendințe variate, cu mutații calitative pe diferite stadii de dezvoltare economică a țărilor.

● V-am ruga să vă referiți la concluziile primului volum.

— După opinia noastră apar necesare: evaluarea cît mai exactă a evoluției cererii de materii prime și energetice, studierea în dinamică a potențialului de resurse ale globului și a repartiției geografice ale acestora, intensificarea eforturilor de cercetare-dezvoltare în domeniul tehnologiilor de extracție și de folosire a resurselor.

Tocmai în acest sens, analizez în amănunt problema resurselor energetice și a materiilor prime nereînnoibile, evoluția pe termen lung a cererilor, a consumurilor și a potențialului existent și de perspectivă cu sublinierea posibilităților foarte mari de substituții cu alte resurse. Dar în cadrul actualelor structuri politice și economice, problemele mari ridicate de resurse și de creșterea economică se pot rezolva numai în condițiile fău-

rării unei noi ordini economice și politice internaționale.

Mobilitatea profesională a forței de muncă. Eficiența formelor actuale de pregătire a muncitorilor

(Editura Academiei Republicii
Socialiste România)

Gh. RĂBOACĂ

Steliana PERȚ

● V-am ruga să ne arătați ce semnificație acordăți legăturii dintre mobilitate și pregătirea profesională.

— Sporirea productivității muncii în condițiile creșterii economice contemporane presupune cu necesitate o largă mobilitate a forței de muncă și îndeosebi sporirea mobilității profesionale — prin care în general înțelegem „capacitatea de adaptare continuă și rapidă, cantitativ și calitativ structurală a forței de muncă la modernizare”. Mobilitatea profesională — fără îndoială cea mai caracteristică și semnificativă în condițiile progresului tehnic contemporan — este dependentă în special de sistemul de educație și instrucție profesională. Dintr-o asemenea incidență rezultă astăzi marea explozie a învățămîntului pe plan mondial și preocuparea de căpetenie, pe toate planurile, a partidului și statului nostru în acest domeniu.

● Studiul dv. se bazează pe un material faptic ?

— Ținînd seama de legăturile puternice dintre mobilitate

și pregătire, ca și de carentele existente încă în practică în pregătirea și mobilitatea profesională a forței de muncă lucrarea — elaborată la cererea Ministerului Muncii — are ca scop cercetarea măsurii în care actualele forme de pregătire satisfac cerințele prezente și de perspectivă ale mobilității forței de muncă. Dincolo de materialul statistic informativ din țări dezvoltate și din țara noastră, lucrarea este elaborată pe baza unui bogat material citric extras din evidența operativă a întreprinderilor și pe utilizarea unor anchete selective pentru circa 4500 muncitori din 11 meserii, alese după criterii multiple, cu nivel de complexitate diferit, unele din ele deficitare, care se practică în condiții diferite de organizare a producției, din sectoare cu trepte diferite de progres tehnic, cu condiții mai grele sau mai ușoare de muncă, din ramuri cu dinamism mai mare (construcții de mașini) sau mai mic (textile), din ramuri care utilizează mai mult bărbați sau femei etc.

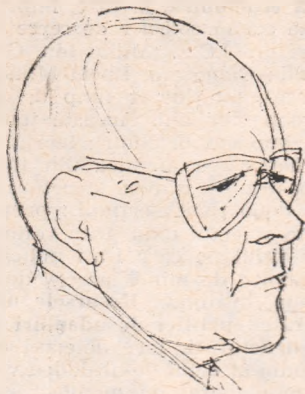
● **Sugerați în lucrarea dv. unele orientări noi în domeniul pregătirii profesionale ?**

— Desigur. Cu toate că în țara noastră există o concepție clară privind pregătirea forței de muncă și îndeosebi a muncitorilor, în practică, dintr-o serie de cauze, mai ales de ordin subiectiv, întreprinderile pregătesc muncitorii calificăți pentru meserii complexe prin forme inferioare de calificare (cursuri scurte, calificare la locul de muncă). Aceasta are drept consecință pierderi însemnate de productivitate și productivitate pe termen scurt, dar mai ales pe termen mediu și lung, o eficiență scăzută a costurilor de formare profesională. De altă parte, alegerea formelor de pregătire nu se dovedește suficient fundamentată nici sub aspectul costului de formare. Astfel, dacă ne referim doar la costul inițial, pregătirea prin școală, astăzi, se dovedește chiar mai ieftină decât pregătirea prin forme inferioare (cursuri de pregătire cu scoatere din producție etc.). Aceasta este însă o imagine parțială pentru că la costul inițial al pregătirii prin formele inferioare ar mai trebui adăugate eventualele costuri viitoare de reciclare și recalificare care, de regulă, sînt mai frecvente și mai mari pentru muncitorii pregătiți prin forme inferioare.

Pentru eliminarea viziunii mai limitate a întreprinderilor „fundamentată” pe cerințele urgente ale zilei, lucrarea — pe lângă metodologia de analiză și un sistem coerent de indicatori pe care le pune la dispoziție pentru specialiștii din întreprinderi — formulează și face propuneri de criterii pentru alegerea formelor de pregătire.

Procese ale economisirii muncii sociale

(Editura Academiei Republicii Socialiste România)

Dr. Gh. ȘICĂ

● **Din vasta problematică a economisirii muncii sociale, v-am ruga să ne semnalăți temele pe care le-ați supus analizei în lucrarea dv.**

— În contextul preocupărilor proprii lumii contemporane de investigare atentă a căilor de economisire a muncii sociale, m-am oprit în lucrarea mea la câteva probleme pe care le-am considerat de actualitate pentru economia națională, de regulă mai puțin tratate în literatura noastră de specialitate. Astfel, cititorul va găsi o serie de considerații asupra modului cum sînt abordate prin plan problemele stimulării economiilor de muncă socială, aspecte ale proceselor de valorificare a materiilor prime și materialelor, însemnătatea mobilizării unor rezerve interne relativ neglijate în unele întreprinderi cum sînt deșeurile sau ambalajele recuperabile, aportul proiectanților în acest proces complex, marea însemnătate a factorului timp, o pledoarie pentru eficiența operațiilor de comerț exterior etc. Tratez, de asemenea, probleme privind aportul cercetării științifice și progresului tehnic în economisirea muncii sociale, precum și costurile ca element definitoriu al eficienței economice, ca factor esențial al economisirii resurselor. Îmi propun să arăt rolul prețurilor în acest proces complex, în stimularea calității produselor, a promovării progresului tehnic și rezultatele obținute în acest domeniu în urma recente reșezări a prețurilor de producție și de livrare.

Toate acestea evident nu îmbrățișează decât o parte a frontului larg și complex al problematicii economisirii muncii sociale.

● **Ținînd seama de preocupările dv. practice cunoscute, ce propuneri oferiți ?**

— Lucrarea mea se adresează specialiștilor din întreprinderi, centrale și ministere, cadrelor didactice și studenților și sper că va transmite un mesaj — îndemn la cheltuirea

rațională a resurselor, la gospodărirea eficientă a fondurilor de producție de care dispun unitățile, la promovarea unui sever regim de economii în toate sectoarele de activitate.

Pe baza experienței proprii și a cercetării efectuate, exprim unele păreri în legătură cu problemele cu care ne confruntăm în acest domeniu în etapa actuală. Spre exemplu, în lucrare se va găsi o pledoarie pentru „producția marfă vindută și încasată”, indicator care vizează accelerarea vitezei de rotație a fondurilor, satisfacerea nevoii sociale de consum și a exigențelor principiului gestiunii economice proprii. De asemenea, fac unele sugestii privind o îmbunătățire a activității în domeniul mobilizării prin plan a rezervelor de care dispun întreprinderile, al ridicării pe noi trepte calitative a preocupărilor pentru reducerea costurilor de producție, al stimulării cu ajutorul prețurilor a calității produselor și progresului tehnic etc. Sper să ofer cititorului nu numai o cercetare într-o problematică actuală, dar și interesantă prin bagajul ei informațional.

Confruntări în ideologia economică burgheză americană contemporană

(Editura politică)

Vasile PILAT

● **Se pare că în lucrarea dv. acordați o mare atenție problemelor de metodologie...**

— Abordarea unei asemenea teme ridică într-adevăr numeroase probleme de ordin metodologic. Conceptul de „gîndire economică” — spre exemplu — este atât de vast, de complex ca structură și cred, insuficient descifrat, încît pentru a face o caracterizare corectă, „la obiect”, a gîndirii economice burgheze contemporane sînt absolut necesare o serie de prelabile precizări noționale. Acest concept are un caracter cumulativ, în el găsindu-și expresia integrată domenii circumscrise în noțiuni ca „știință economică”, „ideologie economică”, „economie politică”, „teorie economică” ș.a. — folosite mult prea des în literatura economică ca sinonime. Preci-

zarea raporturilor dintre aceste componente este deosebit de importantă. Este de doric, cred, determinarea cît mai clară a conceptului de „ideologie economică” și a raporturilor acesteia cu ceea ce numim „cunoaștere economică”. De asemenea, trebuie ținut cont și de faptul că raportul dintre conținutul gnozeologic și cel social (ideologic) al propozițiilor economice este într-o importantă măsură funcție de nivelul și sfera cunoașterii economice. Astfel vom putea mai clar, cred, stabili conținutul crizei gîndirii economice burgheze contemporane care, într-o formulare foarte generală, se concretizează în incompatibilitatea, devenită evidentă, a vechilor construcții teoretice cu noua stare a sistemului, în incapacitatea lor de a-l mai justifica și apologetica. Legat de aceasta trebuie avut în vedere că, totodată, criza generează noi restructurări ale vechilor sisteme de idei, adevărate noi stări a sistemului, generează de fapt noi fundamentări teoretice și instrumentare practice de adaptare a capitalismului la cerințele unui nou stadiu de socializare.

● **Cum caracterizați momentul actual în ideologia burgheză americană ?**

— În ultimii aproximativ 15 ani, reflectînd continua și tot mai profundă agravare a contradicțiilor economice și sociale ale capitalismului american — inflația, șomajul, sărăcia unei importante părți a populației, problema urbană, violentele conflicte sociale de la jumătatea deceniului trecut — ideologia burgheză din S.U.A. a cunoscut și ea, în paralel, un tot mai accentuat proces de radicalizare. Încă de la sfîrșitul anilor '50 în dominația apologetică optimiste încep să apară primele „breșe”, care aveau să se lărgească rapid, ducînd în a doua jumătate a anilor '60 și începutul actualului deceniu la constituirea unui tot mai larg front al literaturii critice. În însăși ideologia marelui capital — a cărei pondere în peisajul ideologic american rămîne preponderantă — au loc importante schimbări. Apologia fără rezerve face loc recunoașterii onora din „problemele nerezolvate”, din contradicțiile sistemului.

Ceea ce caracterizează evoluția ansamblului literaturii economice americane este faptul că spiritul critic a devenit cu fiecare zi tot mai viguros, trecînd de la semnalarea onora dintre contradicțiile cele mai flagrante la critica generalizată a sistemului în forma sa actuală, la contestarea lui negativă și apoi la afirmarea pozitivă a necesității și posibilității edificării în S.U.A. a unei noi societăți.

Interviuri : Anghel SCHOR

Desene de Cik Damadian

**ECONOMIE
MONDIALA**

CODIFICAREA DREPTURILOR ȘI OBLIGAȚIILOR FUNDAMENTALE ALE STATELOR — COMPONENTĂ ESENȚIALĂ A NOII ORDINI ECONOMICE ȘI POLITICE INTERNAȚIONALE (III)

Nerecurgerea la propagandă în favoarea războiului

OBLIGAȚIA statelor de a se abține de la propagandă în favoarea războiului de agresiune, a folosirii forței sau amenințării cu forța este indisolubil legată de incriminarea agresiunii, a recursului la forță în general.

Din moment ce războiul de agresiune constituie o crimă internațională, afectând întreaga comunitate a statelor, agresiunea fiind interzisă nu numai din punct de vedere moral, dar și din punct de vedere politic și juridic, apare evident că propagandă în sprijinul declanșării unui astfel de război, complicitatea și instigarea la declanșarea lui prezintă o deosebită pericolozitate pentru societatea internațională. Este, deci, o datorie de prim ordin a tuturor statelor de a se abține, în conduita lor internațională, de la orice fel de acte care ar putea fi considerate ca o propagandă în favoarea războiului de agresiune.

După cum este cunoscut, Adunarea Generală a O.N.U. a condamnat, prin rezoluția sa 110 (II) din 3 noiembrie 1947, „propaganda de război în orice formă și în orice țară, care are ca scop sau care poate crea sau mări amenințarea a păcii, o violare a ei sau un act de agresiune”.

Propaganda de război, reprezentând de fapt un act de pregtare a războiului, este considerată astăzi, în mod unanim, drept o infracțiune internațională, prohibită de principiile generale ale dreptului internațional penal și documentele internaționale pe baza cărora a fost stabilită răspunderea statelor agresoare în cel de-al doilea război mondial. Declarația asupra principiilor dreptului internațional privind relațiile prietenești și cooperarea dintre state, din 1970, prevede, la rîndul său, că, în conformitate cu scopurile și cu principiile Organizației Națiunilor Unite, statele au obligația de a se abține de la orice propagandă în favoarea războaielor de agresiune, înscrind această obligație în capitolul privitor la interzicerea recurgerii la forță sau la amenințarea cu forță, ceea ce subliniază încă o dată contribuția pe care interzicerea propagandei de război este menită s-o aducă la excluderea forței, sub toate formele, din sfera relațiilor interstatale.

Din această obligație derivă, prin implicație, îndatorirea tuturor statelor de a promova și cultiva bunele relații între țări și popoare, înțelegerea, stima și respectul lor reciproc, idealurile păcii, securității și cooperării internaționale. O confirmare recentă a acestei îndatoriri de înaltă valoare etică, politică și juridică o constituie angajamentul asumat de statele participante la Conferința pentru securitate și cooperare în Europa de a promova, prin toate mijloacele pe care le consideră adecvate, un climat de încredere și respect între popoare. „În conformitate cu obligația lor de a se abține de la propagandă în favoarea războaielor de agresiune sau a oricărei amenințări cu forță sau a folosirii forței...”.

Călăuzită de dorința de a contribui la precizarea elementelor constitutive ale acestei obligații, România a propus recent — prin documentul difuzat la O.N.U. în problemele dezarmării — asumarea de către statele lumii a unui angajament privind interzicerea tuturor formelor de propagandă de război, de învrăjpire și ură între națiuni. Potrivit propunerii românești, mijloacele de informare în masă — presa, radioul, televiziunea —, literatura, cinematograful, toate mijloacele de informare și influențare a opiniei publice trebuie să urmărească educarea oamenilor în spiritul opoziției hotărâte față de război, față de actele de agresiune și violență, față de orice imixțiuni în treburile interne, față de politica rasistă, de subjugare colonialistă și neocolonialistă, și să cultive idealurile păcii și ale înfrățirii între popoare. O acțiune practică, eficientă în acest sens ar fi adoptarea de către state, în limitele sistemelor lor constituționale, a unor măsuri legislative care să facă efectivă interzicerea propagandei de război, a învrăjbirii dintre țări și popoare, a oricăror altor forme de propagandă împotriva păcii.

Lichidarea colonialismului și neocolonialismului

O OBLIGAȚIE internațională de cea mai mare importanță a statelor este aceea de a acționa pentru lichidarea colonialismului și neocolonialismului, pentru eradicarea definitivă din viața internațională a tuturor formelor de dominație și opresiu-

ne, pentru afirmarea liberă și independentă a tuturor națiunilor.

Insemnătatea acestei obligații este reliefată de faptul că omenirea traversează în prezent un proces de importanță istorică, în care lupta de eliberare a popoarelor subjugate constituie o componentă organică a procesului revoluționar, de mare amploare, al emancipării naționale și sociale a tuturor popoarelor și al transformării radicale a relațiilor internaționale. În acest context, fiecare succes reperat în lupta pentru independență și libertate, în orice parte a globului, este o contribuție efectivă la emanciparea universală a popoarelor, un aport însemnat la cauza instaurării unor relații internaționale de tip nou în lume.

Abolirea oricăror forme de dominație și asuprire imperialistă, lichidarea completă a colonialismului și neocolonialismului, înfăptuirea dreptului fundamental al tuturor popoarelor la libertate, egalitate și demnitate reprezintă una din problemele cardinale pentru progresul întregii omeniri, pentru asigurarea unei păci trainice pe planeta noastră.

„Istoria demonstrează zi cu zi, ceas de ceas — am putea spune, arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, că tot ce s-a clădit pe forță, dictat și presiune de orice fel s-a prăbușit până la urmă sub loviturile luptei popoarelor, a maselor largi populare. Toate marile imperii care își prevedeau o viață veșnică s-au prăbușit — după cum se cunoaște — unul după altul, pe ruinele acestor imperii care subjugau popoarele s-au ridicat națiuni libere, independente.”

Viața demonstrează că nu politica de dominație imperialistă și colonialistă, de asuprire și subjugare a altor popoare, ci politica de independență, de respectare a dreptului fiecărui popor de a-și clădi viața în mod liber corespunde cerințelor dezvoltării istorice, năzuinței fiecărui popor¹³⁾.

Veritabilă „Cartă a decolonizării”, Declarația asupra acordării independenței țărilor și popoarelor coloniale, adoptată de Adunarea Generală a O.N.U. la 14 decembrie 1960, pornind de la dreptul fiecărui popor la libertate și independență, de la premisa că procesul de eliberare a popoarelor este irezistibil și ireversibil, a proclamat în mod solemn necesitatea de a se pune capăt urgent și necondiționat colonialismului în toate formele și manifestările sale. „Supunerea popoarelor subjugării, dominației și exploatării străine — relevă Declarația — constituie o negare a drepturilor fundamentale ale omului, este contrară Cartei Națiunilor Unite și reprezintă un obstacol în calea promovării păcii și cooperării mondiale¹⁴⁾”.

Numeroase documente adoptate pe parcursul anilor în cadrul Organizației Națiunilor Unite au dezvoltat și concretizat conținutul obligației internaționale a statelor de a acționa pentru combaterea colonialismului, aprofundând conținutul acesteia îndatoririi.

Declarația referitoare la principiile dreptului internațional privind relațiile prietenești și cooperarea dintre state — adoptată la sesiunea jubiliară O.N.U. din 1970 — înscrie îndatorirea statelor de a favoriza realizarea principiului egalității în drepturi a popoarelor și a dreptului lor de a dispune de ele însele, de a se achita de răspunderile ce le revin, în conformitate cu Carta, pentru a promova relațiile prietenești și cooperarea dintre state și a pune capăt colonialismului, ținînd seama în modul convenit de voința liber exprimată a popoarelor interesate¹⁵⁾.

Programul de acțiune pentru îndeplinirea integrală a Declarației asupra acordării independenței țărilor și popoarelor coloniale²¹⁾ subliniază că perpetuarea colonialismului, în toate formele și manifestările sale, „constituie o crimă care violează Carta Națiunilor Unite, Declarația asupra acordării independenței țărilor și popoarelor coloniale și principiile dreptului internațional”. Documentul reafirmă, în același timp, dreptul inerent al popoarelor asuprite de a lupta prin toate mijloacele împotriva puterilor coloniale, care se opun aspirației lor la libertate și independență, fundamentînd astfel, din punct de vedere politic și juridic, legitimitatea luptei duse de popoarele oprimate pentru emanciparea națională.

Rezoluțiile adoptate ulterior de Organizația Națiunilor Unite au accentuat conținutul obligației internaționale a statelor de a lupta împotriva colonialismului. Astfel, dacă inițial această obligație se înfățișa în primul rînd ca o obligație directă a puterilor coloniale de a pune capăt dominației lor și

de a acorda independența popoarelor subjugate, celelalte state avind mai mult îndatorirea de a susține și a nu face nimic care ar periclita înlăptuirea acestui proces, condamnarea expresă a colonialismului ca o crimă de drept internațional a adus pe primul plan al problemicii decolonizării dreptul popoarelor coloniale de a cere și a primi sprijin în lupta lor justă pentru libertate și obligația celorlalte țări de a sprijini nemijlocit această luptă. Ca o consecință a acestei dezvoltări, s-a cristalizat recunoașterea luptei de eliberare a popoarelor ca o formă a dreptului de autoapărare și, pe cale de consecință, îndatorirea acordării unui sprijin internațional moral și material mișcărilor de eliberare, populațiilor din zonele eliberate, confirmarea calității organizațiilor care conduc lupta de eliberare ca reprezentanți autentici ai popoarelor din aceste teritorii și a statutului legal al combatanților care desfășoară lupta armată împotriva regimurilor colonialiste și rasiste. Astfel, o rezoluție adoptată la cea de-a XXVIII-a sesiune a Adunării Generale a O.N.U., reafirmând legitimitatea luptei popoarelor împotriva dominației coloniale, precizează că „violarea statutului legal al combatanților care luptă într-un conflict armat împotriva dominației coloniale sau străine și împotriva regimurilor rasiste antrenează o deplină responsabilitate, în conformitate cu normele dreptului internațional”²³⁾.

Concomitent cu aceasta s-a afirmat, ca o componentă a obligației internaționale amintite, și îndatorirea statelor de a pune capăt intereselor străine în teritoriile dependente și chiar în noile țări, după obținerea independenței.

Programul de acțiune învedere, de altfel, încă din 1970, necesitatea unei campanii energice și continue împotriva activităților și practicilor intereselor străine, economice, financiare și de altă natură, care operează în teritoriile coloniale, preconizând adoptarea, de către statele membre ale O.N.U., a unor măsuri pentru ca resortisanții și societățile care țin de jurisdicția lor să renunțe la aceste activități și practici. Necesitatea decolonizării economice a fost amplu fundamentată și dezvoltată în documentele țărilor neangajate, ale statelor în curs de dezvoltare, în Declarația de la Dakar, în Declarația și Programul de la Lima și în alte documente, întreaga problematică a făuririi unei economii și politici de sine stătătoare a țărilor noi încadrându-se în preocupările pentru restructurarea relațiilor internaționale, pentru așezarea lor fermă pe noile principii ale dreptului și eticii internaționale.

Sînt relevante în această privință dispozițiile art. 16 din Carta drepturilor și îndatoririlor economice ale statelor, care subliniază obligația statelor de a acționa pentru eliminarea colonialismului, neocolonialismului și, în general, a tuturor formelor de dominație și constringere. Se stipulează, în același timp, că „Statele care practică astfel de politici de constringere sînt responsabile din punct de vedere economic față de țările, teritoriile și popoarele afectate, cărora trebuie să le restituie toate resursele naturale sau de alt fel și pe care trebuie să le compenseze integral pentru exploatarea, epuizarea și pagubele provocate acestor resurse”.

Evoluția conținutului obligației statelor de a acționa împotriva colonialismului și neocolonialismului dovedește însemnătatea deosebită a acestei obligații politico-juridice a statelor în etapa actuală, strînsa ei corelație cu procesul afirmării noilor principii ale relațiilor interstatale, necesitatea făuririi unei solidarități militante a tuturor popoarelor, în scopul generalizării principiilor dreptății și echității în viața internațională, a favorizării afirmării potențialului material și uman al fiecărei națiuni.

Respectarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale

CONSECINȚĂ a marilor transformări progresiste intervenite în lume în ultimele trei

decenii, obligația statelor de a respecta drepturile omului și libertățile sale fundamentale reprezintă una din realizările cele mai semnificative ale dreptului internațional în perioada postbelică. Traducerea în viață a acestei obligații este de natură a oferi un cadru prielnic manifestării plene a capacității creatoare a tuturor oamenilor, asigurându-le condiții de viață și muncă echitabile, în măsură să permită concentrarea eforturilor tuturor indivizilor care alcătuiesc o națiune în vederea dezvoltării, progresului și prosperității propriei lor națiuni.

Reafirmînd în preambulul său „credința în drepturile fundamentale ale omului, în demnitatea și valoarea persoanei, în egalitatea în drepturi a bărbaților și femeilor”, Carta Organizației Națiunilor Unite consfințește în mod expres, la art. 56, obligațiile statelor privind „respectarea universală și efectivă a drepturilor omului și libertăților fundamentale pentru toți, fără deosebire de rasă, sex, limbă sau religie”.

Posterior intrării în vigoare a Cartei, în cadrul Națiunilor Unite au fost elaborate numeroase instrumente politico-juridice

internaționale care dau expresie preocupării pentru realizarea unui standard minim de protecție a valorilor fundamentale ale omului, atributelor de bază ale personalității umane, drepturilor și îndatoririlor ce-i revin în raport cu semenii săi și comunitatea națională din care face parte. În rîndul acestor documente, se cuvin a fi menționate în special Declarația universală a drepturilor omului, Pactul internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale, Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice, ca și numeroase rezoluții ale O.N.U. care au condamnat colonialismul, discriminarea rasială, politica de apartheid, convențiile privind genocidul, interzicerea discriminării rasiale și a politicii de apartheid, imprescriptibilitatea crimelor de război și a crimelor contra umanității ș.a.

Prin aceste documente, comunitatea mondială recunoaște importanța universală a demnității inerente tuturor membrilor familiei umane, a drepturilor omului și libertăților fundamentale, a căror promovare și respectare este esențială pentru asigurarea dezvoltării și progresului națiunilor lumii, reprezintă un factor indispensabil al păcii, securității și colaborării internaționale.

Tuturor statelor le revine obligația de a respecta drepturile omului și libertățile fundamentale, inclusiv libertatea de gândire, conștiință, religie sau convingere pentru toți, fără deosebire de rasă, sex, limbă sau religie. Ele au îndosebi îndatorirea de a promova și încuraja exercitarea unor asemenea drepturi și libertăți fundamentale, cum sînt: dreptul la viață, la libertate și la securitatea persoanei; dreptul de muncă, la odihnă, la securitatea socială și la proprietate; dreptul la educație; dreptul de a alege și a fi ales, de a participa la conducerea treburilor publice; dreptul de a lua parte la viața culturală: libertatea gândirii, a conștiinței, religiei sau convingerilor; libertatea de opinie și asociere; libertatea corespondenței și a presei. Statele sînt, de asemenea, datoare să asigure ca toți cetățenii lor să beneficieze în mod egal de aceste drepturi și libertăți fundamentale, în conformitate cu legea, fără discriminări și fără distincție de rasă, culoare, sex, limbă sau religie.

În virtutea declarației privind promovarea în rîndurile tineretului a idealurilor de pace, respect reciproc și înțelegere între popoare, adoptată de Adunarea Generală a Națiunilor Unite în 1965, la inițiativa României, tuturor statelor le incumbă obligația de a adopta măsuri și programe în scopul educării tinerei generații în spiritul păcii, dreptății, libertății, respectului mutual și al înțelegerii, spre a promova drepturi egale pentru toți oamenii și toate națiunile, progresul economic și social, pacea, securitatea și justiția internațională. Tinerii trebuie să fie educați în spiritul demnității și egalității tuturor membrilor familiei umane, fără deosebire de rasă, culoare, origine etnică sau credință, în spiritul respectului drepturilor fundamentale ale omului și al dreptului popoarelor la libertate și independență.

Statele lumii sînt chemate să coopereze între ele și cu Națiunile Unite pentru a promova respectarea universală și efectivă a drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, cu respectarea principiilor care guvernează relațiile dintre ele și în conformitate cu țelurile Cartei O.N.U. Ele sînt datoare, totodată, să respecte declarațiile și acordurile internaționale în acest domeniu, inclusiv Pactele internaționale referitoare la drepturile omului.

Înlăptuirea noii ordini politice și economice în lume, facilitînd dezvoltarea statelor suverane și independente, afirmarea lor deplină pe planul relațiilor internaționale, este de natură să contribuie la afirmarea drepturilor omului într-un context nou, al bunăstării materiale, independenței economice și politice a tuturor popoarelor, la adăpost de pericolul unei conflagrații mondiale, în măsură a cauza pagube incalculabile valorilor materiale și umane. Statornicirea principiilor noii ordini va oferi posibilitatea înlăptuirii dezideratelor de pace și progres ale tuturor națiunilor, favorizînd astfel asigurarea unei protecții reale și efective a drepturilor omului, fără nici o discriminare, în cadrul respectării universale a drepturilor fundamentale ale tuturor popoarelor.

dr. Nicolae ECOBESCU
dr. Victor DUCULESCU

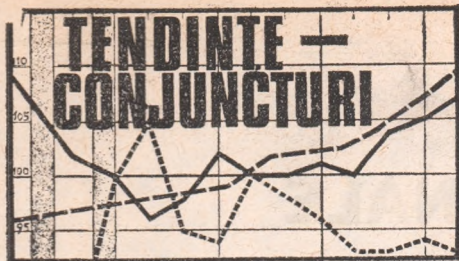
¹⁸⁾ Nicolae Ceaușescu. Cuvîntare la marea adunare populară din municipiul Cluj-Napoca, 16 octombrie 1974. „Știința” nr. 10001, 17 octombrie 1974.

¹⁹⁾ Rezoluția Adunării Generale a O.N.U. 1514 (XV).

²⁰⁾ Rezoluția Adunării Generale a O.N.U. 2625 (XXV), 24 octombrie 1970.

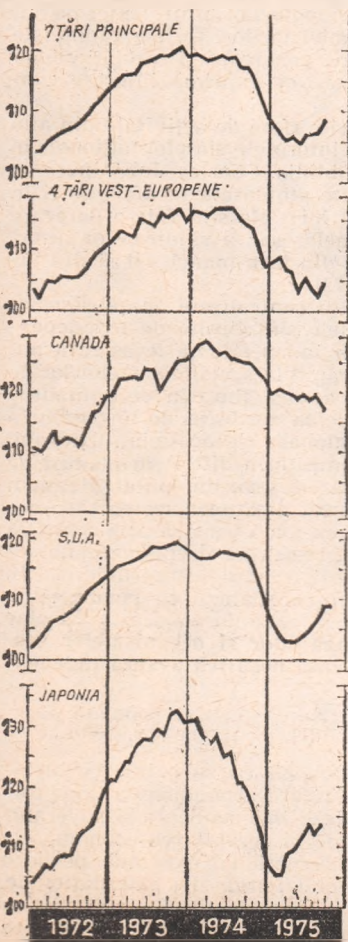
²¹⁾ Rezoluția Adunării Generale a O.N.U. 2621 (XXV), 12 octombrie 1970.

²²⁾ Rezoluția Adunării Generale a O.N.U. 3103 (XXVIII), 12 decembrie 1973.

Producția industrială în țările O.C.D.E.

ULTIMUL NUMĂR al publicației semianuale a Organizației de colaborare și dezvoltare economică (Perspectives économiques de l'O.C.D.E., 18, Décembre 1975) prezintă grafic evoluția recentă a producției industriale în principalele șapte țări capitaliste dezvoltate, membre ale organizației: Franța, R.F.G., Italia, Anglia, Canada, S.U.A. și Japonia. Ușoara redresare ce se poate remarca pe ansamblul celor șapte țări se datorează mai ales tendințelor din S.U.A. și Japonia, în timp ce industria Canadei se află în continuare pe panta recesiunii iar semnele de reducere a creșterii în cele patru țări vest-europene incluse erau relativ puțin accentuate. Există de altfel o diferențiere și între cele patru țări europene, dintre care redresarea producției industriale poate fi considerată amorsată la finele perioadei ilustrate de grafic numai în R.F.G. și Italia. Pentru 1976 experții O.C.D.E. prevăd o creștere mai lentă în țările

europene membre ale organizației, în comparație cu S.U.A. și Canada.

Progrese și rezerve ale cooperării industriale Est - Vest

CU TOATA VIGOAREA cu care s-a dezvoltat cooperarea industrială în ultimii ani, ea ocupă încă un loc modest în cadrul relațiilor economice Est-Vest, constată un studiu întreprins de Secretariatul Comisiei economice O.N.U. pentru Europa pe un eșantion de 207 contracte de cooperare industrială. După unele evaluări recente, numărul contractelor de cooperare industrială încheiate în zona C.E.E./O.N.U. ar fi de circa 1000, din care eșantionul respectiv acoperă deci ceva mai puțin de un sfert.

Studiul relevă că acordurile de cooperare privesc îndeosebi ramuri industriale pentru care progresul tehnic este un factor foarte important al dezvoltării — industria constructoare de mașini, electrotehnică și electronică, a mijloacelor de transport și chimică.

Alături de formele mai vechi ale cooperării industriale — cedarea de licențe și furnizarea de uzine sau instalații complete cu livrarea în contrapartidă a produselor obținute pe baza acestor licențe sau în uzinele și cu instalațiile respective, ca și de acordurile de coproducție în baza specializării și de acordurile de subcontractare, o utilizare în creștere cunoscută forme relativ mai noi ale cooperării industriale — operațiile în asociație și societățile mixte de producție, ultimele două reprezentând acum aproape 20% din eșantionul citat.

Studiul permite de asemenea constatarea că fiecare formă de cooperare industrială este utilizată cu predilecție în anumite ramuri ale industriei. Astfel, licențele se întâlnesc foarte frecvent în industria constructoare de mașini și a materialelor de transport, în vreme ce livrarea de uzine și instalații complete este forma cea mai utilizată în industria chimică, iar subcontractarea este întâlnită mai ales în industria constructoare de mașini și anume în producția de mașini-unelte; societățile mixte activează mai ales în anumite domenii de vîrf din industria chimică, electronică, electrotehnică.

Din punct de vedere al re-

partiției geografice a contractelor, studiul C.E.E./O.N.U. constată că țările care ocupă astăzi primele locuri în privința numărului contractelor de cooperare industrială — atît în estul cît și în vestul continentului — sînt și cele care au pășit mai de timpuriu pe această cale: Polonia, Ungaria, R.F.G., Franța.

Reducerea stocurilor de cherestea în Europa

DUPĂ REDUCEREA în 1975, mai amplă decît se aștepta, a cererii pentru produsele forestiere din partea țărilor capitaliste, este puțin probabil ca această cerere să cunoască o învioreare sensibilă în cursul anului curent, au apreciat experții Comitetului forestier al F.A.O./C.E.E. la cea de-a 33 sesiune anuală a acestui organism.

În ceea ce privește cherestea de rășinoase, evaluările comitetului fixează necesarul țărilor europene (fără U.R.S.S.) la 68,4 mil. mc, adică cu 3,3% mai mult decît volumul estimat pe anul 1975 circa 10 mil. mc sub nivelul consumului efectiv din 1973. Întrucît producția proprie a țărilor respective va spori puțin după reducerea cu 11,4 mil. mc în 1975, se consideră că nevoile lor de import la cherestea de rășinoase se vor mări la 22,1 mil. mc (față de 19,1 mil. mc în 1975). Totodată, în 1976 în rîndurile producătorilor vest-europeni se va manifesta în continuare tendința de reducere a stocurilor de cherestea, care atinseseră un nivel foarte înalt la sfîrșitul anului 1974. Totodată, evoluția pieței vest-europene a cherestelei de rășinoase va fi considerabil influențată de perspectivele construcției de locuințe în țările respective.

Piața orezului: destindere

CONFORM ESTIMAȚIILOR Departamentului Agriculturii al S.U.A., recolta mondială de orez va fi — în sezonul 1975/76 — cu circa 4% mai mare decît în sezonul precedent, depășind cu 2 mil. tone nivelul mediu anual din perioada 1960—1974. Ca urmare, și exporturile mondiale de orez ar fi crescut în 1975 cu 200 mii tone față de 1974, ajungînd la 7,6 mil. tone. După alte opinii, însă, exportul s-a menținut la același nivel ca în 1974; această apreciere ține seama de faptul că cererea potențială de orez a numeroase țări în curs de dezvoltare este limitată de penuria de devize, precum și de împrejurarea că — în ciuda scăderii considerabile, din ultimul an și jumătate, a prețurilor la orez — acestea rămîn încă net superioare celor la grîu și porumb. Ca urmare, în 1976 cererea pe piața orezului ar putea să fie

inferioară ofertei, încît tendința de scădere a prețurilor să persiste.

De menționat, că în ultimii doi ani printre principalii exportatori de orez au fost S.U.A., Tailanda, Italia, Birmania, Pakistan, Japonia și Egipt, iar printre cei mai de seamă importatori se numără Indonezia, țările din Orientul Apropiat și Mijlociu, precum și Europa occidentală.

Plumb și zinc: optimism prudent

RECESIUNEA ECONOMICA din țările capitaliste a provocat, în anul 1975, serioase perturbări și în raportul dintre cererea și oferta de plumb și zinc pe piața mondială capitalistă — se subliniază într-un raport dat recent publicității de Grupul internațional de cercetări asupra problemelor acestor două metale. Se apreciază că consumul (vizibil) de plumb în lumea capitalistă a scăzut în 1975 cu circa 500 mii de tone față de nivelul din 1974, iar consumul de zinc — cu peste 1 mil. tone, în condițiile dublării și respectiv triplării stocurilor celor două metale la producători, în decurs de un an. În 1975 prețurile la plumb s-au redus aproape la jumătate, în timp ce prețurile la zinc s-au păstrat, în general, la nivelul din anul precedent.

Prevederile pentru 1976, care — după cum consideră autorii raportului — trebuie abordate cu multă prudență, dictată de incertitudinea evoluției conjuncturii economice din țările capitaliste, converg totuși spre o creștere cu 10% a consumului de plumb și cu 15% a celui de zinc, fără a se atinge parametri realizați în perioada 1973—1974. În aceste condiții, oferta pe piață va depăși și în anul 1976 cereera la cele două metale.

Elveția: inviorarea intirzie

O ANALIZĂ a evoluției economiei Elveției, publicată nu de mult de Uniunea băncilor elvețiene, aduce unele rectificări prognozelor efectuate în primăvara 1975. Se apreciază că — sub efectul prelungirii recesiunii economice în celelalte țări capitaliste — scăderea produsului național brut al Elveției în 1975 ar reprezenta 4%, și nu 2,7%, constituind cea mai puternică reducere din 1949 încoace.

Se consideră, de asemenea, că nu este de așteptat ca inviorarea economiei să se producă în cursul anului 1976. Astfel, P.N.B. ar urma să rămînă la nivelul anului 1975, volumul investițiilor se va restringe cu 2,1% (după o micșorare cu 13,2% în acest an), iar cererea internă pentru mărfurile de larg consum — cu 3,8% (—8,5% în 1975).

TENDINȚE ALE EXPANSIUNII MONOPOLURILOR INTERNAȚIONALE

STUDIAREA monopolurilor internaționale, puternic integrate în diviziunea internațională a lumii capitaliste, devine tot mai importantă în contextul în care se ridică cu tărie necesitatea instaurării unei noi ordini economice și politice mondiale. Aceasta presupune, așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, „înlăturarea hotărâtă a vechilor relații de inechitate, a asupririi unor popoare de către altele, impune lichidarea politicii imperialiste, colonialiste și neocolonialiste”¹⁾

Dezbaterile în jurul monopolurilor

internaționale (nu ne propunem să analizăm acum diferențele dintre diferitele denumiri sub care sînt cunoscute) se înscriu ca preocupări de seamă ale partidelor comuniste și muncitorești din țările capitaliste dezvoltate, ale sindicatelor, precum și ale guvernelor din țările în curs de dezvoltare, ale unor foruri politice și științifice internaționale, inclusiv Organizația Națiunilor Unite, care a însărcinat un grup de personalități cu studiul efectelor monopolurilor internaționale asupra dezvoltării și asupra relațiilor internaționale.

Creșterea concentrării monopoliste a producției și capitalului, intervenția crescîndă a statului capitalist prin diverse pîrghii economice în direcția stimularii și susținerii acumulării monopoliste și a expansiunii monopolurilor, desfășurarea revoluției științifico-tehnice, au condus la întărirea potențialului lor economic și financiar, la accentuarea caracterului lor internațional și implicit la amplificarea formelor de confruntare și la modificări în strategia de expansiune a monopolurilor la scara economiei mondiale capitaliste.

● O nouă etapă pe calea monopolizării

ÎN CONDIȚIILE creșterii ponderii și importanței monopolurilor internaționale, lupta de concurență capătă noi dimensiuni la nivelul sistemului mondial capitalist. Confruntarea dintre aceste monopoluri internaționale ca expresie a unei „noi etape a mișcării de monopolizare a producției și schimburilor la scara întregii lumi capitaliste” (La nouvelle critique, nr. 70/1974, p. 60—61) s-a transformat într-o componentă ce însoțește evoluția economiei capitaliste contemporane. După cum apreciază Henri Claude, se poate vorbi de „o fază nouă a luptei pentru împărțirea și reimpărțirea pieței capitaliste, a surselor de materii prime, a sferelor de export de capital, pentru împărțirea și reimpărțirea mîinii de lucru și a surselor de obținere a plusvalorii”.

Monopolurile internaționale folosesc în strategia lor ca principal mijloc de expansiune investiția directă, care permite prelungirea activității dincolo de granițele naționale cu deosebire în sectoarele ce se încadrează în strategia de ansamblu, urmărind cîteva obiective ca, de pildă, asigurarea unui profit ridicat, controlul asupra unor resurse naturale, sectoare de vîrf sau desfacerii produselor, eludarea taxelor vamale ridicate, avantajele de pe urma diferențierii de impunere etc.

Investițiile directe după 1950 au cunoscut un ritm mediu anual de creștere de 10%, superior celui de creștere a comerțului internațional, care se apreciază la 7%. În deceniul 1960—1970, în timp ce produsul național brut însumat al lumii capitaliste a crescut cu 119%, iar exportul de mărfuri cu 147%, investițiile directe private au sporit cu 167%. Se apreciază că valoarea reală totală a investițiilor directe s-ar ridica la 250—300 miliarde dolari, din care 80% sînt sub controlul a 200 firme nord-americane, 40 — vest-europene și 10 — japoneze. Aceste date evidențiază supremația monopolurilor nord-americane în expansiunea lor, prin intermediul investiției directe, ceea ce constituie și una din cauzele intensificării în ultima perioadă a contradicțiilor la nivelul economiei mondiale capitaliste (vezi tabelul nr. 1).

Deosebit de importante sînt modificările survenite în orientarea geografică a investițiilor directe în sensul reducerii lor relative în Canada și America Latină și creșterii lor în Europa occidentală. Multiplele avantaje pe care le oferă piața vest-europeană, diferența de salarizare, de impunere, precum și motive de ordin politic au condus la modificarea strategiei monopolurilor nord-americane în această privință.

În același timp se accentuează tendința Japoniei și a țărilor vest-europene de a-și majora investițiile directe în străinătate. Ni se pare concludentă incisivitatea monopolurilor japoneze în sud-estul Asiei, unde dispuneau în 1974 de investiții de 2,5 miliarde de dolari față de numai 48 milioane de dolari în 1960, reprezentînd 60% din totalul investițiilor nord-americane din această zonă.

● Predilecție pentru industriile de vîrf

O ALTĂ TENDINȚĂ ce se conturează în strategia monopolurilor internaționale și determină mărimea influenței lor asupra economiei țărilor în care se implantează este orientarea investițiilor directe cu precădere în ramurile prelucrătoare, de vîrf, participînd la exploatarea forței de muncă calificate din aceste țări, la comerțul cu produse prelucrate, integrîndu-se în tendințele actuale ale diviziunii internaționale a muncii (vezi tablele nr. 2 și 3).

Deși implantate cu predilecție în ramuri care presupun des-

fășurarea unei activități de cercetare (construcția de automobile, prelucrarea petrolului, farmaceutică, electronică, electrotehnică și chiar unele subramuri ale industriei alimentare), societățile mamă sînt cele care concentrează de regulă activitatea de cercetare, desfășurată numai într-o măsură redusă la nivelul filialelor. Aceasta reiese din faptul că în timp ce aportul filialelor lui General Motors, I.B.M., I.T.T. reprezintă 30—50% din totalul cifrei de afaceri a societății-mamă, cheltuielile pentru cercetare destinate filialelor dețin o pondere de numai 4% din bugetul societății-mamă destinat acestui scop. Desigur că filialele beneficiază de rezultatele cercetării desfășurate de societatea-mamă, prin obținerea de brevete și licențe. Uneori însă societatea-mamă, în strategia sa, are în vedere ca anumite filiale, prin lansarea de tehnologii noi sau de produse noi, să ocupe o poziție care să le dea dreptul de a fixa un preț de monopol, să limiteze concurența din partea întreprinderilor autohtone, să compenseze unele pierderi determinate de stările de recesiune în unele perioade sau țări.

Creșterea și expansiunea geografică a monopolurilor internaționale — după cum se evidențiază în raportul Consiliului economic și social al O.N.U. — a fost în ultimele două decenii unul din fenomenele caracteristice pentru economia capitalistă. Desigur că această incisivitate a monopolurilor prin intermediul investiției directe în cadrul economiei țărilor, fie ele capitaliste dezvoltate sau în curs de dezvoltare, generează și o relație nouă monopol internațional—stat național, ce exprimă interese contradictorii.

Expansiunea capitalului în diferite sfere de activitate din alte țări vine adesea în contradicție cu interesele statelor naționale în care s-a implantat. După cum sublinia Charles Job, „puterea finală de adoptare a hotărîrilor este amplasată în afara țării în care acționează corporațiile, astfel încît ele sînt într-o oarecare măsură libere de influența guvernelor sau a sindicatelor internaționale și a consumatorilor, atît din țara-mamă, cît și din țările-gazdă” (Morning Star, 20.X.1972).

Controlul și orientarea activității centralizate de către societatea-mamă nu înseamnă că filialele sînt lipsite de o independență de gestiune. Tocmai relativa independență le asigură posibilitatea de a se adapta cît mai rapid la specificul pieței locale ca și al altor piețe apropiate. În același timp în determinarea dezvoltării filialelor se poartă de la strategia de ansamblu a societății-mamă, de la interesele globale ale acesteia, ignorînd nu de puține ori orientările preconizate în diferitele planuri de dezvoltare ale țării pe teritoriul căreia s-au implantat. Reținem aprecierea lui Carl Arend Weingardt, directorul general al monopolului Unilever, care arată că „cu toată considerația acordată nevoilor naționale este necesar să rezervăm deciziile finale societății-mamă în vederea menținerii unității întreprinderii”. În legătură cu efectele pe care această contradicție le generează pe plan economic și politic, după cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, „creșterea rolului companiilor și organismelor economice supranaționale are o influență negativă asupra independenței multor state”²⁾.

● Contradicții la altă scară

REALITĂȚILE contemporane atestă că se ridică cu stringență necesitatea instaurării unor relații economice, a unor forme de colaborare care să nu afecteze independența și suveranitatea altor țări și care să contribuie la dezvoltarea economică a tuturor statelor. Or, monopolul internațional exprimă, pe de o parte, unitatea de interese la nivelul burgheziei internaționale, pe de altă parte, strategiile sale nu se identifică pe deplin cu cele ale statelor capitaliste pe teritoriul cărora acționează, ceea

ce face ca adesea ciocnirea să nu rămână la treapta monopol autohton — monopol internațional, ci să se ridice la scara stat național — monopol internațional.

Pe de o parte distingem conflicte între statul din țara de origine și monopolul internațional care, în goana după profit, transferă o parte din investiții peste graniță, ceea ce poate avea consecințe nefaste asupra folosirii forței de muncă, asupra dezvoltării unor ramuri sau regiuni adâncind decalajele din țara de unde pleacă capitalul. Ele pot determina și o deteriorare a balanței de plăți în cazul când sint depășite anumite limite ale exportului de capital. Pe de altă parte, monopolul internațional intră în contradicție și cu interesele statului pe teritoriul căruia își implantează filialele în condițiile în care acestea controlează ramuri cheie ale economiei, influențează asupra politicii prețurilor, asupra condițiilor de vânzare sau de utilizare a forței de muncă.

În măsura în care strategiile companiilor internaționale lezează interesele de ansamblu urmărite de statele naționale și situația conflictuală va fi mai puternică. Statul va introduce anumite măsuri de protejare a propriei economii, va declanșa o politică de restricții care să reducă influența monopolurilor internaționale. Asemenea măsuri sint tot mai mult cerute atît de diferitele organizații patronale, cît mai ales de către clasa muncitoare și alte forțe progresiste care resimt efectele sociale și economice ale expansiunii acestor monopoluri.

În același timp, monopolurile internaționale prezente în țările în curs de dezvoltare sint nevoite ca în strategiile lor să țină seama într-o măsură tot mai mare de politicile economice naționale. Cu toate acestea se ridică încă probleme deosebite legate de independență, mai ales pentru acele state unde monopolurile internaționale dețin poziții importante și exercită un pu-

Tabelul nr.1

Partea filialelor nord-americane în totalul investițiilor industriale în câteva țări capitaliste (%)

Țara	1966	1970
Anglia	16,3	20,9
Franța	4,3	5,8
R.F.G.	9,2	12,3
Belgia-Luxemburg	17	14,1
Canada	42,7	32,2
Mexic	6,7	9,3

Sursa: *Entreprise*, 4 mai 1973.

Tabelul nr.2

Forța de muncă ce lucrează în filialele americane în % din totalul forței de muncă ocupate în industria prelucrătoare.

Țara	1970
Canada	30
Anglia	8
Belgia-Luxemburg	13
Franța	4
R.F.G.	5
Mexic	10

Sursa: *Entreprise*, 4 mai 1973.

Tabelul nr.3

Partea filialelor americane în exportul diferitelor țări capitaliste (%)

Țara	1966	1970
Canada	35%	42
Anglia	19%	17
Belgia	13%	13
Franța	7%	9
R.F.G.	7%	8
Japonia	1%	2
Mexic	11%	45

Sursa: *Problèmes économiques*, nr.1322/1973, pag.23.

ternic control asupra economiei. După unele date ale O.N.U., numărul întreprinderilor aflate în proprietatea sau sub controlul monopolurilor internaționale în țările în curs de dezvoltare se ridică la 8000. Monopolurilor de origină americană le revin 50% din numărul acestora, celor engleze 25%, iar restul celor franceze, vest-germane și japoneze. Aceleași date ale O.N.U. evidențiază faptul că 40% din producția industrială și jumătate din exportul țărilor în curs de dezvoltare aparțin filialelor monopolurilor internaționale.

Deși dispun de o puternică forță economică și tehnică, prin politica de expansiune la baza căreia stau interese determinate de profitul de monopol, monopolurile internaționale nu au atenuat inegalitățile, ci asistăm în unele zone chiar la o adâncire a decalajelor. Aceasta se datorește tendințelor de concentrare a investițiilor directe spre zone relativ mai dezvoltate ocolind adesea regiunile mai sărace, deoarece lipsa unei infrastructuri diminuează eficiența investițiilor monopolurilor străine.

● O cerință primordială

DIVERSIFICAREA extrateritorială a activității monopolurilor internaționale constituie un factor important al dezvoltării lor, dacă ținem seama atît de posibilitățile noi ce se creează în vederea participării la reimpărțirea piețelor, la redistribuirea veniturilor oamenilor muncii și a unor părți din plusvaloarea creată în întreprinderile autohtone. După cum se apreciază în unele publicații, rata medie a profitului obținută la investițiile monopolurilor nord-americane a cunoscut o tendință de creștere, fiind de 15,3% în 1970, 16,1% în 1971, de 17,3% în 1973. La nivelul țărilor capitaliste dezvoltate în ansamblu rata profitului în 1973 a fost de 15%, iar la nivelul țărilor în curs de dezvoltare — de 22,3%.

Chiar și în condițiile de criză economică monopolurile internaționale au obținut profituri ridicate și aceasta s-a datorat tocmai strategiei de intensificare a diversificării extrateritoriale a activității, mai ales în condițiile unei asincronizări a începutului și sfârșitului fazei crizei economice sau a unei perioade de recesiune. De pildă, în S.U.A. ponderea filialelor în profitul net al societăților-mamă a crescut de la 29% în 1967 la 43% în 1973, adică de aproape 1,5 ori. Pentru monopolurile din domeniul electrotehnicii aportul filialelor la profit este de 50%, iar pentru cele din domeniul petrolului — de aproape 70%. Nu aceeași tendință urmează și finanțarea investițiilor pe seama

surselor societății-mamă. De pildă, dacă în 1959 societatea-mamă asigură investiția filialelor implantate în Europa occidentală pe baza ieșirilor de capital într-o proporție de 25%, în 1970 aportul ei era de numai 16%, crescînd în schimb aportul surselor de pe piața de capitaluri vest-europăne de la 29% la 47%. Paralel, are loc o diminuare a profiturilor reinvestite de la 15,9% la 8,9% (*Mondo economico*, nr. 35/1970, pag. 26—27 și *Entreprise*, 4.V.1973). O asemenea politică de finanțare a investițiilor, pe seama pieței de capitaluri a țărilor în care monopolurile de origine străină se implantează, dă naștere la serioase contradicții de interese nu numai economice, dar și politice.

Semnificative în ceea ce privește locul și rolul monopolurilor internaționale în economia mondială capitalistă sint următoarele date: volumul producției filialelor monopolurilor internaționale era estimat în 1970 la 450 miliarde de dolari (1/6 din produsul mondial brut), iar cel al filialelor ce aparțin monopolurilor S.U.A. reprezintă circa 45% din total.

Extinderea formei de expansiune prin investiția directă afectează, fără îndoială, înseși relațiile de schimb dintre statele capitaliste. Transferul unei părți din producție prin intermediul filialelor pe teritoriul altor state se substituie în bună parte exporturilor. În 1972, de pildă, 75% din comerțul exterior cu produse industriale al lumii nesocialiste a fost făcut de către societăți ce fabrică produsele în țările în care exportau înainte, iar 65% din exporturile americane provin din schimburile între societățile-mamă și filialele lor de pe glob. Are loc o integrare a companiilor monopoliste internaționale, cu deosebire a celor nord-americane, prin vasta lor rețea de filiale, în relațiile de schimb ale țărilor pe teritoriul cărora își desfășoară activitatea. (Aportul filialelor monopolurilor internaționale în comerțul ex-

terior al diferitelor state poate fi urmărit în tabelul nr. 3). Se poate vorbi în același timp de o veritabilă piață a societăților multinaționale.

Această expansiune nu se desfășoară fără conflicte și puternice ciocniri de interese. Confruntarea în condițiile contemporane se desfășoară atît la nivelul oligarhiilor financiare naționale cît și al celor mai puternice grupuri financiare internaționale, ceea ce conduce la o adâncire a contradicțiilor sistemului mondial capitalist. Prezența în economia mondială capitalistă a unui număr important de monopoluri internaționale și ofensiva acestora pe piața mondială a determinat o intensificare a preocupărilor, pe plan național și internațional, de a contracara efectele acestei expansiuni. Schimbarea raportului de forțe pe plan mondial în favoarea forțelor progresiste, antiimperialiste a determinat și o îngustare a sferei de acțiune a monopolurilor internaționale, adîncind și mai mult criza sistemului capitalist.

Relațiile țărilor în curs de dezvoltare cu aceste monopoluri internaționale trebuie să aibă la temelie principiile avantajului reciproc, al respectării depline a suveranității, independenței, căci numai în asemenea condiții colaborarea poate să constituie un factor de reducere și lichidare treptată a decalajelor între țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare.

După cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în raportul la Congresul al XI-lea al partidului nostru, „asigurarea progresului economico-social mai rapid al țărilor rămase în urmă constituie o cerință primordială pentru dezvoltarea întregii omeniri⁽¹⁾”. Dar pentru aceasta este necesară democratizarea relațiilor internaționale, crearea cadrului politic al instaurării unor relații economice internaționale care să favorizeze dezvoltarea, să înlăture orice tendințe de dominare și exploatare. Statele trebuie să intervină mai activ în vederea creării acelor instrumente și pirghii prin intermediul cărora să poată exercita un control asupra activității monopolurilor internaționale.

conf. dr. Nedelea-Chira PĂRĂLUȚĂ

¹⁾ Nicolae Ceaușescu, Raport la cel de-al XI-lea Congres al P.C.R., Ed. Politică, 1974, p. 34.

²⁾ Nicolae Ceaușescu, Interviu acordat publicistului englez Stan Newens, „Scînteia”, din 22. IX 1973.

³⁾ Nicolae Ceaușescu, Raport la cel de-al XI-lea Congres al P.C.R., Ed. Politică, 1974, p. 33.

CONCERNELE MULTINAȚIONALE

CONCEPT, FORME, INFLUENȚE MACROECONOMICE

IN PREZENT, problemele de concentrare (sau de diviziune a muncii) internațională stau pe primul plan al intereselor economice deoarece concernele multinaționale și cartelele internaționale au „posibilitatea” să-și procure avantaje speciale. „Posibilitatea”, egal cu „puterea”, implică întotdeauna o rezistență — voința altor subiecți economici pe care o stăpânește. De aceea, o analiză a acestor probleme poate porni numai de la noțiunea de putere economică.

Noțiunea de putere economică

Comunitățile omenesti tind spre forme de organizare a căror stăruire garantează puterea politică. Puterea a fost un fapt încă de la începutul istoriei omenirii. Ea este un factor necesar pe orice treaptă a dezvoltării umane. Totodată, ea este și o experiență socială universală, în sensul că oricine — cu excepția doar a sihastrului desăvârșit — vine în contact cu puterea.

După Max Weber, putere este orice șansă de a impune voința în cadrul unei relații sociale; chiar și în fața unei rezistențe, indiferent pe ce se bazează acea șansă. Modificată și lărgită pentru domeniul economic, această definiție sună astfel: Puterea economică este orice șansă de a impune voința proprie în cadrul unei relații economice între subiecți economici, chiar și împotriva unei rezistențe, indiferent pe ce se bazează această posibilitate — restrinsă la mijloace pasnice —, pentru a-și crea astfel avantaje economice pe seama altor subiecți, fără o contribuție corespunzătoare la produsul social.

Existența puterii economice este acceptată. Deoarece însă, peste tot, amenință pericolul abuzului (adică al obținerii de avantaje fără contraprestații corespunzătoare) — și acesta este obiectul analizei noastre — crește necesitatea de a dobândi cunoștințe pentru exercitarea unui control asupra puterii.

Teoria economică pură, prin premisele alese de ea, exclude posibilitatea puterii, considerând (1) curbele de cheltuieli ca date dinainte, (2) judecățile de valoare ale subiecților economici drept constante, (3) șansele tuturor subiecților economici drept egale (cu excepția monopolului), (4) o totală transparență a pieței și (5) normele impuse de stat ca date certe.

Premisele admise de teoria economică sint, în realitate, variabile ale puterii economice. Astfel apar parametri de acțiune care (1) rezultă din dominarea unei piețe (cu privire la cantități, prețuri, calități, procedee tehnologice, vânzarea mărfurilor), (2) pot influența aprecierile relevante economice, din partea unor parteneri economici, (3) pot forța alți concurenți să renunțe la o inițiativă proprie pe piața respectivă, (4) rezultă din exploatarea unor grade de informare diferite și (5) influențează asupra legilor și măsurilor sociale.

Tipurile de putere economică

1. Influențarea mărimilor economice și relațiile de dominație-dependență

2. Reevaluări forțate ale concurenților.

În realitate poate exista și o piață nemonopolizată unde un subiect economic are inițiativa predominantă, iar ceilalți se supun. Politica prețurilor, respectiv a pieței — dacă nu este consimțită în mod liber de către

ceilalți — este acceptată de frica aplicării mijloacelor de exercitare a puterii ale celui mai tare.

3. Putere printr-un avantaj de informații. Subiecții economici au grade de cunoaștere diferite, iar „cunoașterea înseamnă putere”. Folosindu-se un plus de cunoștințe, de exemplu în scopul controlului unei societăți pe acțiuni, se poate sustrage în mod neobservat o parte din averea societății prin diferite manipulări, dacă neștiutorii nu sint protejați de norme legale.

4. Variația organizării juridico-sociale. În cazul cind unui subiect economic devin atii de puternici incit să poată ocoli separarea de principiu între stat și economie, influențând statul sau sastrăgindu-se legilor naționale sub formă de concerne multinaționale, cadrele legilor nu mai reprezintă date certe.

Scopul diviziunii internaționale a muncii este dublu: el constă în maximizarea și reparitizarea justă (noțiunea de justete avind problematica ei proprie) a produsului social mondial. Realizarea acestui scop presupune nefalsificarea concurenței. Obiectul analizei de față este influența concernelor multinaționale asupra realizării scopului arătat. Considerăm concerne multinaționale, acelea care cuprind întreprinderi juridic independente în mai multe țări și se angajează în acțiuni multinaționale care fac parte din sistemul de scopuri al concernului.

Concerne multinaționale au existat încă înaintea primului război mondial. Între cele două războaie, concerne multinaționale au jucat un rol important în Germania, în cadrul propagandei electorale și preluării puterii de către națiztii. Tendința internaționalizării — în special a firmelor din S.U.A. — a continuat în mod accentuat după al doilea război mondial. Însă, cel puțin de la declanșarea crizei economice mondiale, din anii '30, economiștii privesc participarea la comerțul mondial prin perspectiva națională. Acest fapt cit și premisele teoriei economice i-au împiedicat pe economiști să analizeze pericolul concernelor multinaționale pentru comerțul mondial liber. Acestea din urmă, la fel ca și cartelele internaționale, fiind un instrument de planificare a economiei în miini particulare, sint un element de perturbație pentru comerțul mondial bazat pe concurenți independenți.

Diviziunea internațională a muncii și concernele multinaționale

Instrumente de putere ale concernelor multinaționale

Din punct de vedere formal, între sursele de putere ale concernelor multinaționale și ale altor unități economice delegate nu există nici o deosebire. Mijloacele de exercitare a puterii diverg — din punct de vedere material — ca număr și efect. Astfel, un concern multinațional dispune, pe de o parte, de parametrii de acțiune ai societăților sale fiice pe o anumită piață interesantă (parametri prezentați anterior). În plus, datorită „extraterritorialității” sale, un concern multinațional mai posedă și un arsenal important de mijloace suplimentare de putere — care vor face obiectul cercetării în continuare — pentru a-și maximiza beneficiul respectiv avantajul prin suma tuturor filialelor sale.

1. Relația bilaterală de dominație-dependență. Baza puterii concernelor multinaționale

1. Relația bilaterală de dominație-dependență. Baza puterii concernelor multinaționale este relația de dominație-dependență între societatea mamă și filialele sale. Forma cea mai riguroasă a acestei dependențe există în cazul așa-numitului concern contractual (art. 291 din Legea societăților pe acțiuni a R.F. Germania). Conducerea filialei este subordonată societății dominante, adică, cu buna știință a legislatorului, filiala poate fi exploatată după bunul plac. În legislațiile altor țări mai există multe alte posibilități pentru orinduirea relațiilor între filiale și societatea-mamă din punct de vedere juridic și economic în așa fel incit unele filiale — și în cele din urmă elementele cele mai slabe: acționari, creditori și fiscul (respectiv contribuabilii) — să fie exploatați.

2. Conglomerate și concerne multinaționale. Datorită poziției lor extraterritoriale, concernele multinaționale își pot alege, pentru investițiile lor, țara cu climatul economic cel mai prielnic. O însemnătate deosebită au unii factori care intră în calculul de investiții al conducerii ca: recuperarea capitalului, politica (respectiv discriminarea) față de proprietatea străină, aprecierea stabilității valutei (mai ales a ratei inflației) și a sistemului politic, politica vamală, piața națională de capital etc. Rezultatele analizei șanselor de investiții și de desfacere, împreună cu forța financiară, dau concernelor multinaționale un instrument de putere care poate fi folosit împotriva guvernelor în momentul alegerii amplasamentelor.

Chiar și după efectuarea investițiilor, însă, concernele multinaționale se pot sustrage suveranității statelor, deplasind fără mari dificultăți centrul activității lor economice — și prin urmare și crearea de valoare care este nemăsurabilă — dintr-o țară în alta. Caracterul problematic al unei politici economice naționale este atunci evident.

3. Politica monetară și valutară autonomă. Puterea concernelor multinaționale poate să împiedice ca fluxurile de capital să fie supuse neapărat regulilor pieței clasice a capitalului. Politica națională valutară și conjuncturală devine atunci problematică, deoarece concernele multinaționale due o politică monetară autonomă. Nici Banca federală a R.F.G., nici Sistemul Federal de Rezervă al S.U.A. nu pot împiedica mișcările de capital internaționale inițiate de concerne multinaționale, dacă importul și exportul nu sint reglementate și dacă lipsește o „administrare” a devizelor. Pentru aceasta există căi legale și ilegale. Numai o parte din fondurile lichide ale tuturor concernelor multinaționale (în total circa 30 miliarde dolari), ar ajunge să declanșeze crize valutare și să pună guvernele sub presiune.

Crize valutare pot fi provocate în mod conștient cu scopul de a obține devalorizări — în folosul concernelor multinaționale. Printr-o astfel de politică a concernelor, o politică valutară națională bazată pe sistemul Bretton Woods, cu cursuri valutare fixe poate fi privată de orice funcție. Circulația liberă de capitaluri devine o farsă.

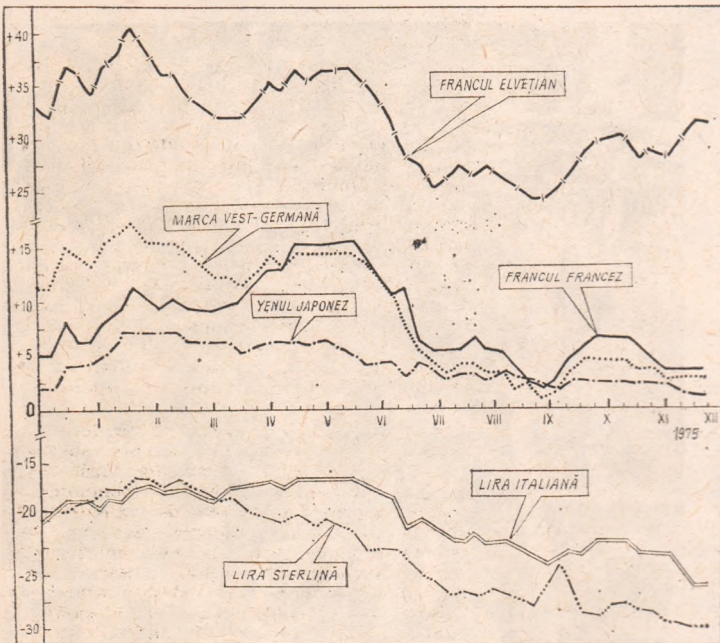
4. Crearea autonomă de credite. Întreprinderile concernelor multinaționale sint în măsură să creeze credite și să și le pună la dispoziție reciproc fără ca, de exemplu, Banca federală a R.F.G. s-o afle. Pentru crearea de credite de către concernele multinaționale nu există piedici naționale. Diferitele lor filiale pot emite polițe și cambii în orice valută care circulă apoi între firmele concernului și furnizorii acestora în interiorul țării și în străinătate, putind fi scontate chiar la băncile concernului din alte țări. Banca federală nu are posibilitatea să limiteze creditele filialelor aflate în R.F.G., prin stabilirea unor rezerve minime,

ing. econ. E. LEITNER

(Continuare în pag. 32)

RETROSPECTIVĂ 1975

EVOLUȚIA PIETELOR MONETARE în 1975, în cadrul celei mai severe recesiuni din țările capitaliste după marea criză economică din anii '30, a reflectat din plin situația economică generală a fiecărei țări, măsurile pentru combaterea recesiunii și pentru crearea condițiilor favorabile unei relansări viabile.

Graficul nr. 1 — Evoluția principalelor valute față de dolarul S.U.A. în anul 1975. (Bază : cursurile centrale).

Intervenția băncilor centrale pentru susținerea cursurilor monedelor naționale s-a făcut simțită de-a lungul anului 1975, atingând uneori valori însemnate. O altă caracteristică au constituit-o influențele determinate de modificarea, de către unele țări membre ale OPEC a politicilor lor de fructificare a fondurilor încasate din vânzările de petrol, în vederea evitării pierderilor rezultate din slăbirea unor devize. Aceasta a determinat mișcări importante de capitaluri dintr-o valută în alta, cu consecințe asupra cursurilor.

După cum rezultă și din graficul nr. 1, în cursul anului 1975 dolarul S.U.A. a refăcut o parte importantă din terenul pierdut față de majoritatea devizelor occidentale la sfârșitul anului 1974. Această evoluție a fost determinată în mare măsură de anihilarea rapidă a efectelor majorării substanțiale a prețurilor produselor petroliere asupra economiei americane. Relansarea acesteia a depins în mult mai mare măsură de schimbarea evoluției pieței interne decît de creșterea cererii pentru export. Totodată au fost realizate importante excedente ale balanței comerciale care, potrivit ultimelor previziuni, ar putea totaliza pentru întreg anul 1975 circa 12 miliarde dolari.

Concomitent cu îmbunătățirea progresivă a rezultatelor activității economice a S.U.A., dolarul s-a apreciat față de restul devizelor occidentale, atingind nivelul maxim (circa 2,7595 franci elvețieni și 2,6800 mărci vest-germane pentru un dolar) la sfârșitul lunii septembrie. Aprecierea sa a fost favorizată și de factori tehnici ca de exemplu accentuarea în acea perioadă a ecartului între dobânzile în creștere de pe piața internă a S.U.A. și cele în scădere din diferite țări europene (Elveția, R.F. Germania, Olanda), ceea ce a determinat transferul unor capitaluri importante spre fructificare în dolari.

Francul elvețian și-a menținut în 1975 o parte importantă din poziția dobîndită față de dolarul S.U.A. În condițiile unei restrîngerii cu 4% a produsului național brut real (previziune), o contribuție la tendința fermă a francului elvețian a avut-o evoluția balanței

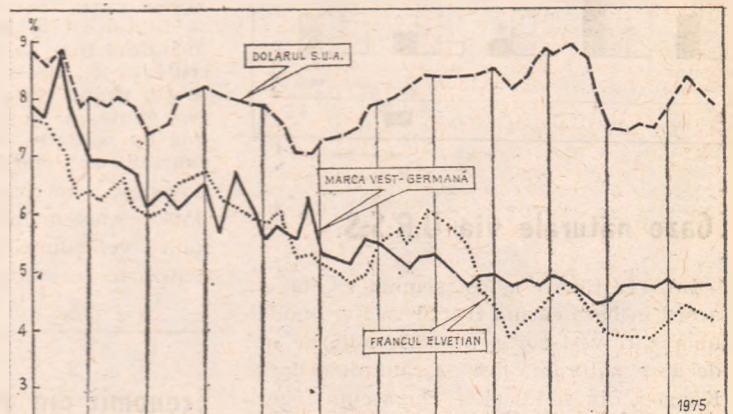
de plăți a acestei țări, care înregistrează un excedent de circa 5 miliarde de franci. Acest rezultat a fost determinat, pe de o parte, de stabilizarea relativă a deficitului comercial la un nivel mult diminuat față de trecut, și pe de altă parte de aportul substanțial al încasărilor realizate de sectorul bancar. În linii mari se consideră însă că tendința fermă a francului elvețian a fost datorată în mare măsură factorilor speculativi, precum și caracterului său de monedă de refugiu atît față de evoluția factorilor politici cît și față de pericolul deprecierei care a amenințat constant și în 1975 unele devize.

Caracteristică evoluției francului elvețian în 1975 a fost și continua sa apreciere față de restul devizelor vest-europene și mai ales față de marca vest-germană, în raport cu care s-a situat spre sfîrșitul anului la paritate.

Marca vest-germană a înregistrat pe ansamblu o diminuare a poziției sale față de dolar, cît și față de partenerii săi din „șarpele valutar” vest-european. Această evoluție a reflectat greutatea întâmpinate de economia vest-germană, a cărei redresare depinde în mare măsură de volumul comenzilor pentru export. Astfel, se apreciază că pentru a putea realiza o creștere de 4% a produsului național brut în anul 1976, R.F.G. va avea nevoie de o creștere de 7—8% a volumului comenzilor pentru export. Peste 60% din volumul exporturilor R.F.G. este orientat către țările vest-europene, care au întâmpinat ele înseși serioase dificultăți economice în 1975, restrîngîndu-și cererea pentru produsele vest-germane.

Lira sterlină, sub presiunea unor dificultăți deosebite, legate între altele de rata foarte ridicată a inflației, de un nivel al șomajului în continuă creștere, precum și de neîncrederea manifestată de cercurile de afaceri din Anglia față de succesul programului de redresare propus de guvern, a înregistrat o diminuare accentuată față de toate devizele, atingînd un nivel minim record al tuturor timpurilor. La această evoluție au contribuit și o serie de factori tehnici determinați de mișcările de capitaluri inițiate de unele țări producătoare de petrol, care au renunțat să mai păstreze disponibilitățile rezultate din exportul de petrol în lire sterline, efectuînd conversiunea lor în alte devize și refuzînd viitoare încasări în această valută.

Dobînzile la depozitele în eurovalute au urmat o evoluție strîns legată de cea a dobînzilor pe piața internă. Recesiunea din țările occidentale a fost însoțită de dobînzii interne în continuă scădere, oglîndind cererea scăzută de credit din partea economiei. Politica dusă de autoritățile financiare pe linia relansării economiilor naționale a avut în vedere, în primul rînd, crearea de condiții cît mai

Graficul nr. 2 — Evoluția dobînzilor pe piața eurodepozitelor în anul 1975

avantajoase de apelare la credite, printr-un nivel cît mai scăzut al dobînzilor, taxele oficiale ale scontului și nivelul rezervelor obligatorii fiind reduse de mai multe ori.

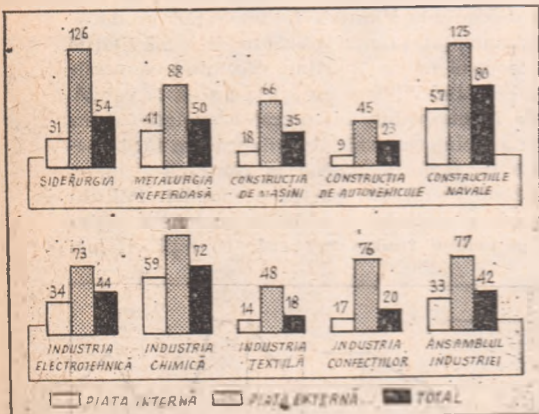
Astfel, în prima parte a anului, dobînzile la depozitele în eurovalute la perioada de 6 luni (considerată ca mai semnificativă, influența unor factori tehnici de moment fiind mult atenuată) au scăzut atît la depozitele în eurodolari, cît și la cele în eurofranci elvețieni și euromărci vest-germane. Începînd cu luna iunie, odată cu apariția primelor semne ale relansării economiei americane, încrederea în valuta americană a început să crească, sporînd atractivitatea investițiilor în această valută, fapt reflectat și de creșterea dobînzilor la depozitele în eurodolari. În ultima parte a anului Sistemul Federal de Rezervă, apreciînd că nu se realiza rata considerată optimă de creștere de masei monnetare în circulație (money supply), și-a revizuit politica față de dobînzile interne, acționînd în sensul diminuării lor, ceea ce a determinat schimbarea trendului dobînzilor la depozitele în eurodolari.

Paul DUMITRAȘCU
Dumitru LUNGU
Gheorghe MUNTEAN

Piețele externe și creșterea

SPORIREA exporturilor a avut un rol preponderent în creșterea producției industriale a R.F. Germania în anii 1970-1974. Datele din grafic arată că creșterea desfacerilor unor ramuri industriale pe piețele externe a fost într-o serie de cazuri de două, trei sau patru ori mai mare decât creșterea vânzărilor pe piața internă. Interesant este și faptul că fenomenul se înregistrează nu numai în ramurile industriei grele ale căror produse dețin de multă vreme poziții solide pe piața mondială, ci și în ramuri cum sunt industria textilă și industria confecțiilor.

Gaze naturale via U.R.S.S.

LA TEHERAN a fost semnat recent un acord în baza căruia Iranul va livra anual unor țări vest-europene 13,4 miliarde mc de gaze naturale din zăcămintele de la Kangon, din sudul țării. După cum relevă agenția T.A.S.S., compania națională iraniană de gaze va livra gazele naturale U.R.S.S. la frontiera irano-sovietică, urmînd ca U.R.S.S. să livreze o cantitate echivalentă de gaze în Europa occidentală. R.F.G. va primi 50% din cantitatea de gaze naturale amintită, Franța va primi 33,33%, iar Austria 16,67%.

Durata contractului de vânzare a gazelor naturale către țările vest-europene citate este de 20 de ani. La nivelul prețurilor actuale Iranul va obține din exportul acestor gaze peste un miliard de mărci vest-germane. Prețul gazelor exportate a fost stabilit pe baza costului energiei echivalente în R.F.G. și el va fi reglat în viitor în funcție de modificarea prețurilor energiei echivalente.

Magistrale cubaneze

ÎN REPUBLICA CUBA se află în prezent în curs de executare un amplu program de extindere și modernizare a trans-

porturilor feroviare. În primul rînd este vorba de construcția magistralei axiale Havana — Santiago, concomitent cu instalarea unor linii secundare în provinciile Havana, Matanzas, Las Villas, Camaguey și Oriente. Este prevăzută, de asemenea, dezvoltarea bazei tehnico-materiale a transporturilor feroviare, prin construirea unei fabrici de traverse de beton (cu o ca-

pacitate de 1 milion de bucăți pe an), construcția sau modernizarea atelierelor de reparații, a depourilor de mărfuri etc., urmărindu-se mecanizarea crescîndă a operațiunilor de transport și transbordare a acestora. Pe de altă parte, programul prevede reconstrucția și modernizarea rețelei feroviare suburbane, care servește capitala țării — Havana.

Recensămîntul acționarilor

PENTRU PRIMA OARĂ din 1952 încoace, între două recensămînte întreprinse de bursa din Wall Street numărul americanilor deținători de acțiuni a scăzut în perioada deținători de acțiuni a scăzut în perioada 1970-1975. Scăderea, care este importantă (18,3%), este explicată în primul rînd prin ritmul înalt al inflației din ultimii ani. Recensămîntul evidențiază în același timp creșterea vîrstei medii a deținătorilor de acțiuni de la 48 de ani în 1970 la 53 de ani în 1975, ca și faptul că venitul mediu anual al deținătorilor de acțiuni întrece cu 61%, adică cu mai mult decît la recensămîntul anterior, venitul mediu al unei familii americane. Aceste cifre ilustrează faptul că deținătorii de acțiuni se recrutează cu deosebire din rîndul claselor mai avute, iar împreună cu scăderea numărului acționarilor dovedesc încă o dată netemeinicia mult vehiculată teoriei ale „democratizării capitalului” și ale „capita-

țin majoritatea celor recenzați nu sînt decît echivalentul unui libret de economii.

Economii din apă fierbinte

ÎN CERCURILE de specialitate din Franța se dezbate în prezent — pe linia politicii de economisire a energiei — utilitatea și necesitatea modificării termocentralelor existente, pentru ca ele să furnizeze concomitent apă (la temperatura de 90-100°) în rețeaua de termoficare urbană. Chiar dacă prin aceasta producția de curent electric ar scădea cu circa o șesime, în schimb randamentul global de utilizare a energiei primare ar crește de la 30% la 90%. S-a calculat că, pe întreaga țară, transformarea menționată ar permite economisirea a circa 20 milioane tone de păcură. Desigur, pentru a realiza o asemenea rețea de termoficare regională și apoi națională (inclusiv a unor soluții de stocare a apei fierbinți) vor fi necesare ample investiții, tinîndu-se seama de faptul că în prezent doar 10-12% din necesitățile de încălzire în mediul urban sînt satisfăcute prin termoficare.

Raport despre capitalul străin

ÎNTR-UN RAPORT prezentat recent în fața comisiei pentru cercetarea activității

companiilor străine, creată de Congresul Național al Braziliei, se arată că, în perioada 1969-1974 s-a produs o apreciable modificare a structurii — după proveniență — a investițiilor străine în economia țării; în timp ce ponderea investițiilor americane s-a redus cu 14%, a crescut ponderea investițiilor țărilor vest-europene (de la 30% la 40%), precum și a celor japoneze (de la 3% la 10%).

În 1974, ponderea capitalului străin era de 100% în producția de apartură de birou, de 99% în industria tutunului, de 87% în cea farmaceutică, de 72% în producția mijloacelor de comunicații, de 69% în producția articolelor de cauciuc și mijloacelor de transport, de 60% în ramura construcțiilor de mașini și a prelucrării metalelor, de 52% în sectorul comerțului, de 48% în metalurgia neferoasă ș.a.m.d. Deși guvernul brazilian intenționează să atragă în continuare capital străin, în primul rînd pentru dezvoltarea industriei petroliere autohtone, raportul recomandă ca ponderea acestuia să nu depășească 20% din ansamblul investițiilor în economie.

Monetă sau monedă ?

FRECVENT în manuale și în presă întilnim denumirile de **monedă și sistem monetar**. Este firesc atunci să ne punem întrebarea cum este corect să spunem: monetă sau monedă? Dacă se acceptă denumirea de monedă, de ce nu se acceptă atunci și cea de sistem monetar, tehnică monetară, unitate monetară, etalon monetar ș.a.m.d.?

Consultînd Micul dicționar enciclopedic, rămînem tot nelămuriți deoarece găsim pentru monedă următoarea explicație: „Semn bănesc cu formă, greutate și titlu stabilite, confecționat din metal (aur, argint, aramă etc.), apărut din funcția banilor ca mijloc de circulație“. Este interesant faptul că tot Micul dicționar enciclopedic ne lămurește și de unde ne-a rămas denumirea de „monedă“: „În Roma antică monedele se confecționau în templul zeiței Iuno Moneta, de unde și denumirea de monedă“.

Și atunci din nou întrebarea: dacă denumirea vine de la zeița Iuno Moneta (lucru care este aproape unanim susținut de specialiști), de ce să spunem monedă și nu monetă? În „Tratatul de monetă“ al prof. Ștefan Dumitrescu (vol. I, ed. II, 1948, pag. 162) se dă un citat edificator din „La monnaie dans l'antiquité“ de Fr. Lenormant: „Un cînar celebru de argint al lui Titus Carisus purta pe o parte capul acestei zeițe cu inscripția numelui său Moneta, iar pe cealaltă parte aveau instrumente de monetizare. Atelierul se găsea «ad monetam», iar magistrații care supravegheau și dirijau baterea, primeau numele de triumviri monetales sau monetarii, iar atelierul însuși fu numit prescurtat «moneta»“.

Dacă specialiștii vor putea să ne prezinte alte argumente într-un sens sau altul, care să fie unanim acceptate, le vom primi, dar pînă atunci să folosim denumirea de „monedă“, care în prezent pare a fi cea mai corectă.

prof. Gh. Enăchescu

Liceul economic de contabilitate și comerț Galați

NR. — În numărul următor vom publica opinia academicianului Alexandru Graur în această problemă.

Centru O.N.U. privind societățile transnaționale

Iacob Cătoiu, Făgăraș
— Dezvoltarea societăților multinaționale sau transnaționale, reprezintă una din trăsăturile caracteristice ale economiei mondiale postbelice. Producția lor depășește actualmente valoarea comerțului internațional. Totuși activitatea lor a rămas insuficient studiată și, cu atât mai puțin, supusă unor reguli codificate. Reflectînd această realitate, la 3 noiembrie 1975 și-a început activitatea la New York Centrul O.N.U. privind societățile transnaționale, creat în baza unor hotărîri ale Consiliului Economic și Social din 1974. Obiectivul noului centru îl constituie cercetarea aspectelor de ordin politic, juridic, economic și social ale activității corporațiilor transnaționale, elaborarea unui cod de conduită pentru acestea și a unor aranjamente și acorduri internaționale.

Centrul va reprezenta un organism autonom depinzînd direct de Secretariatul O.N.U. Ca director executiv al Centrului O.N.U. privind societățile transnaționale a

fost desemnat fostul reprezentant permanent al Finlandei la Geneva, Klaus A. Sahlgren. Ambasadorul K. Sahlgren a fost, de asemenea, președinte al Consiliului G.A.T.T.

Cheltuieli de transport

Traian Pop, Zalău — Ponderea țarilor în curs de dezvoltare în tonajul flotei comerciale mondiale este în prezent mai mică de 6%. Din cauza acestui aspect al decalajelor dintre nivelurile de dezvoltare economică ale țarilor lumii, cheltuielile de transport reprezintă cel puțin un sfert din totalul devizelor folosite de către țările în curs de dezvoltare. Acesta este și motivul pentru care o serie de țări în curs de dezvoltare fac eforturi pentru a-și crea și dezvolta o flotă comercială proprie, care să permită utilizarea incasărilor lor în devize în proporție mai mare în folosul dezvoltării.

Interviziune

I. Nicolescu, Caracal — 1) Interviziunea este o asociație internațională creată în anul 1960 în ca-

drul Organizației internaționale de radiodifuziune și televiziune. Din ea fac parte televiziunile din Bulgaria, R.D.G., România, Ungaria, Polonia, U.R.S.S., Finlanda și Cehoslovacia. În cadrul acestei asociații se fac schimburi de programe, de reportaje, se asigură transmiterea în direct a unor competiții sportive și manifestări artistice etc.

2) În U.R.S.S. s-au produs anul trecut 1 119 000 de autoturisme, față de 344 000 în 1970 și 730 000 în 1972. După cum scrie revista sovietică *Temps nouveaux* (nr. 48 1975), dacă în anii '60, durata de așteptare pentru cumpărarea unui autoturism era de doi-trei ani, în prezent, ca urmare a creșterii mai rapide a producției, ea s-a redus la cîteva luni.

Tranzacții comerciale externe

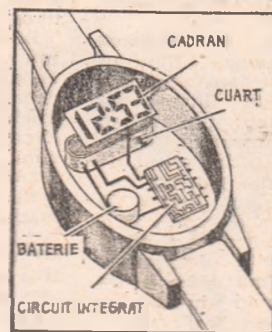
Carol Kereji, Brăila — Revista noastră are în planul său înființarea rubricii de „Tranzacții comerciale externe“, pe care o propunemți, cuprinzînd informații curente referitoare la exportul și importul țării noastre.

Ceasul „digital“

Adrian Vulpe, Ploiești — Revoluția produsă în lumea orei exacte de apariția ceasurilor cu cuarț cu cifre luminoase, zise și „digitale“, menționată în nr. 46/1975 al „Revistei economice“, se află abia la început. Ceasul „digital“ funcționează pe baza oscilației de înaltă frecvență a unui cristal de cuarț și se remarcă printr-o mare exactitate (cîteva secunde de întârziere pe an). Principiul său este următorul: în locul mecanismului clasic cu balansier (sau chiar cu cuarț), minutar și secundar, el dispune de o minusculă bară de cuarț, un circuit integrat, o baterie și un cadran cu diode luminescente pe care apar cifrele care indică ora exactă (vezi schema) doar atunci cînd se apasă pe un buton, pentru a reduce consumul de electricitate.

Primele ceasuri de acest fel, create în Elveția și în Franța, datează de 15 ani, rămînînd multă vreme prin prețul lor ridicat un produs de lux. După introducerea în lux. După introducerea în producția de serie mare de către firme electronice americane (Hughes Aircraft Co, Texas Instruments Inc., General Electric etc.), vinzările de ceasuri digitale au crescut substanțial: 300 000 în 1973, 1 milion în 1974, 2,5 milioane în

anul 1975 și probabil 30 milioane în 1980 numai în S.U.A. (10—15% din piața mondială a aceluși an). În același timp pre-

țel acestora a coborît vertiginos: de exemplu la New York, el a scăzut de la echivalentul a 1 000 franci în 1974 la mai puțin de 200 franci în prezent, existînd convingerea că prețul lor va putea coborî curînd chiar sub 100 de franci (20 de dolari).

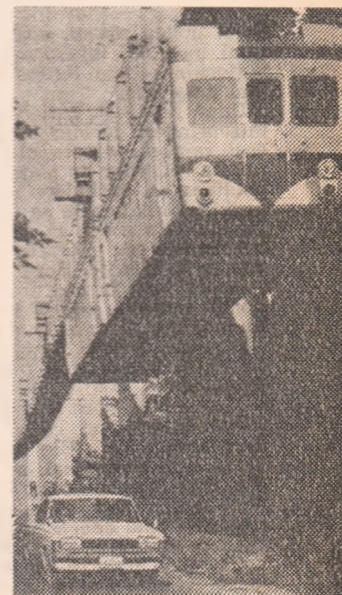
Marile firme elvețiene, surprinse de această ofensivă tehnică și comercială a celor 77 de firme americane producătoare de ceasuri digitale, sînt în întîrziere.

În Franța se estimează că în 1980 se vor vinde 2—3 milioane de ceasuri cu cuarț, din care două treimi vor fi „digitale“, iar restul cu cadran obișnuit. Obișnuit acum, pentru că s-ar putea ca, peste zece ani, obișnuit să însemne ceea ce acum pare încă pentru unele firme elvețiene doar un „gadget“ efemer.

Monorai

Gh. Belcin, Cernavoda — Prin monorai, în sens larg, se înțelege un vehicul care circulă pe o singură șină (deasupra ei sau suspendat de aceasta). În lume primele monoraiuri au fost construite în Irlanda (în 1888) și Germania (în 1901). Datorită aglomerației crescînde de pe șosele, monoraiul este tot mai frecvent utilizat ca mijloc de legătură fluentă și rapidă între centrul orașelor și anumite zone suburbane. Un exemplu îl constituie linia de 13,2 km dintre centrul capi-

talei nipone și aeroportul internațional Haneda, construită în 1964, a cărei parcurgere durează 15 minute (fotografia jos). Monoraiul amintit, este utilizat zilnic de 55 000 de călători, frecvența traficului în fiecare sens este de 6 minute, iar costul unei călătorii (230 de yeni) reprezintă numai o zecime din tariful unei călătorii cu taxiul pe aceeași distanță. În plus, soluția monoraiului a fost preferată și pentru că cheltuielile de construire a lui erau cu mult inferioare acelor pentru construirea unei linii de metrou pe traseul respectiv, iar zgomotul nu este excesiv. La Tokio există și alte monoraiuri, dintre care unul de tip suspendat (fotografia de sus), pe o distanță de 7 km. Datorită avantajelor monoraiului,

în Japonia sînt în pregătire numeroase proiecte, între care, după cum scrie revista *Le Japon*, la ora actuală, cel mai ambițios se anunță unul de 56 km, care ar lega două orașe din preajma Osakăi, chiar prin inima acestei metropole.

Concernele multinaționale

(Urmare din pag. 28)

legi privind depuneri în numerar etc. Ea este în mare măsură neputincioasă față de această planificare centrală internațională aflată în mâini particulare.

5. Beneficii manipulate și suveranitatea fiscală. Concernele multinaționale, fiind în mare măsură independente de suveranitatea fiscală națională, pot ascunde fluxuri de capital și bani în spatele unor prețuri de decontare din interiorul concernului, astfel încât beneficiul și, totodată și impozitul asupra societăților al unora din filialele europene să se reducă la zero. Astfel de manipulații sînt permise în mod expres prin art. 308 din Legea societăților pe acțiuni a R.F.G. care îngăduie dispoziții dezavantajoase date de societatea-mamă către o filială, dacă acestea corespund intereselor concernului.

Cartelurile internaționale

Cartelurile internaționale ca și concernele multinaționale sînt fenomene ale ultimelor

decenii. Mai ales după primul război mondial au existat multe înțelegeri cu privire la piețele de materii prime și produse industriale de anvergură mai mare sau mai mică. Politica de autarhie a statelor industriale după criza economică mondială a micșorat însemnătatea cartelurilor internaționale. După cel de-al doilea război, odată cu avîntul comerțului mondial, înțelegerile cartelurilor internaționale pentru limitarea concurenței au luat amploare.

După Sombart, cartelurile sînt reuniuni de întreprinderi juridic independente, din aceeași ramură, cu scopul reglării pe termen lung a relațiilor pe piața acestei ramuri și cu tendința de excludere a concurenței. Cartelurile internaționale se deosebesc de cele naționale prin aceea că membrii cartelului (întreprinderi sau subcarteluri naționale) provin din state diferite. Spre deosebire de cartelul internațional, în cadrul concernului multinațional există o relație internă de dominație. La cartelul internațional, aceasta lipsește.

Folosirea puterii de către cartelurile internaționale poate avea unele avantaje pentru consumatori. Astfel, de exemplu, cartelurile internaționale pot să ridice nivelul tehnic, productivitatea și calitatea produselor, să compenseze variațiile gradului de ocupație pe plan internațional, să micșoreze cheltuielile prin standardizări, să organizeze în comun publicitatea și vânzarea. Dar cartelarea internațională aduce cu sine și pericolul unui abuz de putere. Cartelurile internaționale pot face uz de puterea lor — prin diferite mijloace — spre dauna altora. Și unele din acestea urmăresc acest scop — faptele o dovedesc.

1. Prețul. Datorită puterii lor, cartelurile internaționale pot cobori prețurile pentru a alunga nemembrii de pe piață, pînă cînd se ajunge la monopol. Puterea economică la locul eficienței ca criteriu de selecție. După ce a fost cucurită puterea monopolistă asupra pieței, prețurile vor fi ridicate în așa măsură încît să se creeze beneficii mari, disproporționate față de contribuția prestată.

Un exemplu de abuz de putere evident este activitatea din trecut a cartelului internațional al chininei. Cartelul nu numai că a împătrit prețurile, ci a micșorat totodată și producția la a patra parte, în dauna țărilor producătoare de materie primă. Acest lucru este cu atît mai regretabil cu cît chinina este materia primă pentru importante produse farmaceutice.

2. Frinarea progresului tehnic și limitarea comerțului liber. Cartelurile internaționale pot avea tendința de a frina progresul, chiar și cînd este vorba de carteluri ce exploatează brevete: pentru acestea contează în primul rînd ca rezultatele cercetărilor să fie plasate. Pe lîngă intenția de a bloca piața pentru outsideri și pentru produse de substituție, aceste măsuri au ca scop și protecția împotriva unei îmbătrîniri rapide a instalațiilor — se urmărește o amortizare uniformă a capitalului. Din cauza lipsei de concurență se produce în continuare cu o tehnică depășită. Aceasta poate avea ca urmare scăderea productivității și cheltuieli ridicate, provocînd noi urcări de prețuri. Tehnica învechită se vinde la prețuri excesive. De pe urma unui cartel internațional, economia națională a unei țări poate să

sufere, în timp ce membrii cartelului beneficiază de avantaje pe bază de înțelegere, de exemplu reducerea producției pe seama unui import mai ridicat. Tot așa, cotele odată fixate de cartelul internațional pot fi depășite de evoluție și pot îngriji comerțul exterior.

Efectele cartelurilor internaționale asupra comerțului exterior echivalcăză, de regulă, cu o limitare a libertății: influențele care emană de aici privesc comerțul, producția și gradul de ocupare a forței de muncă pe plan mondial. Limitarea prin convenții internaționale a producției respectiv a distribuției înseamnă reducerea comerțului mondial și restringerea producției pînă la atingerea unui grad subnormal de ocupare pe plan național. Indiferent dacă comerțul exterior este restrîns din inițiativa unui stat sau din inițiativa particulară (internațională), efectele sînt aceleași.

Cartelurile internaționale pot modifica raportul de schimb, de regulă în dauna țărilor producătoare de materii prime respectiv a țărilor în curs de dezvoltare, deoarece cartelarea internațională poate fi folosită pentru coborîrea prețurilor de achiziție. Cei care lucrează în producția de materii prime sînt forțați să accepte venituri respectiv salarii mai reduse, raportul de schimb și totodată și șansele de import se înrăutățesc — exploatarea este evidentă.

În cadrul fiecărei organizații de cartel și concern acționează forțe centripete și centrifuge, astfel încît continuitatea existenței acestor organizații este problematică. În momentul însă în care apare o acumulare („spirală”) a puterii, un control devine absolut necesar. Concernele multinaționale, pe calea unor convenții de cartel pe plan mondial, își pot împărți piețele printr-o înțelegere specială. În felul acesta se stabilesc fluxuri ale comerțului mondial, fără ca statele să poată schimba ceva printr-o politică comercială clasică. Comerțul liber este desființat dacă concerne multinaționale și carteluri internaționale dictează din ce în ce mai mult comerțului exterior. (La aceasta se mai adaugă și faptul că cartelurile internaționale, în țările unde produc, nu sînt supuse legilor „anti-trust” sau legii asupra cartelurilor). Suma instrumentelor de putere ale concernelor multinaționale și cartelurilor internaționale, folosită într-o combinație simultană, înlocuiește eficiența prin putere.

Pentru concernele multinaționale, legile statelor nu sînt un dat în sensul teoriei economice pure, deoarece ele dispun de întreprinderi de sine stătătoare în mai multe țări și au posibilități de eschivare. Puterea concernelor multinaționale este mai greu de controlat decît cea a întreprinderilor naționale. Legislația antitrust americană cit și legislația vest-germană a cartelurilor suferă de faptul că nu au putere dincolo de granițe pentru a putea combate cu succes limitarea concurenței în străinătate, din partea unor întreprinderi din țara respectivă. De aceea, problemele legate de puterea unor concerne multinaționale nu pot fi rezolvate pe plan național, ci numai prin convenții internaționale.

Concernele multinaționale și cartelurile internaționale nu sînt compatibile nici cu reglementarea pieței prin concurență, nici cu principiul democratic al separării puterilor, deoarece ele încalcă, în mod evident, egalitatea șanselor. Concurența loială este desființată. Victimele sînt, bineînțeles, întreprinderile necartelate și consumatorii. Concernele multinaționale și cartelurile internaționale stăpînesc în prezent numai o parte a comerțului mondial. Dar rata lor de creștere și deci și cea a puterii lor este mai ridicată decît cea a altor întreprinderi, astfel încît credibilitatea unui sistem economic și a unei democrații devine problematică.

Rectificare

În nr. 52 din 26 XII 1975, pag. 19, col. 1, la rîndul 28, de jos în sus, se va citi în continuare: **Echilibrul fragil al omenirii de astăzi nu este un echilibru impus de opinia publică științificată și umanistă.**

La pag. 30, col. 4, rîndul 19 de jos în sus, se va citi: **De aceea factorii economici, iar 3, de jos în sus, se va citi: tehnicii.**

revista economica

editată de

CONSILIUL SUPREM
AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE
ȘI SOCIALE

Institutul Central de Cercetări
Economice

Sumarul nr. 1 din 8 ianuarie 1976

— Mesajul tovarășului Nicolae
Ceaușescu cu prilejul Anului Nou 1
ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Investigație „R.E.”: Mașinile și
utilajele — folosite la întreaga ca-
pacitate ! (V. Boescu, L. Țintea). 3

— Activitatea dinamică și creatoare
a consiliilor populare, formă de ma-
nifestare a democrației socialiste.
Planul în profil teritorial — instru-
ment al dezvoltării armonioase a
localităților (Ioan Mocanu). Planul
financiar teritorial — element de
fundamentare a deciziilor (M. Do-
brotă, Gică Andrei). 5-7

— Comerț exterior: Promovarea unor
forme complexe de cooperare inter-
națională. Conceptul de cooperare
în țere țări (ing. G. Cristea, I. Rusu) 8

CONDUCERE • ORGANIZARE

— Centrala industrială și creșterea
economică (I). Anchetă „R.E.” Răs-
pund : ing. Petru Zimbran, Nicolae
Vulcan, ing. Valeriu Momanu (an-
chetă realizată de V. Boescu și B.
Pădure). 10

DOCUMENTAR ECONOMIC

— În sprijinul participanților la invă-
tămîntul politico-ideologic de partid.
Productivitatea muncii în industrie și
căile creșterii ei. Sarcinile trasate de
Congresul al XI-lea întreprinderilor
și organizațiilor de partid pentru mo-
bilizarea oamenilor muncii la înde-
plinirea prevederilor cincinalului
1976—1980 privind creșterea produc-
tivității muncii. Productivitatea mun-
cii și calitatea produselor. (Gh. Ră-
boacă). 13

TEORII • IDEI

— Progresul tehnic în cumpăna din-
tre continuitate și discontinuitate.
(Ihor Lemnij). 17

— Design-ul, o disciplină a dez-
voltării ? (Ileana Vasiliu). 19

ECONOMIE MONDIALĂ

— Codificarea drepturilor și obliga-
țiilor fundamentale ale statelor —
componentă esențială a noii ordini
economice și politice internaționale
(III) (dr. Nicolae Ecobescu, dr. Vic-
tor Duculescu). 23

— Tendințe ale expansiunii monop-
urilor internaționale (conf. dr. Ne-
delea-Chira Părăluță). 26

— Concernele multinaționale. Con-
cept, forme, influențe macroecono-
mice (ing. econ. E. Leitner). 28

COLEGIUL DE REDACȚIE :

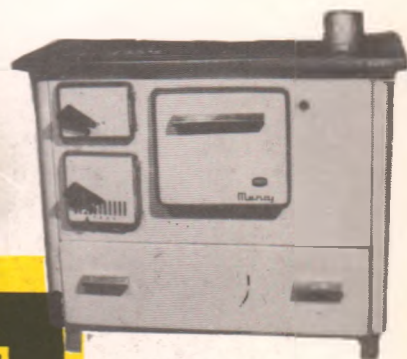
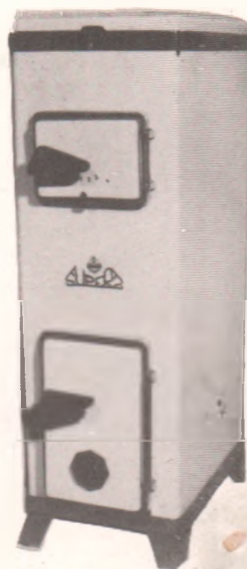
Virgiliu Angheliescu (secretar general
de redacție), Stere Gioga, Ioniță Ol-
teanu (redactor șef adjuncț), Maria D.
Popescu, Ilie Șalapa (redactor șef).

Redacția și administrația : Calea Doroban-
ților nr. 11—25, București 22, Sectorul 1,
telefon 12 13 69

Cont I.S.I.A.P. nr. 64.51.301.52 B.N.R.S.R. —
filiala sect. 1 București

Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa
Științei”

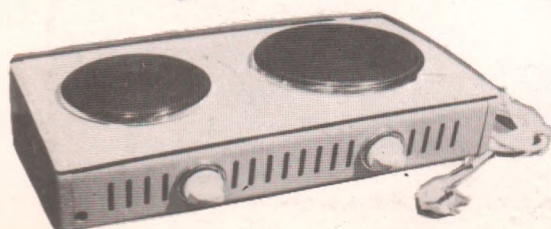
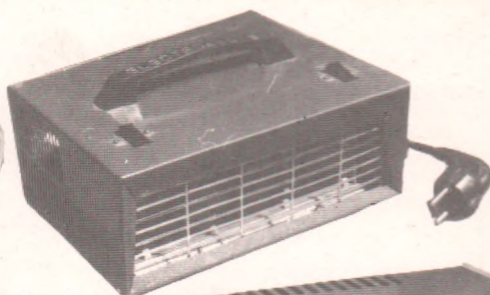
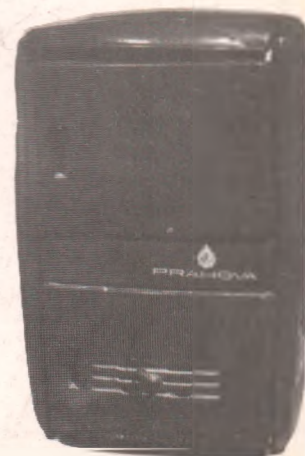
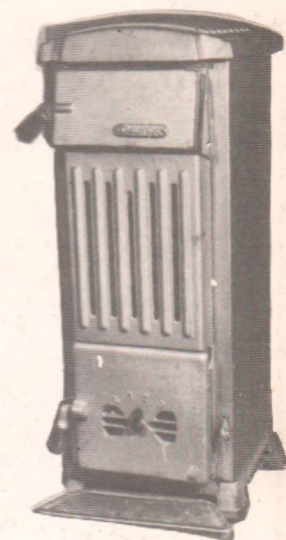
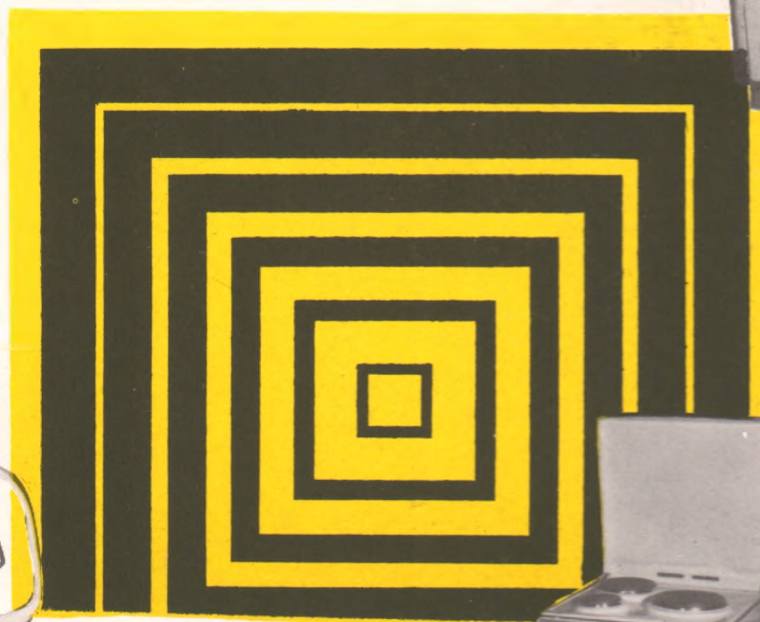
AFARĂ termometrul a coborît sub zero..
ÎN CASĂ, termometrul urcă dacă folosiți unul din aparatele

● **SOBELE DE INCALZIT CU COMBUSTIBIL SOLID** : „Teleajen 25” - 342 lei, „Teleajen 35” - 385 lei, „Calorex” - 422 lei, „Super 2” - 804 lei; **SOBELE ELECTRICE DE INCALZIT** „TEREL” = 819 LEI; **RADIATOARE ELECTRICE CU VENTILATOR** - 355 lei; **RADIATOARE ELECTRICE CU TURBINA** - 395 lei; **RADIATOARE ELECTRICE STATICE, ALUNGITE, SOLARE** „CAMIN” - 150-450 lei. -

Pentru gătit, magazinele și raioanele specializate ale comerțului de stat, vă oferă : **APARATE DE GĂTIT CU COMBUSTIBIL GAZE TIP ARAGAZ, CU 2, 3, 4 ochiuri ȘI CUPTOR**, la următoarele prețuri : 865 lei (cu 2 ochiuri), 1384 lei (cu 3 ochiuri) 1630 lei (cu 4 ochiuri), 2020 lei (tip modern cu 4 ochiuri) :

MAȘINA ELECTRICĂ DE GĂTIT CU 3 OCHIURI „ELECTROVEȘTA” - preț 1370 lei; **MAȘINI DE GĂTIT CU COMBUSTIBIL SOLID**, tipurile : „GUTIN” - 950 lei, „METEOR” - 1150 lei, „MENAJ” - 1334 lei; **PLITE ELECTRICE DE GĂTIT CU UNUL ȘI DOUA OCHIURI** - prețuri 37,50 lei-320 lei.

LA BRAILA, PE STRADA MARE...

...adică pe Bulevardul Republicii, nouă din cei zece trecători, pe care l-am întrebat de unde se aprovizionează cu produse alimentare, ne-au răspuns : **MAGAZINUL „CENTRAL”**.

Pentru cel de al zecelea, care nu era din județ și care nu cunoștea deci unitatea, ca și pentru toți ceilalți cititori și cumpărători, l-am vizitat și noi și am găsit ; o autoservire gen Hala Unirii din București, foarte bine aprovizionată cu întreaga sortimentație de mărfuri și produse alimentare ; de menaj, uz casnic și gospodăresc ; o expoziție permanentă cu produse de panificație ; un raion tip „Gospodina”, un altul cu produse de patiserie-cofetărie și un altul de pescărie.

Suplimentar, două mini-raioane de galanterie-confecții.

Rețineți, deci, pentru informarea dv. și a celor care vă vor solicita o astfel de informație că :

între orele 6-11,30 și 15,30-20,30, în apropierea Halelor din Brăila, magazinul „CENTRAL” vă stă la dispoziție cu o bogată sortimentație de mărfuri alimentare și de alt gen.

Suplimentar, fără nici un tarif — o bună servire !